

College bescherming persoonsgegevens

Onderzoek naar de verwerking van persoonsgegevens door YD voor
behavioural targeting

Z2012-00811

Rapport definitieve bevindingen

Maart 2014 met corrigendum van 29 april 2014

OPENBARE VERSIE

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting.....	3
1. Inleiding.....	6
2. Uitwerking van het wettelijk kader	12
2.1 Samenloop Wbp en Tw.....	12
2.2 Bevoegdheid CBP	12
2.3 Verantwoordelijke.....	13
2.4 Persoonsgegevens.....	14
2.5 Verwerking van persoonsgegevens	16
2.6 Grondslag	17
2.6.1 Toestemmings- en informatievereiste in artikel 11.7a van de Tw	17
2.6.2 Grondslag voor de gegevensverwerking in de Wbp	21
3. Feitelijke bevindingen	25
3.1 YD	25
3.2 Doeleinden.....	26
3.3 Behavioural targeting.....	26
3.4 Samenwerking met adverteerders	29
3.5 Samenwerking met advertentienetwerken en andere partijen	32
3.5.1 [VERTROUWELIJK]	36
3.5.2 [VERTROUWELIJK]	37
3.6 Beëindigde samenwerking met [VERTROUWELIJK]	38
3.6.1 [VERTROUWELIJK]	39
3.6.2 [VERTROUWELIJK]	40
3.7 Soorten gegevens en de handelingen die YD met betrekking tot deze.....	41
gegevens verricht.....	41
3.8 Informatie van YD over cookies en targeting	47
3.9 Evidon opt-out manager en ‘Cookie toestemming’ tool op www.[VERTROUWELIJK].....	55
4. Beoordeling	66
4.1 Verantwoordelijke	66
4.2 Persoonsgegevens.....	69
4.3 Gegevensverwerking	73
4.4 Grondslag	74
4.4.1 Toestemmingsvereiste in de Tw voor het plaatsen en uitlezen van tracking cookies door YD.....	74
4.4.2 Grondslag voor de gegevensverwerking in de Wbp	75
5. Conclusies.....	83

Bijlage 1: cookieoverzicht.....	87
Bijlage 2: nieuwe 'Informatie over cookies, privacy en opt-out'	88
Bijlage 3: vastlegging van cookie-syncing tussen [VERTROUWELIJK] en YD	104
Bijlage 4: vastlegging van cookie-syncing tussen [VERTROUWELIJK] en YD	105
Bijlage 5: zienswijze YD, met de reactie daarop van het CBP.....	106

SAMENVATTING

Het College bescherming persoonsgegevens (CBP) heeft onderzoek gedaan naar de verwerking van persoonsgegevens door YD Display Advertising Benelux B.V. (hierna: YD) voor *online behavioural targeting*, het tonen van gepersonaliseerde advertenties op grond van eerder surfgedrag.

YD bemiddelt tussen adverteerders en websites bij het plaatsen van online advertenties. YD is actief in Nederland, Duitsland, Spanje en Frankrijk. YD heeft meer dan 60 medewerkers in dienst en werkt voor adverteerders in diverse sectoren.

YD belooft adverteerders, in wervingsteksten, dat zij specifieke doelgroepen real-time kan benaderen, de meest gunstige plaatsing voor een advertentie kan selecteren en in milliseconden de inhoud van de banner (advertentie) kan personaliseren. Dit personaliseren van advertenties gebeurt [VERTROUWELIJK] alleen op basis van vooraf door de adverteerder opgestelde algemene regels [VERTROUWELIJK].

YD werkt samen met adverteerders en met partijen zoals advertentienetwerken, om gepersonaliseerde advertenties te kunnen tonen aan de internetgebruiker.

Om een internetgebruiker te kunnen herkennen en zo relevant mogelijke advertenties te kunnen laten zien, plaatst en leest YD via verschillende websites diverse soorten cookies (kleine tekstbestandjes) in de browser van diens computer, smartphone of tablet. YD gebruikt niet alleen cookies, maar ook pixels en legt deze gegevens vast in server logfiles, met bijkomende gegevens als laatst bezochte URL en IP-adres. Ten minste een van de eigen YD cookies bevat een uniek nummer (user identifier) op basis waarvan YD kan bijhouden welke advertenties de betreffende internetgebruiker heeft gezien en of hij de website van een adverteerder heeft bezocht.

YD maakt het daarnaast mogelijk dat verschillende partijen waarmee zij samenwerkt cookies plaatsen in de browsers van internetgebruikers (zoals advertentienetwerken).

YD houdt bij of een internetgebruiker op de site van een bepaalde adverteerder is geweest en (in sommige gevallen) of hij daar een bepaalde categorie product of dienst heeft bekeken, om te proberen zijn interesses te vinden. YD laat in de dagen daarna op verschillende andere sites advertenties van die adverteerder zien (*retargeting*). Als YD bijhoudt welke categorie product of dienst de gebruiker heeft bekeken, kan zij op basis van de door de adverteerder opgestelde regels de inhoud van de advertentie aanpassen.

Het gaat gedeeltelijk om tracking cookies. Op die cookies is dit onderzoek gefocust. Conform het rechtsvermoeden in de zogeheten cookiebepaling in de Tw zijn de tracking cookies persoonsgegevens. Het CBP heeft, het rechtsvermoeden daargelaten, ook zelfstandig vastgesteld dat alle gegevens die YD van een persoon heeft, herleidbaar zijn tot een individu en dat dit persoonsgegevens in de zin van de Wbp zijn.

Geconstateerde overtredingen

De Wbp stelt eisen aan het verwerken van persoonsgegevens. Één daarvan is dat er altijd een wettelijke rechtvaardigingsgrond (grondslag) voor de gegevensverwerking moet bestaan. Het CBP heeft bij YD gedurende het onderzoek een overtreding geconstateerd van artikel 8 van de Wbp (grondslagvereiste), gelezen in samenhang met de Tw.

Cookiebepaling

Voor het plaatsen en uitlezen van cookies geldt een toestemmings- en informatievereiste in de Tw (artikel 11.7a), met uitzonderingen. Het wetsvoorstel tot wijziging van deze cookiebepaling dat eind mei-juni 2013 in internetconsultatie is geweest, verandert hier voor tracking cookies niets aan.

Toestemming als bedoeld in de cookiebepaling is toestemming in de zin van de Wbp. Dit betekent dat de toestemming vrij, specifiek en op informatie berustend moet zijn.

Grondslag voor de gegevensverwerking in de Wbp

Omdat YD geen (ondubbelzinnige) toestemming vraagt en verkrijgt voor het plaatsen en uitlezen van de tracking cookies en de andere handelingen die YD met betrekking tot de door haar verkregen gegevens verricht, heeft zij geen grondslag voor de gegevensverwerking in de Wbp.

Aangezien het plaatsen en lezen van de cookies en de bijbehorende verwerking van persoonsgegevens nauw verbonden zijn, is voor de verwerking van de persoonsgegevens onvermijdelijk de ondubbelzinnige toestemming van de betrokken internetgebruiker nodig (artikel 8, aanhef en onder a, van de Wbp). Er is in het onderzoek niet gebleken van omstandigheden die dit anders maken.

YD plaatst al tracking cookies bij het laden van een pagina, vóórdat de websitebezoeker een keuze heeft kunnen maken om deze te accepteren of te weigeren. Dit is in strijd met het vereiste van voorafgaande toestemming.

YD biedt, net als verschillende partijen waarmee zij samenwerkt, weliswaar opt-out mogelijkheden voor het ontvangen van gepersonaliseerde advertenties. Maar YD kan uit het uitblijven van een opt-out geen ondubbelzinnige toestemming van internetgebruikers afleiden voor de verwerking van persoonsgegevens die zij via cookies verkrijgt. Ook de informatie die YD verstrekt over de tracking cookies en de andere gegevens die zij verwerkt, schiet tekort. Dit is in strijd met het vereiste van specifieke en geïnformeerde toestemming.

Anders dan YD meent, kan zij zich niet beroepen op een gerechtvaardigd bedrijfsbelang dat boven het belang van de betrokken internetgebruikers gaat. Enerzijds is vanwege de samenhang met de Tw de ondubbelzinnige toestemming van de betrokken gebruikers in dit geval de enige mogelijke grondslag. Anderzijds, en ten overvloede, voldoet YD, de samenhang met de Tw daargelaten, ook niet aan de vereisten voor een succesvol beroep op een gerechtvaardigd bedrijfsbelang dat boven het belang van de betrokken internetgebruikers gaat. Ten eerste is het gebruik van de tracking cookies niet in overeenstemming met alle wettelijke eisen voor geldige 'cookie toestemming'. Daarnaast valt de belangenafweging uit in het nadeel van YD

Openbare versie van Rapport definitieve bevindingen van **27 maart 2014** 4

omdat de gegevensverwerking normaal gesproken 'niet zichtbaar' is en de internetgebruikers door het ontbreken van de benodigde informatie verrast kunnen worden door advertenties die hen achtervolgen op het web. Het gaat daarbij niet alleen om volgen door YD zelf, maar ook door advertentienetwerken die door YD in staat worden gesteld eigen tracking cookies te plaatsen. Het belang om te kunnen surfen zonder gevolgd te worden raakt de online communicatievrijheid. Het gemak dat de gebruikers er van kunnen ervaren dat ze er aan herinnerd worden dat ze op de site van een bepaalde adverteerder zijn geweest, weegt hier niet tegen op.

Doordat YD geen ondubbelzinnige toestemming verkrijgt van de betrokkenen voor de verwerking van hun persoonsgegevens voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties en omdat er geen andere Wbp-grondslag mogelijk is, handelt YD in strijd met artikel 8 van de Wbp, jo. artikel 11.7a van de Tw.

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft diverse wijzigingen in haar bedrijfsvoering en werkwijze doorgevoerd, onder meer ten aanzien van de bewaartermijnen, de vindbaarheid en effectiviteit van haar opt-out tool en externe (compliance) monitoring. Ook heeft YD haar cookie en privacy informatie vernieuwd en aangepast en uniform gemaakt. Door deze getroffen maatregelen is de geconstateerde overtreding (het zonder ondubbelzinnige toestemming verwerken van persoonsgegevens van internetgebruikers voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties) echter niet beëindigd. Door het stopzetten van de samenwerking met en gegevensverwerking via [VERTROUWELIJK] bestaat op dat punt geen overtreding meer.

1. INLEIDING

Het College bescherming persoonsgegevens (CBP) heeft op grond van artikel 60 van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) ambtshalve onderzoek ingesteld naar de verwerking van persoonsgegevens door YD Display Advertising Benelux B.V. (hierna: YD) voor *online behavioural targeting*, het tonen van gepersonaliseerde advertenties op grond van eerder surfgedrag.

Aanleiding onderzoek

Het CBP is in 2011 een onderzoek gestart naar de naleving van de Wbp door Yielddivision B.V., een oude statutaire naam van YD. Het CBP heeft dit onderzoek destijds in afwachting van de parlementaire behandeling van de cookiebepaling in de Tw zonder verdere inhoudelijke behandeling opgeschort en gesloten.

De ondoorzichtigheid van de verwerking van persoonsgegevens voor profilering en het gebruik van profielen en de naleving van de cookiewetgeving zijn bekendgemaakt door het CBP als onderzoeksprioriteiten voor 2013.¹ Het CBP heeft op 5 oktober 2012 een mededeling geplaatst op de CBP website om te benadrukken dat het online volgen van surfgedrag van internetgebruikers alleen is toegestaan met toestemming van de betrokkenen.²

Organisatiebeschrijving YD

YD, opgericht in 2008 en gevestigd in Amsterdam, bemiddelt tussen adverteerders en websites bij het plaatsen van online advertenties. YD noemde zich bij aanvang van het onderzoek een *real-time media agency*.³ Thans omschrijft YD zich als "*a performance display advertising company for direct advertisers*".⁴

YD is actief in Nederland, Duitsland, Spanje en Frankrijk. YD heeft meer dan 60 medewerkers in dienst en werkt voor adverteerders in diverse sectoren.⁵

YD belooft adverteerders dat zij specifieke doelgroepen real-time kan benaderen, met eigen targeting-oplossingen. Met '*real-time targeting*' en '*creative*' is het volgens YD mogelijk om de meest gunstige plaatsing voor een advertentie te selecteren en om in milliseconden de inhoud van de *banner* (advertentie) te kunnen personaliseren.⁶ In

¹ URL: http://www.cbpweb.nl/Pages/ind_cbp_agenda_2013.aspx. Zie in dezelfde zin de CBP Agenda 2012 over de ondoorzichtigheid van de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van profilering en het gebruik van profielen en behavioural advertising. URL: http://web.archive.org/web/20130127062832/http://www.cbpweb.nl/Pages/ind_cbp_agenda_2012.aspx (URL's laatst bezocht op 26 februari 2014).

² URL: http://www.cbpweb.nl/Pages/med_20121005-volgen-surfgedrag-internet.aspx (URL laatst bezocht op 26 februari 2014).

³ URL: <http://ydworld.com/netherlands/nl/> (webpagina tekst beschikbaar tot februari 2013). Zie URL: <http://web.archive.org/web/20130116021520/http://ydworld.com/netherlands/nl/> (URL laatst bezocht op 26 februari 2014).

⁴ URL: <http://ydworld.com/> (URL laatst bezocht op 26 februari 2014).

⁵ [VERTROUWELIJK].

⁶ Zie o.a. URL:

<http://web.archive.org/web/20130116021520/http://ydworld.com/netherlands/nl/> en Openbare versie van Rapport definitieve bevindingen van **27 maart 2014** 6

haar zienswijze heeft YD benadrukt dat deze teksten wervend zijn bedoeld.⁷ YD heeft verklaard dat [VERTROUWELIJK].

YD werkt samen met adverteerders en met partijen zoals advertentienetwerken, om gepersonaliseerde advertenties te kunnen tonen aan de gebruiker.

Om een internetgebruiker te kunnen herkennen en zo relevant mogelijke advertenties te kunnen laten zien, plaatst en leest YD via verschillende websites diverse soorten cookies (kleine tekstbestandjes) in de browser van diens computer, smartphone of tablet.⁸ YD gebruikt niet alleen cookies, maar ook pixels en legt deze gegevens vast in server logfiles, met bijkomende gegevens als laatst bezochte URL en IP-adres.⁹ Ten minste een van de eigen YD cookies, kleine tekstbestanden in de browser, bevat een uniek nummer (*user identifier*) op basis waarvan YD kan bijhouden welke advertenties de gebruikers hebben gezien en of ze de website van een adverteerder hebben bezocht.¹⁰

Elke keer dat een gebruiker langskomt op een website *binnen het bereik van YD*, leest YD de inhoud van de eigen cookies automatisch uit en houdt deze bij (in de server logfiles), in combinatie met onder andere de URL (op hoofddomein) van de bezochte website (*referer*) en de datum en het tijdstip.

Op die manier registreert YD of een gebruiker op de site van een bepaalde adverteerder is geweest en (in sommige gevallen) of hij daar een bepaalde categorie product of dienst heeft bekeken, om te proberen zijn interesses te vinden.

YD laat in de dagen na een bezoek van een gebruiker aan de website van een adverteerder op andere sites advertenties van die adverteerder zien (*retargeting*). Omdat YD bijhoudt welke categorie product of dienst de gebruiker heeft bekeken, kan zij op basis van de door de adverteerder opgestelde regels de inhoud van de advertentie aanpassen. Dit om de kans verder te vergroten dat de gebruiker tot aanschaf overgaat.¹¹ Het personaliseren van advertenties gebeurt [VERTROUWELIJK] alleen op basis van vooraf door de adverteerder opgestelde algemene regels [VERTROUWELIJK].¹² Daarnaast houdt YD onder andere bij of de gebruiker op een advertentie heeft geklikt en of hij het geadverteerde product of de dienst heeft aangeschaft.¹³ Dit ten behoeve van de afrekening met de adverteerder.

Websites kunnen op twee manieren binnen het bereik van YD zijn. In de eerste plaats omdat haar opdrachtgevers, de adverteerders, het mogelijk maken dat YD (of, met haar hulp, een partij waarmee ze samenwerkt) cookies plaatst en leest via hun websites. In de tweede plaats omdat andere websitehouders die hun

http://www.iab.nl/member_profile/1663-yd-display-advertising-benelux-b-v.html (URL's laatst bezocht op 26 februari 2014).

⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 14.

⁸ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 5.

⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 10.

¹⁰ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, bijlage 5 (bijgevoegd als [bijlage 1](#) bij dit rapport).

¹¹ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 12.

¹² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 14.

¹³ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op de vraag 1 en bijlage 2 en 3.

advertentieruimte automatisch en real-time veilen via grote advertentienetwerken het mogelijk maken dat YD (of, met haar hulp, een partij waarmee ze samenwerkt) cookies plaatst en leest via hun websites. YD maakt het technisch mogelijk dat verschillende partijen waarmee zij samenwerkt eigen cookies plaatsen in de browsers van internetgebruikers (zoals advertentienetwerken).¹⁴ YD kan via die advertentienetwerken op die manier gericht advertentieruimte inkopen.¹⁵

Onderzoeksvragen

Het onderzoek van het CBP heeft zich gericht op de wijze waarop in het kader van het plaatsen en lezen van gegevens in apparaten van internetgebruikers en daarmee samenhangende verwerkingen van persoonsgegevens door YD toepassing wordt gegeven aan het bepaalde bij of krachtens de wet.

Het onderzoek heeft zich geconcentreerd op de volgende vragen:

- Zijn de gegevens die YD verzamelt en verwerkt persoonsgegevens zoals gedefinieerd in artikel 1, aanhef en onder a, van de Wbp?
- Voldoet YD aan het bepaalde in artikel 11.7a van de Telecommunicatiewet (hierna: Tw), de zogeheten cookiebepaling?
- Heeft YD een grondslag voor de verwerking(en) van persoonsgegevens die samenhangen met en voortvloeien uit het plaatsen en lezen van cookies in de zin van artikel 8 van de Wbp (ondubbelzinnige toestemming of noodzakelijk voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang van de verantwoordelijke)?

Verloop onderzoek

Het CBP is op 6 september 2011 een onderzoek gestart naar de naleving van de Wbp door Yielddivision B.V. Op genoemde datum heeft het CBP om schriftelijke inlichtingen verzocht. Op 30 september 2011 heeft het CBP de verzochte inlichtingen ontvangen. Het CBP heeft dit onderzoek destijds zonder verdere inhoudelijke behandeling opgeschort en gesloten. De hiervoor genoemde inlichtingen zijn, voor zover van belang, bij het onderhavige onderzoek betrokken.

Het CBP heeft YD bij brief van 20 december 2012 aangekondigd (opnieuw) een onderzoek in te stellen. Het CBP heeft YD daarbij om inlichtingen verzocht en een onderzoek ter plaatse op 10 januari 2013 aangekondigd.

Op 21 december 2012 heeft telefonisch en per e-mail contact plaatsgevonden tussen een medewerker van het CBP en YD over het onderzoek.

Op 10 januari 2013 heeft het onderzoek ter plaatse plaatsgevonden ten kantore van YD te Amsterdam. YD heeft de eerder gevraagde schriftelijke inlichtingen ter plaatse aan het CBP verstrekt. Tijdens genoemd onderzoek ter plaatse hebben medewerkers van het CBP mondeling inlichtingen ingewonnen bij (technische) medewerkers en de advocaat-gemachtigden van YD alsmede een aantal (kopieën van) bescheiden

¹⁴ URL: <http://privacynl.ydworld.com/> (URL laatst bezocht op 27 maart 2014).

¹⁵ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 10.

gevraagd. Daarnaast hebben de medewerkers van het CBP gebruikersinterfaces bekeken van de databases en applicaties die YD inzet.

Op 18 januari 2013 heeft het CBP per e-mail YD in kennis gesteld van de voortgang van het onderzoek.

Op 22 januari 2013 heeft het CBP de schriftelijke weergave van een aantal mondelinge verklaringen van YD, gedaan tijdens het onderzoek ter plaatse, aan YD verzonden. Het CBP heeft YD daarbij tevens om nadere inlichtingen verzocht.

Op 1 februari 2013 heeft telefonisch contact plaatsgevonden tussen (de advocaat-gemachtigde van) YD en een medewerker van het CBP over het onderzoek.

YD heeft bij brief van 1 februari 2013 (door het CBP ontvangen op 4 februari 2013) een reactie op de schriftelijke weergave van de mondelinge verklaringen gestuurd alsmede de gevraagde nadere inlichtingen aan het CBP verstrekt.

Het CBP heeft in november en december 2012, januari, februari, maart, april, juni, juli en september 2013 digitaal onderzoek verricht naar de werkwijze van YD. Tijdens onderzoek op 5 maart en 27 juni 2013 heeft het CBP een voorbeeld van (re)targeting door YD forensisch vastgelegd. Daartoe is een zoekopdracht ingevoerd op de vergelijkingswebsite [www.\[VERTROUWELIJK\]](http://www.[VERTROUWELIJK]) en zijn daarna andere websites in het .nl domein bezocht.

Op 3 oktober 2013 heeft het CBP de wetsuitleg/-toepassing in dit rapport waar het gaat om artikel 11.7a van de Tw agesteld met de ACM in het kader van het Samenwerkingsprotocol CBP-OPTA van 30 juni 2005.¹⁶

Het CBP heeft op 8 oktober 2013 het Rapport voorlopige bevindingen vastgesteld.

Het CBP heeft YD bij brief van 8 oktober 2013 in de gelegenheid gesteld om haar zienswijze op het Rapport voorlopige bevindingen naar voren te brengen. Het CBP heeft daarbij tevens verzocht aan te geven of en zo ja welke onderdelen daarvan, volgens YD vertrouwelijke (bedrijfs)gegevens bevatten. YD heeft bij brief van 15 oktober 2013 verzocht om uitstel van de termijn voor het geven van een zienswijze tot en met 17 december 2013. Het CBP heeft per fax van 17 oktober 2013 uitstel verleend tot en met 3 december 2013.

YD heeft haar zienswijze, alsmede een reactie op de (bedrijfs)vertrouwelijkheidstoets, op 2 december 2013 (door het CBP ontvangen op 3 december 2013) schriftelijk ingebracht. De zienswijze van YD bevatte tevens een verzoek om informatie, voor zover nodig met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob).

Het CBP heeft YD bij e-mail van 5 december 2013 geïnformeerd over de procedure en voortgang van het onderzoek.

Op 10 december 2013 heeft YD het CBP per (fax)brief verzocht het onderzoek aan te houden.

¹⁶ *Stcr.* 2005, 133.

Op 17 december 2013 heeft telefonisch contact plaatsgevonden tussen (de advocaat-gemachtigde van) YD en een medewerker van het CBP over de voortgang van het onderzoek. Daarbij heeft YD tevens verzocht om in overleg te treden met het CBP over de door YD reeds getroffen en te treffen maatregelen. Het CBP heeft YD verzocht nieuwe informatie over reeds getroffen en te treffen maatregelen tijdig in schriftelijke vorm aan het CBP te zenden. Het CBP heeft aangegeven vanwege de vakantieperiode in januari 2014 te zullen beslissen op het verzoek om overleg.

Het CBP heeft bij (fax)brief van 19 december 2013 het verzoek om aanhouding afgewezen.

Op 15 januari 2014 heeft het CBP per (fax)brief voornoemd verzoek om overleg afgewezen en hierbij herhaald nieuwe informatie over getroffen en te treffen maatregelen tijdig in schriftelijke vorm te wensen te ontvangen.

Op 24 december 2013 heeft het CBP de beslissing op het verzoek om informatie met vier weken verdaagd. Op 21 januari 2014 heeft het CBP het Wob-verzoek van YD gedeeltelijk toe- en afgewezen, vanwege een of meer van de uitzonderingen of beperkingen van artikel 10 en 11 van de Wob.

Het CBP heeft naar aanleiding van de zienswijze van YD in februari 2014 opnieuw digitaal onderzoek verricht naar de werkwijze van YD.

YD heeft het CBP bij brief van 28 februari 2014 (door het CBP ontvangen op 3 maart 2014) nieuwe informatie gezonden over, als onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering van YD, getroffen en te treffen maatregelen.

Op 6 en 10 maart 2014 heeft telefonisch contact plaatsgevonden tussen (de advocaat-gemachtigde van) YD en (een) medewerker(s) van het CBP over het onderzoek. Op 18 maart 2014 heeft het CBP het laatste telefonisch contact per e-mail bevestigd.

Op 26 maart 2014 heeft het CBP de wetsuitleg/-toepassing in dit rapport waar het gaat om artikel 11.7a van de Tw opnieuw afgestemd met de ACM in het kader van het Samenwerkingsprotocol CBP-OPTA van 30 juni 2005.

Het CBP heeft op 27 maart 2014 het Rapport definitieve bevindingen vastgesteld.

Zienswijze van YD

In haar zienswijze brengt YD, kort samengevat weergegeven, naar voren dat YD geen persoonsgegevens verwerkt en voor zover dit wel het geval is dat zij in overeenstemming met de Wbp handelt.

Meer in het algemeen betoogt YD dat het CBP zich voor zijn standpunten heeft gebaseerd op onvolledige en onjuiste (althans achterhaalde) feiten. Bovendien legt het CBP volgens YD herhaaldelijk op eenzijdige of onjuiste wijze de toepasselijke regelgeving en rechtspraak uit en selecteert en interpreteert het selectief en eenzijdig aangehaalde bronnen. De conclusie dat er sprake zou zijn van de (onrechtmatige) verwerking van persoonsgegevens kan volgens YD geen stand houden. Voor zover er Openbare versie van Rapport definitieve bevindingen van **27 maart 2014** 10

wel sprake zou zijn geweest van aan YD toe te rekenen overtredingen staat volgens YD inmiddels vast dat deze zijn beëindigd of op zeer korte termijn worden beëindigd.

In **bijlage 5** bij dit rapport is de zakelijke inhoud van de zienswijze van YD opgenomen per onderdeel (met de toevoeging '**Zienswijze YD**'), met de reactie daarop van het CBP (met de toevoeging '**Reactie CBP**') en in hoeverre de reactie heeft geleid tot aanpassing van de bevindingen en daarmee samenhangende wijziging(en) in de conclusies van rapport. Deze bijlage vormt een integraal onderdeel van dit rapport.

2. UITWERKING VAN HET WETTELIJK KADER

2.1 Samenloop Wbp en Tw

Op de verwerking van persoonsgegevens is de algemene privacyrichtlijn 95/46/EG (hierna: Privacyrichtlijn) van toepassing (geïmplementeerd in de Wbp). De Privacyrichtlijn regelt de verwerking van persoonsgegevens en de bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen, waaronder het recht op (bescherming van de) persoonlijke levenssfeer. Daarnaast staan de bepalingen uit de richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie 2002/58/EG (hierna: e-Privacyrichtlijn) (geïmplementeerd in de Tw). Grotendeels regelt de e-Privacyrichtlijn de bescherming van persoonsgegevens en van de persoonlijke levenssfeer voor gebruikers van openbare elektronische communicatiediensten. De e-Privacyrichtlijn bevat ook een bepaling over het plaatsen en/of uitlezen van gegevens in de randapparatuur (computer, smartphone of tablet) van een gebruiker met behulp van cookies of andere technieken. De bepalingen uit de e-Privacyrichtlijn (als geïmplementeerd in de Tw) geven aan bepaalde algemene normen uit de algemene Privacyrichtlijn (als geïmplementeerd in de Wbp) een nadere invulling (bijvoorbeeld een nadere begrenzing c.q. inperking van de toegestane verwerkingen/de grondslagen als opgesomd in artikel 8 van de Wbp die mogelijk in aanmerking kunnen komen).¹⁷ Er is geen sprake van een *lex specialis*-situatie: een bijzondere wet die altijd voorrang krijgt boven een algemene.¹⁸

2.2 Bevoegdheid CBP

Volgens artikel 51, eerste lid, van de Wbp ziet het CBP toe op de verwerking van persoonsgegevens overeenkomstig het bij en krachtens de wet bepaalde. Op grond van artikel 61, eerste lid, van de Wbp zijn met het toezicht op de naleving belast de leden van het College en de ambtenaren van het secretariaat van het College.

Artikel 51, eerste lid, van de Wbp brengt tot uitdrukking dat de toezichthoudende taak van het CBP niet is beperkt tot het terrein van de Wbp, maar zich ook uitstrekt tot andere wetten, algemene maatregelen van bestuur en andere regelingen op grond waarvan persoonsgegevens worden verwerkt. Het CBP ziet aldus toe op de naleving van de bepalingen van de Wbp en van hoofdstuk 11 van de Tw voor zover het gaat om de verwerking van persoonsgegeven.¹⁹

¹⁷ Zie *Kamerstukken II/2002/03*, 28 851, nr. 7, p. 53: “Voor de sector elektronische communicatie gelden daarnaast de bepalingen uit de bijzondere privacyrichtlijn voor de sector elektronische communicatie: de bepalingen uit de bijzondere privacyrichtlijn geven aan bepaalde algemene normen uit de algemene privacyrichtlijn een nadere invulling (bijvoorbeeld nadere begrenzing van de bepaalde toegestane verwerkingen) maar hebben ook een aanvullend karakter, aangezien er ook bepalingen in zijn opgenomen die ook van toepassing zijn als er geen sprake is van verwerking van persoonsgegevens.” Zie ook artikel 1, tweede lid, en overweging 12 van de e-Privacyrichtlijn.

¹⁸ Zie overweging 10 van de e-Privacyrichtlijn: “In de sector elektronische communicatie is Richtlijn 95/46/EG van toepassing, met name op alle aangelegenheden met betrekking tot de bescherming van fundamentele rechten en vrijheden die niet specifiek onder het bepaalde in deze richtlijn vallen, met inbegrip van de plichten van de verantwoordelijke en de rechten van personen (...)”, (onderstreeping toegevoegd door het CBP).

¹⁹ *Kamerstukken II/2002/03*, 28 851, nr. 7, p. 53-54.

Daarnaast is de Autoriteit Consument & Markt (hierna: ACM, tot 1 april 2013 de Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit) op grond van artikel 15.1, derde lid, van de Tw belast met het toezicht op onder andere de naleving van de 'cookiebepaling' (artikel 11.7a van de Tw).

Op grond van artikel 2, tweede en derde lid, van het Samenwerkingsprotocol CBP-OPTA zal de ACM zich bij het uitoefenen van haar bevoegdheden primair richten op gevallen waar het zwaartepunt in de toepassing van de bepalingen van de Tw ligt en zal het CBP zich bij het uitoefenen van zijn bevoegdheden primair richten op gevallen waar het zwaartepunt in de toepassing van bepalingen van de Wbp ligt.

Het CBP ontleent zijn onderzoeksbevoegdheid aan artikel 60 van de Wbp.

Artikel 60, eerste lid, van de Wbp bepaalt dat het CBP *ambtshalve of op verzoek van een belanghebbende, een onderzoek kan instellen naar de wijze waarop ten aanzien van gegevensverwerking toepassing wordt gegeven aan het bepaalde bij of krachtens de wet.*

2.3 Verantwoordelijke

Op grond van artikel 1, aanhef en onder d, van de Wbp is de verantwoordelijke *de natuurlijke persoon, rechtspersoon of ieder ander die of het bestuursorgaan dat, alleen of te zamen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt.*

Als hoofdregel geldt dat degene die formeel-juridisch de zeggenschap heeft over de verwerking, dan wel degene aan wie aan de hand van maatschappelijke verkeersopvattingen de gegevensverwerking moet worden toegerekend (een functioneel criterium), verantwoordelijke is in de zin van de Wbp.²⁰ Oftewel, degene die uiteindelijk bepaalt of er gegevens worden verwerkt en zo ja, welke verwerking, van welke persoonsgegevens en voor welk doel en die beslist over de middelen voor die verwerking: de vraag op welke wijze de gegevensverwerking zal plaatsvinden.²¹

Uit de definitie van de term 'verantwoordelijke' volgt dat een verantwoordelijke ook tezamen met anderen verantwoordelijk kan zijn voor de gegevensverwerking. Daarbij kunnen drie vormen van gezamenlijke of gedeelde verantwoordelijkheid worden onderscheiden:

1. Aan de verwerkingen nemen verschillende organisaties deel, er is echter één gemeenschappelijke verantwoordelijke.
2. Verschillende verwerkingen zijn min of meer geïntegreerd zonder dat een gemeenschappelijke verantwoordelijke aanwezig is. Er is sprake van afzonderlijke verantwoordelijkheid per (deel)verwerking.
3. Verschillende verwerkingen zijn geïntegreerd zonder dat een gemeenschappelijke verantwoordelijke aanwezig is. Er is sprake van gezamenlijke verantwoordelijkheid.²²

²⁰ *Kamerstukken //1998/99*, 25 892, nr. 13, p. 3 en *Kamerstukken //1998/99*, 25 892, nr. 9, p. 3.

²¹ *Kamerstukken //1997/98*, 25 892, nr. 3, p. 55.

²² *Kamerstukken //1997/98*, 25 892, nr. 3, p. 58.

Over de tweede variant is in de wetsgeschiedenis bij de Wbp het volgende opgemerkt: *“De betrokkene kan slechts één van de afzonderlijke verantwoordelijken aanspreken. Te denken valt aan persoonsgegevens die via Internet kunnen worden geconsulteerd. (...)”*²³

Uit de opinie van de Artikel 29-werkgroep, het onafhankelijke advies- en overlegorgaan van Europese privacytoezichthouders, over de begrippen ‘verantwoordelijke’ en ‘bewerker’ volgt dat het uitgangspunt is dat bij de beoordeling of er sprake is van gezamenlijke verantwoordelijkheid onder meer van belang is hoe de verschillende partijen en verwerkingen in een keten zich tot elkaar verhouden: *“In sommige gevallen verwerken meerdere partijen dezelfde persoonsgegevens na elkaar. Waarschijnlijk lijken de verschillende verwerkingen in de keten op microniveau dan los van elkaar te staan omdat zij elk een verschillend doel hebben. Op macroniveau moet echter extra worden nagegaan of deze verwerkingen niet moeten worden beschouwd als een “geheel van verwerkingen” met een gezamenlijk doel of met gebruikmaking van gezamenlijk vastgestelde middelen.”*²⁴

De verantwoordelijke kan (een deel) van de gegevensverwerking uitbesteden aan een buiten de organisatie van de verantwoordelijke staande persoon of instelling (bewerker). De bewerker verwerkt persoonsgegevens ten behoeve van de verantwoordelijke, dat wil zeggen overeenkomstig diens instructies en onder diens (uitdrukkelijke) verantwoordelijkheid.²⁵

In de opinie van de Artikel 29-werkgroep wordt toegelicht dat punten van wezenlijk belang door de voor de verwerking verantwoordelijke dienen te worden vastgesteld.²⁶ De gegevens die moeten worden verwerkt, de duur van de opslag van de gegevens en de toegang tot de gegevens zijn punten van wezenlijk belang.²⁷

De opinie van de Artikel 29-werkgroep over online reclame op basis van surfgedrag (‘behavioural advertising’) concludeert dat aanbieders van advertentienetwerken die handelingen verrichten als het plaatsen en lezen van cookies, het verzamelen van IP-adressen en mogelijke andere gegevens die de browser wellicht onthult en het gebruiken van op het internet verzamelde informatie over het surfgedrag van internetgebruikers om profielen samen te stellen en de advertenties te selecteren en af te leveren die op basis van dit profiel zullen worden getoond, volledige controle hebben over doel en middel van het verwerkingsproces.²⁸

2.4 Persoonsgegevens

Volgens artikel 1, aanhef en onder a, van de Wbp wordt onder een ‘persoonsgegeven’ verstaan *elk gegeven betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon.*

²³ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 58.

²⁴ WP29 169. Advies 1/2010 over de begrippen “voor de verwerking verantwoordelijke” en “verwerker” van 16 februari 2010, p. 23 en 24.

²⁵ Kamerstukken II/1997/98, 25 892, nr. 3, p. 61.

²⁶ WP29 169. Advies 1/2010 over de begrippen “voor de verwerking verantwoordelijke” en “verwerker” van 16 februari 2010, p. 15-17, 32 en 37.

²⁷ WP29 169. Advies 1/2010 over de begrippen “voor de verwerking verantwoordelijke” en “verwerker” van 16 februari 2010, p. 37.

²⁸ WP29 171. Advies 2/2010 over online reclame op basis van surfgedrag (‘behavioural advertising’) van 22 juni 2010, p. 12.

Artikel 1, aanhef en onder a, van de Wbp vormt een implementatie van artikel 2, aanhef en onder a, van de Privacyrichtlijn: *“In de zin van deze richtlijn wordt verstaan onder (...)”persoonsgegevens”, iedere informatie betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon, hierna “betrokkene” te noemen; als identificeerbaar wordt beschouwd een persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identificatienummer of van een of meer specifieke elementen die kenmerkend zijn voor zijn of haar fysieke, fysiologische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit.”*

Overweging 26 van de Privacyrichtlijn luidt in dit verband: *“Overwegende dat de beschermingsbeginselen moeten gelden voor elk gegeven betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare persoon; dat, om te bepalen of een persoon identificeerbaar is, moet worden gekeken naar alle middelen waarvan mag worden aangenomen dat zij redelijkerwijs door degene die voor de verwerking verantwoordelijk is dan wel door enig ander persoon in te zetten zijn om genoemde persoon te identificeren; dat de beschermingsbeginselen niet van toepassing zijn op gegevens die op zodanige wijze anoniem zijn gemaakt dat de persoon waarop ze betrekking hebben niet meer identificeerbaar is; (...)”*

Gegevens zijn persoonsgegevens als ze naar hun aard betrekking hebben op een persoon, zoals feitelijke of waarderende gegevens over eigenschappen, opvattingen of gedragingen of - gezien de context waarin ze worden verwerkt - medebepalend zijn voor de wijze waarop de betrokken persoon in het maatschappelijk verkeer wordt beoordeeld of behandeld. In dat laatste geval is het gebruik dat van de gegevens kan worden gemaakt medebepalend voor de beantwoording van de vraag of sprake is van een persoonsgegeven. Ook gegevens die niet direct betrekking hebben op een bepaalde persoon, maar bijvoorbeeld op een product of een proces, kunnen over een bepaalde persoon informatie verschaffen en zijn in dat geval persoonsgegevens.²⁹ Als voorbeeld wordt in het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 24 november 2011 en de conclusie van Advocaat-Generaal Jääskinen van 25 juni 2013 het IP-adres genoemd.³⁰

Een persoon is identificeerbaar indien zijn identiteit - direct of via nadere stappen, door gegevens die alleen of in combinatie met andere gegevens zo kenmerkend zijn voor zijn persoon - redelijkerwijs, zonder onevenredige inspanning³¹, kan worden vastgesteld. Om te bepalen of een persoon identificeerbaar is, moet worden gekeken naar alle middelen waarvan mag worden aangenomen dat zij redelijkerwijs door de verantwoordelijke dan wel enig ander persoon zijn in te zetten om die persoon te identificeren.³² Identificatie kan ook plaatsvinden zonder dat de naam van de persoon wordt achterhaald.³³ Vereist is slechts dat de gegevens ervoor zorgen dat een bepaald

²⁹ *Kamerstukken II 1997/98*, 25 892, nr. 3, p. 46-47 en WP29 136. Advies 4/2007 over het begrip persoonsgegeven van 20 juni 2007, p. 10-11 en 27.

³⁰ HvJ EU 24 november 2011, zaak C-70/10 (Scarlet/Sabam), r.o. 26 en Concl. A-G HvJ EU 25 juni 2013, zaak C-131/12 (Google Spain SL en Google Inc./Agencia Española de Protección de Datos (AEP)), paragraaf 3 en voetnoot 48 over de status van IP-adressen, die persoonsgegevens vormen.

³¹ In de wetsgeschiedenis bij de Wbp wordt over het begrip “onevenredige inspanning” opgemerkt: *“Dit doet zich bijvoorbeeld voor indien identificatie van personen door de computer vele dagen in beslag zou nemen.”* *Kamerstukken II 1998/99*, 25 892, nr. 13, p. 2.

³² *Kamerstukken II 1997/98*, 25 892, nr. 3, p. 47-49. Zie ook WP29 136. Advies 4/2007 over het begrip persoonsgegeven van 20 juni 2007, p. 15-16.

³³ Zie HvJ EG 6 november 2003, zaak C-101/01 (*Lindqvist*), r.o. 27 “(...) dat het vermelden van verschillende personen op een internetpagina met hun naam of anderszins, bijvoorbeeld met hun

persoon kan worden onderscheiden van anderen. Wanneer gegevens gekoppeld worden aan een uniek nummer is volgens de Artikel 29-werkgroep doorgaans sprake van een geïndividualiseerd persoon.³⁴

In de wetsgeschiedenis bij de Wbp wordt daarnaast de term ‘gevoelige gegevens’ gebruikt: *“Artikel 16 [het verbod op de verwerking van bijzondere persoonsgegevens, toevoeging door het CBP] betreft de gegevens die uit hun aard gevoelig zijn. Daarnaast kunnen gegevens gevoelig zijn door de context waarin zij worden gebruikt, bij voorbeeld de gegevens omtrent iemands kredietwaardigheid of welstand. (...)”*³⁵

Artikel 11.7a, eerste lid, tweede volzin, van de Tw bepaalt dat het plaatsen of uitlezen van gegevens in de randapparatuur van de gebruiker dat tot doel heeft gegevens over het gebruik van verschillende diensten van de informatiemaatschappij door de gebruiker of de abonnee te verzamelen, combineren of analyseren voor commerciële, charitatieve of ideële doeleinden, wordt vermoed een verwerking van persoonsgegevens te zijn, als bedoeld in artikel 1, aanhef en onder b, van de Wbp.

Het rechtsvermoeden in bovenstaand artikellid is geïntroduceerd bij amendement. Uit de toelichting op het amendement kan worden opgemaakt dat het met name is bedoeld voor zogeheten ‘tracking cookies’.³⁶ Het rechtsvermoeden heeft tot gevolg dat tenzij de plaatser/lezer van tracking cookies bewijst dat hij géén persoonsgegevens verwerkt, hij aan de eisen van de Wbp moet voldoen.

2.5 Verwerking van persoonsgegevens

‘Verwerking van persoonsgegevens’ is gedefinieerd in artikel 1, aanhef en onder b, van de Wbp en omvat onder meer het verzamelen, vastleggen, bewaren, gebruiken, samenbrengen en met elkaar in verband brengen van persoonsgegevens.³⁷

De term ‘verwerking van persoonsgegevens’ omvat het gehele proces dat een persoonsgegeven doormaakt vanaf het moment van verzamelen tot aan het moment van vernietiging.³⁸ Ook het genereren van persoonsgegevens is een verwerking.³⁹ Het

telefoonnummer of informatie over hun werksituatie en hun liefhebberijen, als een “geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens” in de zin van artikel 3, lid 1, van richtlijn 95/46 is aan te merken”, (onderstreping toegevoegd door het CBP).

³⁴ WP29 136. Advies 4/2007 over het begrip persoonsgegeven van 20 juni 2007, p. 14-15.

³⁵ Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3, p. 90, artikelsgewijze toelichting bij artikel 9.

³⁶ Kamerstukken //2010/11, 32 549, nr. 39, p. 2: *“Ook wanneer niet kan worden bewezen dat in de strikte zin van het woord persoonsgegevens worden verzameld of verwerkt, worden de bedoelde handelingen aangemerkt als het verzamelen of verwerken van persoonsgegevens. Daarmee gaat voor deze categorie handelingen, waarvan het plaatsen en uitlezen van zogeheten tracking cookies de meest bekende is, het strengere regime van de Wbp gelden. Dat wil zeggen dat de gebruiker een ondubbelzinnige toestemming moet verstrekken.”*

³⁷ Artikel 1, aanhef en onder b, van de Wbp verstaat - voluit - onder ‘verwerking van persoonsgegevens’: *“ elke handeling of elk geheel van handelingen met betrekking tot persoonsgegevens, waaronder in ieder geval het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiding of enige andere vorm van terbeschikkingstelling, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens”.*

³⁸ Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3, p. 52.

³⁹ Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3, p. 51.

verzamelen van gegevens hoeft niet gepaard te gaan met de vastlegging van deze gegevens.⁴⁰ Ook volledig geautomatiseerde vormen van gegevensverwerking zijn een verwerking, zo lang (enige) invloed daarop uit kan worden geoefend.⁴¹

Profilering

In de Recommendation CM/Rec(2010)13 van de Raad van Europa 'on the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data in the context of profiling' van 23 november 2010 is in artikel 1, onder e, een definitie opgenomen van 'profilering' die luidt: *"Profiling" means an automatic data processing technique that consists of applying a "profile" to an individual, particularly in order to take decisions concerning her or him or for analysing or predicting her or his personal preferences, behaviours and attitudes.* De definitie van het begrip 'profiel' in artikel 1, onder d, luidt: *"Profile" refers to a set of data characterising a category of individuals that is intended to be applied to an individual.*"

In de opinie van de Artikel 29- werkgroep over online reclame op basis van surfgedrag ('behavioural advertising') wordt in hoofdstuk 2 'op surfgedrag gebaseerde reclame' gedefinieerd als: *"(...) adverteren op basis van het in de loop der tijd observeren van het gedrag van particulieren. Op surfgedrag gebaseerde reclame is er op gericht de kenmerken van dit gedrag te bestuderen aan de hand van bepaalde handelingen, - herhaald bezoek van dezelfde sites (...) - teneinde een specifiek profiel te ontwikkelen en betrokkenen hiermee advertenties aan te bieden die zijn toegesneden op hun kennelijke interesses."*⁴²

2.6 Grondslag

2.6.1 Toestemmings- en informatievereiste in artikel 11.7a van de Tw

Op grond van artikel 11.7a, eerste lid, eerste volzin, van de Tw dient - behoudens de in de wet opgenomen uitzonderingen - voorafgaande toestemming te worden verkregen van een websitebezoeker voor het plaatsen en uitlezen van cookies⁴³ in zijn computer, smartphone of tablet, nadat hij duidelijk en volledig is geïnformeerd over het gebruik van cookies.

Artikel 11.7a, eerste lid, eerste volzin, van de Tw luidt: *Onverminderd de Wbp dient een ieder die door middel van elektronische communicatienetwerken toegang wenst te verkrijgen tot gegevens die zijn opgeslagen in de randapparatuur van een gebruiker dan wel gegevens wenst op te slaan in de randapparatuur van de gebruiker:*

a. de gebruiker duidelijke en volledige informatie te verstrekken overeenkomstig de Wbp, en in ieder geval omtrent de doeleinden waarvoor men toegang wenst te verkrijgen tot de desbetreffende gegevens dan wel waarvoor men gegevens wenst op te slaan, en

⁴⁰ Van verzameling is al sprake indien de gegevens worden verkregen en vervolgens onmiddellijk worden vernietigd. *Kamerstukken //1997/98*, 25 892, nr. 3, p. 68.

⁴¹ *Kamerstukken //1997/98*, 25 892, nr. 3, p. 51-52.

⁴² Zie WP29 171. Advies 2/2010 over online reclame op basis van surfgedrag ('behavioural advertising') van 22 juni 2010, p. 5.

⁴³ Het artikel ziet ook op andere technieken, waaronder het gebruik van JavaScripts, Flash cookies en HTML5-local storage, waarbij gegevens in de randapparatuur van de gebruiker worden geplaatst en/of uitgelezen (zie ook paragraaf 2.1).

*b. van de gebruiker toestemming te hebben verkregen voor de desbetreffende handeling.*⁴⁴

Toestemmingsvereiste

‘Toestemming van een gebruiker of abonnee’ is gedefinieerd in artikel 11.1, aanhef en onder g, van de Tw als toestemming van een betrokkene als bedoeld in artikel 1, onder i, van de Wbp: “*elke vrije, specifieke en op informatie berustende wilsuiting waarmee de betrokkene aanvaardt dat hem betreffende persoonsgegevens worden verwerkt*”.

‘Vrij’ betekent dat de betrokkene een werkelijke keuze moet hebben: in vrijheid zijn wil moet kunnen uiten, zonder (aanzienlijke economische) dwang.⁴⁵ ‘Specifiek’ betekent dat de wilsuiting betrekking moet hebben op een bepaalde gegevensverwerking of een beperkte categorie van gegevensverwerkingen (geen algemeen geformuleerde machtiging).⁴⁶ ‘Geïnformeerd’ betekent dat de betrokkene moet beschikken over de noodzakelijke inlichtingen voor een goede oordeelsvorming.⁴⁷ Als de toestemming niet aan deze vereisten voldoet is zij nietig.⁴⁸ Bovendien mag de uitleg over het gebruik van cookies niet misleidend zijn (bijvoorbeeld ‘voor het goed functioneren zijn cookies vereist’ kan misleidende informatie zijn als het gaat om het gebruik van tracking cookies).⁴⁹

In het gebruik van de termen ‘wilsuiting’ en ‘aanvaarden’ ligt het vereiste van een actieve handeling van de betrokkene besloten (oftewel, instemming en geen situatie waarin het niet handelen van de betrokken websitebezoeker - passiviteit - kan worden geïnterpreteerd als toestemming).⁵⁰

⁴⁴ Het vormt een implementatie van artikel 5, derde lid, van de e-Privacyrichtlijn, zoals gewijzigd bij de richtlijn burgerrechten 2009/136/EG (hierna: Burgerrechtenrichtlijn): “*De lidstaten dragen ervoor zorg dat de opslag van informatie of het verkrijgen van toegang tot informatie die reeds is opgeslagen in de eindapparatuur van een abonnee of gebruiker, alleen is toegestaan op voorwaarde dat de betrokken abonnee of gebruiker toestemming heeft verleend, na te zijn voorzien van duidelijke en volledige informatie overeenkomstig Richtlijn 95/46/EG, onder meer over de doeleinden van de verwerking. (...)*”, (onderstreping toegevoegd door het CBP).

⁴⁵ *Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3, p. 65 en WP29 187. Advies 15/2011 over de definitie van “toestemming” van 13 juli 2011, p. 14-15. Zie in dezelfde zin Conclusie A-G HvJ EU 17 juni 2010, zaken C-92/09 en C-93/09 (Volker und Markus Schecke en Hartmut Eifert), r.o. 82: “(...) een aanzienlijke economische dwang [zou, toevoeging door het CBP] volgens mij kunnen volstaan om de toestemming tot een niet-vrijwillige te maken (zodat geen sprake is van ‘vrije wilsuiting’ in de zin van artikel 2, sub h, van richtlijn 95/46).” Overweging 25 van de e-Privacyrichtlijn luidt dat aan ‘toegang tot specifieke inhoud van een website’ wel de voorwaarde kan worden verbonden dat een cookie, indien gebruikt voor een legitiem doel, bewust wordt aanvaard.*

⁴⁶ *Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3, p. 65 en WP29 187. Advies 15/2011 over de definitie van “toestemming” van 13 juli 2011, p. 19-20 en 34: “Een algemene toestemming zonder dat precies is aangegeven wat het doel is van de verwerking waarmee de betrokkene instemt, voldoet niet aan dit vereiste. Dat betekent dat de informatie over het doel van de verwerking niet in de algemene voorwaarden moet worden opgenomen, maar in een aparte toestemmingsclausule.”*

⁴⁷ *Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3, p. 65 en WP29 187. Advies 15/2011 over de definitie van “toestemming” van 13 juli 2011, p. 22-23.*

⁴⁸ *Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3, p. 67.*

⁴⁹ Toelichting bij Concept wetsvoorstel met toelichting met betrekking tot artikel 11.7a van de Telecommunicatiewet (cookiebepaling), p. 10. Zie URL: <http://internetconsultatie.nl/cookiebepaling> (URL laatst bezocht op 26 februari 2014).

⁵⁰ Zie WP29 187. Advies 15/2011 over de definitie van “toestemming” van 13 juli 2011, p. 13 en Toelichting bij Concept wetsvoorstel met toelichting met betrekking tot artikel 11.7a Openbare versie van Rapport definitieve bevindingen van **27 maart 2014** 18

Informatievereiste

De 'cookiebepaling' in de Tw schrijft voor dat voorafgaand aan het verkrijgen van toestemming voor het plaatsen of uitlezen van cookies, de websitebezoeker duidelijk en volledig wordt geïnformeerd 'overeenkomstig de Wbp', en in ieder geval over de doeleinden voor het gebruik van de cookies.⁵¹ 'Overeenkomstig' betekent 'in overeenkomst met' of 'volgens'. De ACM licht toe dat de informatie op een direct zichtbare plek op de website moet worden getoond en het taalgebruik moet aansluiten bij de doelgroep van de website. Informeren door middel van een verwijzing naar algemene voorwaarden, privacy statements etc. is onvoldoende. De ACM beveelt aan om in de informatie alle cookies en/of andere technieken te benoemen en toe te lichten.⁵²

In het Working Document van de Artikel 29-werkgroep over het verkrijgen van toestemming voor cookies is opgemerkt over de informatieverplichting: *"Necessary information would be the purpose(s) of the cookies and, if relevant, an indication of possible cookies from third parties or third party access to data collected by the cookies on the website. Information such as the retention period (i.e. the cookie expiry date), typical values, details of third-party cookies and other technical information should also be included to fully inform users. The users must also be informed about the ways they can signify their wishes regarding cookies i.e. how they can accept all, some or no cookies and to how change this preference in the future."*⁵³

Het is artikel 34 van de Wbp dat de informatieverplichting regelt voor de situatie dat *persoonsgegevens* op een andere wijze worden verkregen dan bij de betrokkene, dus buiten de betrokkene om, hetzij bij derden, hetzij door eigen observatie.⁵⁴ Op grond van dit artikel dient de verantwoordelijke - naast informatie over zijn identiteit en de doeleinden van de verwerking - nadere informatie te verstrekken voor zover dat gelet op de aard van de gegevens, de omstandigheden waaronder zij worden verkregen of het gebruik dat ervan wordt gemaakt⁵⁵, nodig is om tegenover de betrokkene een behoorlijke en zorgvuldige verwerking te waarborgen. Te denken valt aan de categorieën (soorten) van verwerkte gegevens⁵⁶ en de bewaartermijn.⁵⁷ De ratio van de informatieverplichting is dat de betrokkene in staat moet zijn te volgen hoe gegevens

van de Telecommunicatiewet (cookiebepaling), p. 11.

⁵¹ Dit artikel vormt een implementatie van artikel 5, derde lid, van de e-Privacyrichtlijn dat de woorden gebruikt *"duidelijke en volledige informatie overeenkomstig Richtlijn 95/46/EG, onder meer over de doeleinden van de verwerking."*

⁵² ACM, Veelgestelde vragen over de cookieregels, Versie juli 2013, p. 6.

⁵³ WP29 208. Working Document 02/2013 providing guidance on obtaining consent for cookies van 2 oktober 2013, p. 3.

⁵⁴ *Kamerstukken //1997/98*, 25 892, nr. 3, p. 149-150.

⁵⁵ Bijvoorbeeld als onopgemerkt gegevens omtrent betrokkenen worden verzameld en verwerkt, met behulp van automatische procedures voor gegevensvergarig. Vgl. *Kamerstukken //1997/98*, 25 892, nr. 3, p. 78.

⁵⁶ Vgl. ook artikel 11, eerste lid, onder c, van de Privacyrichtlijn.

⁵⁷ Vgl. Last onder dwangsom NS Groep N.V. CBP 9 juni 2011, z2011-00057. URL: http://www.cbppweb.nl/downloads_pb/pb_20110726_OV-chip_LOD_NS.pdf (URL laatst bezocht op 26 februari 2014).

over hem worden verwerkt en bepaalde vormen van verwerking of onrechtmatig gedrag van de verantwoordelijke in rechte aan te vechten.⁵⁸

Uitzonderingen

Artikel 11.7a, derde lid, van de Tw regelt twee uitzonderingen op het toestemmings- en informatievereiste voor zover het de technische opslag of toegang tot gegevens betreft met als uitsluitend doel:

- a. de communicatie over een elektronisch communicatienetwerk uit te voeren, of
- b. de door de abonnee of gebruiker gevraagde dienst van de informatiemaatschappij te leveren en de opslag of toegang tot gegevens daarvoor strikt noodzakelijk is.⁵⁹

Een voorbeeld van de eerste categorie betreft sessiecookies voor *load balancing*, waarbij dataverkeer wordt verdeeld over meerdere servers om voor een gelijkmatige belasting te zorgen.⁶⁰ Bij de tweede categorie valt onder meer te denken aan cookies om de input van de gebruiker vast te leggen wanneer deze een uit verschillende pagina's bestaand onlineformulier invult en inlog, taalkeuze en winkelmandje cookies (beide categorieën hierna gezamenlijk te noemen: functionele cookies).⁶¹

Het is mogelijk dat een cookie voor meerdere doeleinden wordt gebruikt. Er kan alleen een beroep worden gedaan op een van de hiervoor genoemde uitzonderingen als alle onderscheiden doeleinden waarvoor het wordt gebruikt niet toestemmings- en informatieplichtig zijn.⁶²

Concept wetsvoorstel met toelichting met betrekking tot artikel 11.7a van de Tw

Op 20 mei 2013 is een concept wetsvoorstel tot wijziging van artikel 11.7a van de Tw in internetconsultatie gegaan. Het doel van de voorgestelde wijziging is dat niet meer hoeft te worden geïnformeerd en geen toestemming meer hoeft te worden verkregen voor het plaatsen of uitlezen van een cookie om informatie te verkrijgen over de kwaliteit of effectiviteit van een geleverde dienst van de informatiemaatschappij mits dit geen of geringe gevolgen heeft voor de persoonlijke levenssfeer van de gebruiker. Hieronder vallen volgens het concept wetsvoorstel analytische cookies, *a/b testing cookies* en *affiliate cookies*, onder de voorwaarde dat deze niet (tevens) worden gebruikt om profielen op te stellen of voor andere doeleinden waardoor er meer dan geringe

⁵⁸ Kamerstukken I/1997/98, 25 892, nr. 3, p. 149.

⁵⁹ Artikel 5, derde lid, tweede volzin, van de e-Privacyrichtlijn, zoals gewijzigd bij de Burgerrechtenrichtlijn luidt: "Zulks vormt geen beletsel voor enige vorm van technische opslag of toegang met als uitsluitend doel de uitvoering van de verzending van een communicatie over een elektronisch communicatienetwerk, of, indien strikt noodzakelijk, om ervoor te zorgen dat de aanbieder van een uitdrukkelijk door de abonnee of gebruiker gevraagde dienst van de informatiemaatschappij deze dienst levert."

⁶⁰ WP29 194. Advies 04/2012 over ontheffing van de toestemmingsverplichting voor cookies van 7 juni 2012, p. 8-9.

⁶¹ WP29 194. Advies 04/2012 over ontheffing van de toestemmingsverplichting voor cookies van 7 juni 2012, p. 7-9 en ACM, Veelgestelde vragen over de cookieregels, Versie juli 2013, p. 2 en 4.

⁶² WP29 194. Advies 04/2012 over ontheffing van de toestemmingsverplichting voor cookies van 7 juni 2012, p. 6.

gevolgen zijn voor de persoonlijke levenssfeer.⁶³

Affiliate cookies, ook wel *performance cookies* genoemd, worden gebruikt om bij te houden welke advertentie leidt tot een aankoop, zodat degene die deze advertentie heeft getoond (de affiliate), hiervoor een beloning kan ontvangen. Affiliate cookies zijn niet bedoeld om informatie te verzamelen over de gebruiker, maar over de effectiviteit van een advertentie. Indien de affiliate cookies alleen voor dit doel worden gebruikt, zal het gebruik van dit type cookie niet meer dan geringe gevolgen hebben voor de privacy van de internetgebruiker en uitgezonderd zijn van het toestemmings- en informatievereiste. Of de cookies alleen voor dit doel worden gebruikt kan onder meer blijken uit de omstandigheid dat de levensduur van de cookies niet langer is dan nodig voor dit doel.⁶⁴

2.6.2 Grondslag voor de gegevensverwerking in de Wbp

Als bij het plaatsen of uitlezen van cookies in het randapparaat van een gebruiker sprake is van verwerking van persoonsgegevens is - daarnaast - een grondslag vereist als opgesomd in artikel 8, aanhef en onder a tot en met f, van de Wbp.

Artikel 8 van de Wbp bepaalt, voor zover voor dit onderzoek van belang⁶⁵: *Persoonsgegevens mogen slechts worden verwerkt indien:*

- a. de betrokkene voor de verwerking zijn ondubbelzinnige toestemming heeft verleend;*
- (...)*
- f. de gegevensverwerking noodzakelijk is voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang van de verantwoordelijke of van een derde aan wie de gegevens worden verstrekt, tenzij het belang of de fundamentele rechten en vrijheden van de betrokkene, in het bijzonder het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, prevaleert.*

Ondubbelzinnige toestemming

De cookiebepaling geeft op zichzelf geen grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens. Dit artikel 11.7a van de Tw vormt, zoals vermeld, een implementatie van artikel 5, derde lid, van de e- Privacyrichtlijn. De betreffende artikelen in de Tw en Wbp hebben een ander karakter (te weten: vertrouwelijkheid van communicatie/integriteit van gegevens opgeslagen in randapparatuur respectievelijk bescherming van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer) en (deels) een ander toepassingsbereik (de cookiebepaling is niet beperkt tot persoonsgegevens).

Op grond van de Tw mag het plaatsen en uitlezen van cookies in beginsel alleen na voorafgaande toestemming van de gebruiker.⁶⁶ Artikel 8, onder a, van de Wbp vereist *ondubbelzinnige* toestemming van de betrokkene voor de verwerking van

⁶³ Toelichting bij Concept wetsvoorstel met toelichting met betrekking tot artikel 11.7a van de Telecommunicatiewet (cookiebepaling), p. 6 e.v.

⁶⁴ Toelichting bij Concept wetsvoorstel met toelichting met betrekking tot artikel 11.7a van de Telecommunicatiewet (cookiebepaling), p. 8-9.

⁶⁵ De gronden genoemd in artikel 8, aanhef en onder b, c, d en e, van de Wbp worden hier niet genoemd omdat uit het onderzoek is gebleken dat deze in dit geval niet van toepassing (kunnen) zijn.

⁶⁶ Zie ook WP29 208. Working Document 02/2013 providing guidance on obtaining consent for cookies van 2 oktober 2013, p. 3-4.

persoonsgegevens.

Uit artikel 1 van de e-Privacyrichtlijn kan worden afgeleid dat deze richtlijn beoogt te voorzien in een gelijke mate van bescherming van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer tussen de lidstaten en dat de e-Privacyrichtlijn een specificatie van en een aanvulling vormt op de Privacyrichtlijn. Om die reden en gelet op de overlap van de definities van toestemming/ondubbelzinnige toestemming, dient voor de met tracking cookies samenhangende verwerking van persoonsgegevens uit te worden gegaan van het vereiste van ondubbelzinnige toestemming.⁶⁷ In de Toelichting bij het concept wetsvoorstel tot wijziging van artikel 11.7a van de Tw wordt hierover opgemerkt: *“Ook kan de behartiging van het gerechtvaardigde belang van degene die de gegevens verwerkt een rechtvaardiging vormen voor verwerking van persoonsgegevens, tenzij het belang of de fundamentele rechten en vrijheden van de betrokkene (in het bijzonder het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer) prevaleert. Het is echter niet aannemelijk dat hier snel sprake van zal zijn bij het gebruik van tracking cookies. Om die reden zal op grond van de Wbp over het algemeen ‘ondubbelzinnige toestemming’ van de betrokkene nodig zijn.”*⁶⁸

Het verschil tussen ‘toestemming’ en ‘ondubbelzinnige toestemming’ is dat bij de verantwoordelijke in het laatste geval elke twijfel moet zijn uitgesloten over de vraag of de betrokkene zijn toestemming heeft gegeven.⁶⁹ Dat betekent dat het duidelijk moet zijn dat de websitegebruiker een keuze heeft gehad om in te stemmen of te weigeren.⁷⁰ ‘Ondubbelzinnige toestemming’ betekent dat de verantwoordelijke niet mag uitgaan van toestemming indien de betrokkene geen opmerkingen maakt over de gegevensverwerking (oftewel, bij ‘toestemming’ die wordt geacht voort te vloeien uit het uitblijven van actie of het stilzwijgen van de betrokkene).⁷¹ In de opinie van de Artikel 29-werkgroep over de definitie van toestemming is over ‘ondubbelzinnige toestemming’ verder aangegeven: *“Een “toestemming” die wordt geacht voort te vloeien uit het uitblijven van actie of het stilzwijgen van de betrokkene is normaal gesproken niet rechtsgeldig, zeker niet in een onlineomgeving. Dit speelt met name wanneer “toestemming” wordt gegeven via standaardconfiguratie-instellingen die de betrokkene moet wijzigen als hij niet wil dat zijn gegevens worden verwerkt. Dit is bijvoorbeeld het geval bij vooraf aangevinkte*

⁶⁷ Vgl. T&C Telecommunicatierecht, commentaar op artikel 11.7a Tw, aantekening 3: *“(…) Art. 8 Wbp biedt ook andere verwerkingsgrondslagen, zoals de uitvoering van een overeenkomst of het gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke of een derde (zie art. 8 Wbp, aant. 1 onder b t/m f) Kamerstukken I 2011/12, 32 549, nr. E, p. 5-6. Echter, omdat er op grond van het eerste lid hoe dan ook toestemming is vereist, zal het in veel gevallen misschien wel voor de hand liggen om uit te gaan van ondubbelzinnige toestemming.”*

⁶⁸ Toelichting bij Concept wetsvoorstel met toelichting met betrekking tot artikel 11.7a van de Telecommunicatiewet (cookiebepaling), p. 15.

⁶⁹ Kamerstukken I/1997/98, 25 892, nr. 3, p. 80.

⁷⁰ Toelichting bij Concept wetsvoorstel met toelichting met betrekking tot artikel 11.7a van de Telecommunicatiewet (cookiebepaling), p. 12. Zie ook WP29 208. Working Document 02/2013 providing guidance on obtaining consent for cookies van 2 oktober 2013, p. 3: *“Consent must be unambiguous. Therefore the procedure to seek and to give consent must leave no doubt as to the data subject’s intention. There are in principle no limits as to the form consent can take. However, for consent to be valid it should be an active indication of the user’s wishes.”*

⁷¹ Kamerstukken I/1997/98, 25 892, nr. 3, p. 66 en 67. Zie ook WP29 187. Advies 15/2011 over de definitie van “toestemming” van 13 juli 2011, p. 28 en p. 41.

vakjes of bij browsers die standaard zo zijn ingesteld dat ze cookies accepteren”, (onderstreping toegevoegd door het CBP).⁷²

‘Uitdrukkelijke toestemming’ (de uitzonderingsgrond op het verbod bijzondere persoonsgegevens te verwerken in artikel 23, eerste lid, onder a, van de Wbp) betekent daarentegen dat de betrokkene expliciet zijn wil daaromtrent moet hebben geuit.⁷³

Gerechtvaardigd belang

In de Toelichting bij het concept wetsvoorstel tot wijziging van artikel 11.7a van de Tw wordt opgemerkt over (de belangenafweging uit) artikel 8, aanhef en onder f, van de Wbp: *“Wel heb ik bij het formuleren van de uitbreiding van het derde lid, onderdeel b, de twee belangen genoemd in artikel 8, onder f, van de Wbp als basis gebruikt en deze vertaald naar de specifieke situatie die in artikel 11.7a Tw geregeld wordt. Dit heeft geresulteerd in de uitbreiding van de uitzondering genoemd in onderdeel b van het derde lid, waarin wordt gekeken naar zowel het gerechtvaardigde belang bij het gebruik van cookies om informatie te verkrijgen over de kwaliteit of effectiviteit van een geleverde dienst van de informatiemaatschappij als het belang van de internetgebruiker bij bescherming van diens privacy.”⁷⁴*

Op grond van artikel 8, aanhef en onder f, van de Wbp is een gegevensverwerking toelaatbaar indien deze noodzakelijk is voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang van de verantwoordelijke (bijvoorbeeld om zijn reguliere bedrijfsactiviteiten te kunnen verrichten⁷⁵) of van een derde aan wie de gegevens worden verstrekt, tenzij het belang of de fundamentele rechten en vrijheden van de betrokkene, in het bijzonder het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, prevaleert.

‘Gerechtvaardigd’ betekent in overeenstemming met de wet (in brede zin).⁷⁶

Verder moet - ten eerste - zijn voldaan aan de beginselen van proportionaliteit (de inbreuk op de belangen van de bij de verwerking betrokkene mag niet onevenredig zijn in verhouding tot het met de verwerking te dienen doel) en subsidiariteit (het doeleinde kan niet anderszins of met minder ingrijpende middelen worden bereikt).⁷⁷

⁷² WP29 187. Advies 15/2011 over de definitie van “toestemming” van 13 juli 2011, p. 41.

⁷³ Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3, p. 67.

⁷⁴ Toelichting bij Concept wetsvoorstel met toelichting met betrekking tot artikel 11.7a van de Telecommunicatiewet (cookiebepaling), p. 7.

⁷⁵ Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3, p. 86.

⁷⁶ Zie ook WP29 203. Opinion 03/2013 on purpose limitation van 2 april 2013, p. 20: *“The requirement of legitimacy means that the purposes must be ‘in accordance with the law’ in the broadest sense. This includes all forms of written and common law, primary and secondary legislation, municipal decrees, judicial precedents, constitutional principles, fundamental rights, other legal principles, as well as jurisprudence, as such ‘law’ would be interpreted and taken into account by competent courts.”* Vgl. ook Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3: *“Van ‘gerechtvaardigde doeleinden’ kan alleen sprake zijn als deze met inachtneming van artikel 8 kunnen worden bereikt”* en Kamerstukken //1998/99, 25 892, nr. 6, p. 11: *“Overigens is het verzamelen van gegevens ten behoeve van een niet gerechtvaardigd doel tevens in strijd met artikel 7 van de Wbp.”*

⁷⁷ Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3, p. 80. Vgl. de proportionaliteits- en subsidiariteitstoets uit artikel 8 EVRM. Zie Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3, p. 8 en Kamerstukken //1999/2000, 25 892, nr. 92c, p. 6.

Het Hof van Justitie van de EG vult het begrip noodzakelijkheid, 'een autonoom begrip van gemeenschapsrecht', op een strikte wijze in.⁷⁸ Het EHRM overweegt in zijn arrest van 25 maart 1983 over het begrip 'noodzakelijk in een democratische samenleving': "(a) the adjective "necessary" is not synonymous with "indispensable", neither has it the flexibility of such expressions as "admissible", "ordinary", "useful", "reasonable" or "desirable" (...)."⁷⁹

In aanvulling op deze eerste afweging (noodzakelijk voor een gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke), waarbij mogelijk de belangen van de betrokkene als onderdeel van een veelheid van belangen al onder ogen zijn gezien, is er nog een tweede toets. Deze tweede toets (privacytoets) vergt een nadere afweging, waarbij de belangen van de betrokkene een zelfstandig gewicht in de schaal leggen tegenover het belang van de verantwoordelijke. In het geval dat het belang van de betrokkene op bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer doorslaggevend is, dient de verantwoordelijke af te zien van de gegevensverwerking.⁸⁰

Bij de in artikel 8, onder f, van de Wbp voorgeschreven afweging speelt de mate van gevoeligheid van de gegevens die de verantwoordelijke wil verwerken een rol, evenals de maatregelen die de verantwoordelijke heeft genomen teneinde rekening te houden met de belangen van de betrokkene. De belangen van de betrokkene zullen in minder mate gewicht in de schaal leggen naarmate in zijn belang meer waarborgen voor een zorgvuldig gebruik van de gegevens zijn genomen.⁸¹

⁷⁸ Vgl. ook HvJ EG 16 december 2008, zaak C-524/06 (*Huber*), r.o. 52: "Gelet op het doel, een gelijkwaardige bescherming te bieden in alle lidstaten, kan het begrip noodzakelijkheid zoals dit naar voren komt uit artikel 7, sub e, van richtlijn 95/46, dat een nauwkeurige afbakening wil geven voor een van de gevallen waarin de verwerking van persoonsgegevens geoorloofd is, dus niet een inhoud hebben die verschilt van lidstaat tot lidstaat. Het gaat bijgevolg om een autonoom begrip van het gemeenschapsrecht, dat moet worden uitgelegd op een wijze die volledig beantwoordt aan het doel van de richtlijn zoals omschreven in artikel 1, lid 1."

⁷⁹ EHRM 25 maart 1983 (*Silver & Others v. United Kingdom*), r.o. 97.

⁸⁰ Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3, p. 87.

⁸¹ Kamerstukken //1997/98, 25 892, nr. 3, p. 88.

3. FEITELIJKE BEVINDINGEN

3.1 YD

YD, opgericht in februari 2008, met onder meer als handelsnaam YD Amsterdam (voorheen: Yielddivision B.V.), gevestigd en kantoorhoudende te Amsterdam, bemiddelt tussen adverteerders en websites bij het plaatsen van online advertenties. De doelomschrijving in het Handelsregister is: “*Het optimaliseren van marketing en mediabestedingen en opbrengsten daarvan alsmede holdingactiviteiten*”.

De enig aandeelhouder van YD is sinds eind oktober 2012 YD Group B.V. (hierna: YD Group). YD Group, opgericht in augustus 2011, met onder meer als handelsnaam YD World, gevestigd en kantoorhoudende te Amsterdam, heeft als doelomschrijving: “*Holding- en financieringsactiviteiten*”.

YD noemde zich bij aanvang van het onderzoek een *real-time media agency* (thans beschrijft ze zichzelf op haar website als *performance display advertising company for direct advertisers*).⁸² Op haar oude website omschreef YD zichzelf bij aanvang van het onderzoek als Europees marktleider op het gebied van *audience targeting* en *display advertising*.⁸³

YD is actief in Nederland, Duitsland, Spanje en Frankrijk. YD heeft meer dan 60 medewerkers in dienst en werkt voor adverteerders in diverse sectoren.⁸⁴ YD heeft verklaard dat [VERTROUWELIJK].⁸⁵

YD biedt meerdere online marketing producten, op de website van YD aangeduid als: *audience targeting*, *pre-targeting*, *re-targeting*, *personalized re-targeting* en *loyalty re-targeting*.⁸⁶ YD belooft adverteerders dat zij specifieke doelgroepen real-time kan benaderen, met eigen targeting-oplossingen. Met ‘real-time targeting’ en ‘creative’ is het volgens YD mogelijk om de meest gunstige plaatsing voor een advertentie te selecteren en om in milliseconden de inhoud van de banner te kunnen personaliseren.⁸⁷ In haar zienswijze heeft YD benadrukt dat deze teksten wervend zijn bedoeld.⁸⁸ [VERTROUWELIJK].

⁸² URL: <http://ydworld.com/netherlands/nl/> (webpagina tekst beschikbaar tot februari 2013). Zie URL:

<http://web.archive.org/web/20130116021520/http://ydworld.com/netherlands/nl/> (URL laatst bezocht op 26 februari 2014).

⁸³ URL: <http://ydworld.com/netherlands/nl/> (webpagina tekst beschikbaar tot februari 2013). Zie URL:

<http://web.archive.org/web/20130116021520/http://ydworld.com/netherlands/nl/> (URL laatst bezocht op 26 februari 2014).

⁸⁴ [VERTROUWELIJK].

⁸⁵ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 8.

⁸⁶ URL: <http://ydworld.com/> en <http://ydamsterdam.nl> (URL's laatst bezocht op 26 februari 2014).

⁸⁷ Zie o.a. URL:

<http://web.archive.org/web/20130116021520/http://ydworld.com/netherlands/nl/> en http://www.iab.nl/member_profile/1663-yd-display-advertising-benelux-b-v.html (URL's laatst bezocht op 26 februari 2014).

⁸⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 14.

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft het CBP eind februari 2014 bericht dat [VERTROUWELIJK].⁸⁹

3.2 Doeleinden

YD heeft verklaard dat zij gegevens verzamelt via door haar geplaatste http cookies om advertenties te kunnen targeten.⁹⁰

YD voegt in haar zienswijze daaraan toe dat zij de door haar verzamelde gegevens gebruikt voor frequency capping: [VERTROUWELIJK].⁹¹

YD noemt sinds eind november 2013 in haar nieuwe informatie over cookies, privacy en opt-out (bijgevoegd als **bijlage 2** bij dit rapport) onder andere het gebruik van cookies die het mogelijk maken dat er kan worden bijgehouden hoeveel bezoekers op de advertentie klikken en hoeveel bestellingen plaatsvinden via de advertentie ten behoeve van afrekening met de adverteerder. YD noemt ook het gebruik van cookies van derde partijen die via haar advertenties cookies plaatsen, en die het mogelijk maken dat de websites van adverteerders het bezoek van een gebruiker registreren om hiermee een inschatting te maken van zijn interesses. YD vermeldt dat er gebruik gemaakt wordt van diensten van derde partijen om advertenties aan de gebruiker te kunnen tonen.⁹²

Daarnaast heeft YD verklaard dat zij de gegevens [VERTROUWELIJK] gebruikt voor het genereren van rapportages voor haar klanten.⁹³

Het onderzoek is gefocust op tracking cookies en de bijbehorende en/of bijkomende verwerking van persoonsgegevens. Het gebruik van functionele cookies valt buiten de scope van dit onderzoek. Het bijhouden hoeveel gebruikers op de advertenties klikken en hoeveel bestellingen plaatsvinden via de advertenties *ten behoeve van afrekening met de adverteerder* alsmede de verwerking voor rapportage doeleinden zijn niet door het CBP beoordeeld op rechtmatigheid.

3.3 Behavioural targeting

Behavioural targeting is een andere benaming voor persoonsgericht adverteren. Online behavioural targeting bestaat uit het (real-time) benaderen van specifieke (doelgroepen van) mensen op het internet met gerichte advertenties. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van eerder surfgedrag van de internetgebruiker of van andere gebruikers.

Bij targeting zijn doorgaans verschillende partijen betrokken, waaronder adverteerders⁹⁴, websitehouders⁹⁵, advertentienetwerken⁹⁶, aanbieders van zogeheten *bidding platforms* en mediabureaus.

⁸⁹ Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 2.

⁹⁰ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 5.

⁹¹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 10.

⁹² URL: <http://privacynl.ydworld.com/> (URL laatst bezocht op 27 maart 2014).

⁹³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 9 en 11. Zie ook Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 10.

YD heeft verklaard dat zij gegevens verzamelt via door haar geplaatste http cookies om advertenties te kunnen targeten. YD doet dat [VERTROUWELIJK].⁹⁷

YD werkt samen met adverteerders en met partijen zoals advertentienetwerken, om gepersonaliseerde advertenties te kunnen tonen aan de gebruiker.

Om gebruikers te kunnen herkennen en zo relevant mogelijke advertenties te kunnen laten zien, plaatst en leest YD via verschillende websites diverse soorten cookies in de browsers van hun computer, smartphone of tablet.⁹⁸ Ten minste een van de eigen YD cookies, het zogeheten tuuid cookie afkomstig van het domein .254a⁹⁹, bevat een uniek nummer (genaamd [VERTROUWELIJK], hierna: YD ID) op basis waarvan YD kan bijhouden welke advertenties de gebruikers hebben gezien en of ze de website van een adverteerder hebben bezocht.¹⁰⁰ Daarnaast registreert YD onder andere of de gebruiker op een advertentie heeft geklikt en of hij het geadverteerde product of de dienst heeft aangeschaft.¹⁰¹ Dit ten behoeve van de afrekening met de adverteerder. [VERTROUWELIJK].¹⁰²

YD verzamelt ook op een andere manier gegevens, niet alleen via cookies, maar ook door de server-side logging¹⁰³ van 'tracking pixels' en via de samenwerking met haar belangrijkste advertentieplatform [VERTROUWELIJK]¹⁰⁴ (zie hierover verder paragraaf 3.5).

Browsers werken technisch op zo'n manier dat in beginsel alleen de website (het domein) die het cookie plaatst, het cookie ook kan lezen. Elke keer dat een gebruiker langskomt op een website binnen het bereik van YD, leest YD de inhoud van de eigen cookies automatisch uit en houdt deze bij (in de server logs), in combinatie met onder andere de URL (op hoofddomein) van de bezochte website (referer) en de datum en

⁹⁴ Bedrijven of organisaties die door middel van online advertenties producten of diensten willen verkopen.

⁹⁵ De websitehouders worden ook wel 'uitgevers' of 'publishers' genoemd.

⁹⁶ Advertentienetwerken bemiddelen tussen websitehouders en adverteerders, door de advertentieruimte te veilen. Bij hele grote advertentienetwerken zoals Google DoubleClick zijn wereldwijd honderden miljoenen websites aangesloten. Hoewel Google zelf geen informatie geeft over het aantal aangesloten websites, heeft DoubleClick, volgens openbare informatie uit andere bron, wereldwijd een marktaandeel van ruim meer dan 30% in het tonen van online advertenties, en zijn er eind februari 2014 ten minste 2,12 miljard websites geïndexeerd. Zie URL:

http://www.leadledger.com/tech/category/AdServer_DCO en

<http://www.worldwidewebsite.com/> (URL's laatst bezocht op 27 februari 2014).

⁹⁷ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 5.

⁹⁸ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 5.

⁹⁹ Dit betreft een permanent cookie dat bij aanvang van het onderzoek een geldigheidsduur had van 730 dagen (2 jaar). YD heeft de geldigheidsduur van haar eigen cookies inmiddels teruggebracht naar 30 dagen. Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 13 en 21.

¹⁰⁰ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, bijlage 5 (bijgevoegd als [bijlage 1](#) bij dit rapport).

¹⁰¹ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op de vraag 1 en bijlage 2 en 3.

¹⁰² Vgl. Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 1 en (ongetekende) I.O. met [VERTROUWELIJK].

¹⁰³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 10.

¹⁰⁴ URL: [VERTROUWELIJK]/ (URL laatst bezocht op 27 februari 2014).

het tijdstip. Op die manier registreert YD of een gebruiker op de site van een bepaalde adverteerder is geweest en (in sommige gevallen) of hij daar een bepaalde categorie product of dienst heeft bekeken, om te proberen zijn interesses te vinden.

YD maakt het technisch mogelijk dat ook andere partijen, waarmee zij samenwerkt, cookies plaatsen in de browsers van de gebruiker (bijvoorbeeld via de advertenties), zodat die ook kunnen proberen zijn interesses te vinden.¹⁰⁵ Dat gebeurt in de regel [VERTROUWELIJK]. Eenvoudig gezegd: via de 'tracking pixels' kunnen cookies van derde partijen 'meeliften' met YD (zie hierover verder paragraaf 3.5).

Websites kunnen op twee manieren binnen het bereik van YD zijn. In de eerste plaats omdat haar opdrachtgevers, de adverteerders, het mogelijk maken dat YD (of, met haar hulp, een partij waarmee ze samenwerkt) cookies plaatst en leest via hun websites. In de tweede plaats omdat andere websitehouders die hun advertentieruimte automatisch en real-time veilen via grote advertentienetwerken het mogelijk maken dat YD (of, met haar hulp, een partij waarmee ze samenwerkt) cookies plaatst en leest via hun websites. YD kan via die advertentienetwerken gericht advertentieruimte inkopen.¹⁰⁶

Wat YD vooral verklaart te doen, is in de dagen na een bezoek van een gebruiker aan de website van een adverteerder op andere sites advertenties laten zien van die adverteerder (retargeting).¹⁰⁷

Als YD bijhoudt welke categorie product of dienst de internetgebruiker heeft bekeken, past zij op basis van de door de adverteerder opgestelde regels de inhoud van de advertentie aan. Dit om de kans verder te vergroten dat de gebruiker tot aanschaf overgaat.¹⁰⁸

YD bepaalt dan niet alleen op welke website(s), aan welke internetgebruiker(s) een advertentie wordt getoond, maar bepaalt ook [VERTROUWELIJK]. Dit noemt YD 'real time creative'.¹⁰⁹ YD heeft toegelicht dat [VERTROUWELIJK].¹¹⁰ YD heeft verklaard dat [VERTROUWELIJK].¹¹¹ YD heeft in haar zienswijze toegelicht dat het personaliseren van advertenties [VERTROUWELIJK] gebeurt [VERTROUWELIJK] alleen op basis van vooraf door de adverteerder opgestelde algemene regels [VERTROUWELIJK].¹¹²

¹⁰⁵ URL: <http://privacynl.ydworld.com/> (URL laatst bezocht op 27 maart 2014).

¹⁰⁶ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 10.

¹⁰⁷ Zie o.a. URL: <http://privacynl.ydworld.com/> (URL laatst bezocht op 27 maart 2014).

¹⁰⁸ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 12.

¹⁰⁹ Zie o.a. URL:

<http://web.archive.org/web/20130116021520/http://ydworld.com/netherlands/nl/> (URL laatst bezocht op 27 februari 2014).

¹¹⁰ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 12 en bijlage 3/XML en /IMP. Vgl. [VERTROUWELIJK], bijlage bij brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013.

¹¹¹ Brief van het CBP aan YD van 22 januari 2013 met de schriftelijke weergave van een aantal mondelinge verklaringen van YD, gedaan tijdens het onderzoek ter plaatse, verklaring 7: [VERTROUWELIJK]

¹¹² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 14.

3.4 Samenwerking met adverteerders

Feitelijke samenwerking met adverteerders

YD plaatst cookies om advertenties te kunnen targeten voor haar opdrachtgevers, de adverteerders [VERTROUWELIJK].¹¹³ YD (of, met haar hulp, een partij waarmee ze samenwerkt) kan de cookies plaatsen en lezen via de websites van deze adverteerders omdat zij dat technisch mogelijk maken/faciliteren, bijvoorbeeld door een YD pixel op te nemen in hun websites (in de code). Een pixel is doorgaans onzichtbaar en is het kleinste te geven element op een computerscherm. Op het moment dat een gebruiker een website bezoekt met zo'n pixel, legt zijn browser (ook) contact met de server(s) van YD, en kan YD eigen cookies plaatsen en lezen.

Elke keer dat een gebruiker langskomt op een website van een van haar adverteerders, leest YD (of, met haar hulp, een partij waarmee ze samenwerkt, zoals [VERTROUWELIJK]) de inhoud van de cookies automatisch uit en houdt deze bij (in de server logs), in combinatie met onder andere de URL (op hoofddomein) van de bezochte website en de datum en het tijdstip. Ook worden in sommige gevallen de categorie bekeken producten of diensten opgeslagen op de servers van YD.¹¹⁴

Als de gebruiker de eigen website van de adverteerder verlaat en een andere site bezoekt waar mediaruimte beschikbaar is binnen het bereik van YD, kan YD besluiten advertentieruimte in te kopen om een advertentie te tonen. YD kan dan een advertentie tonen voor [VERTROUWELIJK] (re-targeting).¹¹⁵ Aan de hand van [VERTROUWELIJK] (zie ook paragraaf 3.3).¹¹⁶ YD selecteert vervolgens, al dan niet met hulp van een partij waarmee ze samenwerkt, een advertentie die zo goed mogelijk aansluit bij het klikgedrag of de (verwachte) interesses van de gebruiker.

YD licht in haar zienswijze nader toe dat de regels van de adverteerder [VERTROUWELIJK].¹¹⁷

YD geeft in haar zienswijze aan dat zij gegevens toegezonden krijgt op het moment dat een advertentieruimte wordt aangeboden door een publisher (*bid-request*). [VERTROUWELIJK].¹¹⁸ Op dat moment beslist YD of zij op de advertentieruimte wil bieden, en voor hoeveel. YD stelt dit te doen op basis van [VERTROUWELIJK]. YD licht toe dat hier weliswaar cookie-informatie onder valt, [VERTROUWELIJK].¹¹⁹ YD benadrukt dit alleen [VERTROUWELIJK]. YD neemt haar beslissingen om wel of niet te bieden op beschikbare advertentieruimte, en tegen welk bedrag, op basis van [VERTROUWELIJK].¹²⁰ Of een [VERTROUWELIJK].¹²¹ Real-time bidding valt als zodanig buiten de scope van dit onderzoek.

¹¹³ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 5.

¹¹⁴ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 12. Zie ook Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 11: [VERTROUWELIJK]

¹¹⁵ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 3.

¹¹⁶ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 12.

¹¹⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 14.

¹¹⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 7-8.

¹¹⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 7.

¹²⁰ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 8.

¹²¹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 8.

De gebruikers worden door YD of een partij waarmee ze samenwerkt (in sommige gevallen) op grond van hun geobserveerde surf- en klikgedrag in zogenoemde segmenten geplaatst. Volgens YD zijn de gegevens anonieme gegevens. YD noemt als voorbeelden van segmenten bijvoorbeeld: [VERTROUWELIJK].¹²²

De segmentgegevens zijn volgens YD essentieel om advertentieruimte in te kunnen kopen op websites van derde partijen [VERTROUWELIJK]. YD kan op grond van [VERTROUWELIJK].¹²³

YD heeft verklaard dat bij het bieden op advertentieruimte op een website van een derde partij tegelijkertijd wordt nagegaan of de bezoeker al eerder de website van de adverteerder heeft bezocht (en in sommige gevallen welke categorie producten of diensten hij daar heeft gezien) en of de bezoeker al eerder een advertentie van de adverteerder heeft gezien [VERTROUWELIJK].¹²⁴ YD werkt met gescheiden klant domeinen voor haar adverteerders.¹²⁵

YD verduidelijkt in haar zienswijze met een voorbeeld [VERTROUWELIJK], bijvoorbeeld omdat zij [VERTROUWELIJK] advertenties wil laten zien aan [VERTROUWELIJK]. YD heeft [VERTROUWELIJK].¹²⁶ Waar YD dus gebruik maakt van segmenten [VERTROUWELIJK].¹²⁷

Overeenkomsten met adverteerders

YD sluit en heeft overeenkomsten gesloten met haar adverteerders.¹²⁸ YD noemt dit *Insertion Orders* (hierna: I.O.'s). YD heeft verklaard geen bewerker te zijn.¹²⁹ In de modelovereenkomst (*template*) die YD gebruikt met het oog op het sluiten van een contract, is onder andere vermeld: "*Have agreed that YD Amsterdam shall deliver its online performance based marketing service under the conditions set forth below.*"¹³⁰ De modelovereenkomst is niet gedetailleerd en bevat (kwantitatief gezien) meer verplichtingen voor de adverteerder dan voor YD, bijvoorbeeld de verplichting om [VERTROUWELIJK] en voor de start van de campagne al het relevante campagnemateriaal aan te leveren. De modelovereenkomst bepaalt verder dat het de adverteerder niet is toegestaan om in campagnemateriaal tags of andere

¹²² Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 11.

¹²³ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 11.

¹²⁴ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 10.

¹²⁵ Brief van het CBP aan YD van 22 januari 2013 met de schriftelijke weergave van een aantal mondelinge verklaringen van YD, gedaan tijdens het onderzoek ter plaatse, verklaring 15.

¹²⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 8.

¹²⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 10.

¹²⁸ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 5.

¹²⁹ Brief van YD aan het CBP van 30 september 2011, antwoord op vraag 2. Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 56: "(...) voor zover van YD gezegd kan worden dat zij persoonsgegevens verwerkt, is YD het met het CBP eens dat YD hierbij de verantwoordelijke is. (...) YD herhaalt hier ook graag dat zij nooit heeft betwist dat zij mogelijk verantwoordelijke is in de zin van de Wbp, indien deze van toepassing zou zijn." YD heeft dit (nogmaals) telefonisch bevestigd op 10 maart 2014.

¹³⁰ Modelovereenkomst I.O. [VERTROUWELIJK], bijlage bij brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013.

informatie/elementen op te nemen waarmee (gebruikers)verkeer/surf- en klikgedrag kan worden gevolgd. De modelovereenkomst bevat de volgende bepaling over privacy: *"Where applicable, Client [de adverteerder, toevoeging door het CBP] is responsible for complying with local privacy and anti-spam laws, including, where applicable, obtaining informed consent from subscribers or users in line with local legislation."* In de modelovereenkomst worden de algemene voorwaarden van YD van toepassing verklaard.¹³¹

In de algemene voorwaarden van YD is onder andere bepaald: [VERTROUWELIJK].¹³² Verder bevatten de algemene voorwaarden de volgende bepaling(en) over gegevensbescherming:

"8.1. Where YD collects any personal data, it will not share such data with Client. Vice versa, Client shall under no circumstance share personal data (such as customer names or e-mail addresses) with YD, by automated means or otherwise.

8.2. Where YD, after explicit agreement, processes personal data on behalf of Client, YD will meet its regulatory obligations as a processor ("bewerker") of any personal data and not process such personal data other than on instruction of Client. YD will take appropriate technical and organisational measures against unauthorized or unlawful processing of personal data and against accidental loss or destruction of, or damage to, such personal data.

[VERTROUWELIJK]"

Uit een specifieke I.O. met adverteerder [VERTROUWELIJK] - door YD aan het CBP verstrekt als voorbeeld van een (op basis van de modelovereenkomst) gesloten contract - blijkt dat het contract (inclusief de algemene voorwaarden bij de I.O.) op enkele completering/precisering na (zoals bijvoorbeeld het budget) niet afwijkt van de modelovereenkomst, met uitzondering van de hierboven geciteerde bepalingen over privacy, die ontbreken. De I.O. bepaalt dat [VERTROUWELIJK].¹³³

Het CBP heeft vastgesteld dat in de modelovereenkomst (inclusief de algemene voorwaarden) en het contract met [VERTROUWELIJK] geen (andere) informatie wordt gegeven over de categorieën van verwerkte gegevens, de wijze van gegevensverwerking, de bewaartermijn, de toegang tot de gegevens of toezicht door de opdrachtgever (adverteerder) om een volledige naleving van de opdracht en contractbepalingen te waarborgen. YD stelt in haar zienswijze dat haar overeenkomsten wel voorwaarden en garanties bevatten om te waarborgen dat er geen (persoons)gegevens met hen worden gedeeld.¹³⁴

YD heeft verklaard dat zij in geval van discussies met een adverteerder over het aantal conversies, technisch in staat is om [VERTROUWELIJK] te koppelen aan de unieke

¹³¹ Modelovereenkomst I.O. [VERTROUWELIJK].

¹³² General Conditions YD Display Advertising Benelux B.V., bijlage bij brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013. De tekst van de algemene voorwaarden [VERTROUWELIJK], bijlage bij brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013) luidt op dit punt: [VERTROUWELIJK]

¹³³ (Ongetekende) I.O. met [VERTROUWELIJK]. YD heeft verklaard dat [VERTROUWELIJK]. Brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013, beantwoording 'I'.

¹³⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 18-19.

user ID's in haar eigen bestanden.¹³⁵ In dat geval [VERTROUWELIJK].¹³⁶ YD benadrukt in haar zienswijze dat [VERTROUWELIJK]. YD spreekt dit met haar klanten ook contractueel af.¹³⁷ YD wijst erop dat [VERTROUWELIJK].¹³⁸

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft het CBP eind februari 2014 bericht dat YD [VERTROUWELIJK].¹³⁹ Het CBP heeft YD op 10 maart 2014 telefonisch (later bevestigd per e-mail) bericht dat, ook gelet op de scope van het onderzoek, niet uit het Rapport voorlopige bevindingen kan worden afgeleid dat [VERTROUWELIJK]. De overeenkomsten tussen YD en haar klanten (de adverteerders) zijn louter beoordeeld in het kader van de vraag of YD de verantwoordelijke voor de gegevensverwerking is.

3.5 Samenwerking met advertentienetwerken en andere partijen

Om gepersonaliseerde advertenties te kunnen tonen aan gebruikers op andere websites dan de sites van haar adverteerders, heeft YD overeenkomsten gesloten met onder andere het advertentieplatform [VERTROUWELIJK]. YD heeft verklaard geen bewerker te zijn.¹⁴⁰

Via [VERTROUWELIJK] kan YD advertentieruimte inkopen bij (andere) advertentienetwerken. Uit het onderzoek is gebleken dat YD gebruik (heeft) (ge)maakt van de diensten van de partijen [VERTROUWELIJK].¹⁴¹ In haar YD Targeting Privacy and Cookie Statement van 8 januari 2013 (hierna: YD Targeting Privacy and Cookie Statement) noemde YD ook nog de partijen [VERTROUWELIJK] als *third party service*

¹³⁵ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 3. Brief van het CBP aan YD van 22 januari 2013 met de schriftelijke weergave van een aantal mondelinge verklaringen van YD, gedaan tijdens het onderzoek ter plaatse, verklaring 11.

¹³⁶ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 3.

¹³⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 15.

¹³⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 19.

¹³⁹ Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 2.

¹⁴⁰ Brief van YD aan het CBP van 30 september 2011, antwoord op vraag 2. Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 56: "(...) voor zover van YD gezegd kan worden dat zij *persoonsgegevens verwerkt, is YD het met het CBP eens dat YD hierbij de verantwoordelijke is. (...) YD herhaalt hier ook graag dat zij nooit heeft betwist dat zij mogelijk verantwoordelijke is in de zin van de Wbp, indien deze van toepassing zou zijn.*" YD heeft dit (nogmaals) telefonisch bevestigd op 10 maart 2014.

¹⁴¹ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, bijlage 5 ([bijlage 1](#)). Dit cookie-overzicht vermeldt onder meer bij 'Provider': [VERTROUWELIJK]. Dat het daarbij gaat om de partij [VERTROUWELIJK] volgt bijvoorbeeld uit URL: [VERTROUWELIJK] (URL laatst bezocht op 27 februari 2014), met de vermelding [VERTROUWELIJK]. Zie voor het meest recente cookie-overzicht [bijlage 2](#) onder het kopje 'Cookies ten behoeve tonen van een advertentie'.

providers.¹⁴² YD heeft tijdens het onderzoek ter plaatse van 10 januari 2013 verklaard dat [VERTROUWELIJK].¹⁴³

YD maakt het mogelijk dat deze partijen waarmee zij samenwerkt (ook) cookies plaatsen in de browsers van de gebruiker. Dat gebeurt in de regel [VERTROUWELIJK]. Eenvoudig gezegd: cookies van derde partijen kunnen 'meeliften' via de 'tracking pixels' van YD.

Het CBP heeft, naar aanleiding van de zienswijze van YD dat er geen (persoons)gegevens met advertentienetwerken en toeleveranciers (bijvoorbeeld [VERTROUWELIJK]) worden gedeeld¹⁴⁴, in februari 2014 (nader) digitaal onderzoek gedaan naar de werkwijze van YD op [www.\[VERTROUWELIJK\]](http://www.[VERTROUWELIJK]). De website van [VERTROUWELIJK] bevatte op dat moment ten minste één YD pixel, afkomstig van het domein .254a.com.

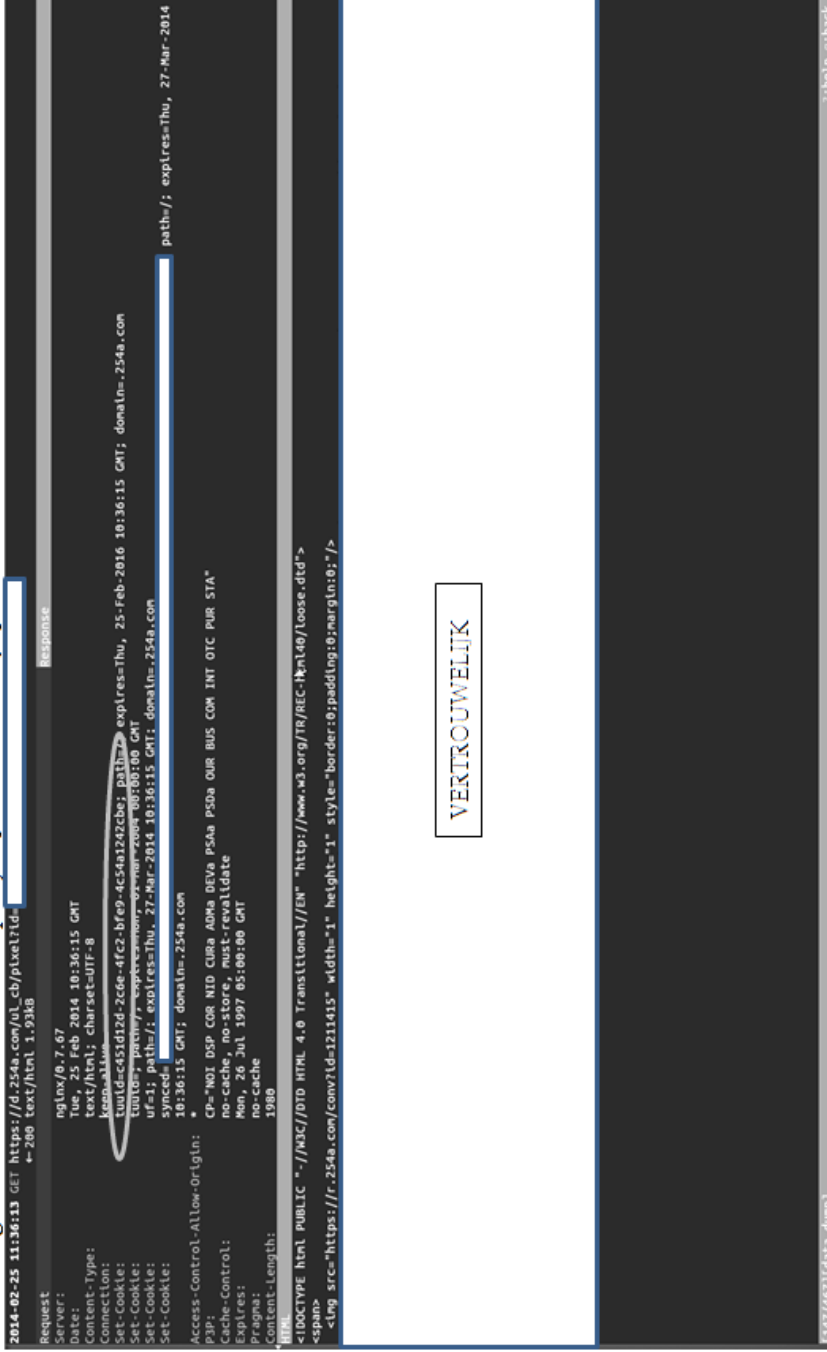
Uit het digitale onderzoek van het CBP blijkt dat pixels van verschillende partijen waarmee YD samenwerkt, zoals [VERTROUWELIJK] door YD [VERTROUWELIJK]. De browser van een gebruiker legt bij bezoek aan de website dan niet alleen contact met de servers van YD, maar ook met de servers van deze andere partijen, en daardoor kunnen zij eigen cookies plaatsen en lezen (zie Afbeelding 1 op de volgende pagina). Daarbij wordt tevens het YD ID (tuuid) aan deze partijen doorgegeven [VERTROUWELIJK].

¹⁴² YD Targeting Privacy and Cookie Statement van 8 januari 2013, bijlage bij brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013. Zie ook URL: <http://ydamsterdam.nl/assets/pdf/YD-Targeting-and-Cookie-Privacy-Statement.pdf> en <http://www.ydworld.com/assets/pdf/YD-Targeting-and-Cookie-Privacy-Statement.pdf> (URL's laatst bezocht op 27 februari respectievelijk 1 maart 2014).

¹⁴³ Brief van het CBP aan YD van 22 januari 2013 met de schriftelijke weergave van een aantal mondelinge verklaringen van YD, gedaan tijdens het onderzoek ter plaatse, verklaring 16.

¹⁴⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 18-19.

Afbeelding 1 Pixels van verschillende partijen [VERTROUWELIJK]¹⁴⁵

¹⁴⁵ Screenshot digitaal onderzoek [VERTROUWELIJK] voorbeeld op [www \[VERTROUWELIJK\]](http://www.VERTROUWELIJK.nl), forensisch vastgelegd op 25 februari 2014

Het tuuid zoals te zien in Afbeelding 1 achter de bovenste tekst 'Set-Cookie:' is in Afbeelding 2 opgenomen [VERTROUWELIJK].

Afbeelding 2 [VERTROUWELIJK]¹⁴⁶
[VERTROUWELIJK: afbeelding dataoverkeer forensisch vastgelegd]

Vervolgens plaatst [VERTROUWELIJK] eigen cookies (zie Afbeelding 3 hieronder).

Afbeelding 3 [VERTROUWELIJK] plaatst eigen cookies¹⁴⁷

Bovenstaand voorbeeld illustreert hoe de samenwerking van YD met advertentienetwerken en andere partijen er uit ziet en heeft gezien. Het geeft aan hoe de samenwerking met [VERTROUWELIJK] plaatsvond in dit specifieke geval en dat [VERTROUWELIJK].

¹⁴⁶ Screenshot digitaal onderzoek [VERTROUWELIJK] voorbeeld op [www.\[VERTROUWELIJK\].forensisch.vastgelegd](http://www.[VERTROUWELIJK].forensisch.vastgelegd) op 25 februari 2014

¹⁴⁷ Screenshot digitaal onderzoek [VERTROUWELIJK] voorbeeld op [www.\[VERTROUWELIJK\].forensisch.vastgelegd](http://www.[VERTROUWELIJK].forensisch.vastgelegd) op 25 februari 2014

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft na ontvangst van de voorlopige bevindingen van het onderzoek op 27 november 2013 haar informatie voor gebruikers over cookies, privacy en opt-out vernieuwd en aangepast (zie **bijlage 2**).¹⁴⁸ In deze nieuwe informatie voor gebruikers heeft YD onder meer het overzicht van toeleveranciers aangepast aan de meest recente stand van zaken.¹⁴⁹

3.5.1 [VERTROUWELIJK]

YD heeft met [VERTROUWELIJK] een overeenkomst gesloten om online advertenties te kunnen tonen op websites die hun advertentieruimte veilen via [VERTROUWELIJK].

Feitelijke samenwerking met [VERTROUWELIJK]

YD heeft verklaard dat [VERTROUWELIJK].¹⁵⁰ [VERTROUWELIJK] plaatst en leest verschillende cookies uit in de randapparatuur van bezoekers aan websites binnen haar bereik, voor zover voor het onderzoek van belang tijdens het onderzoek genaamd [VERTROUWELIJK]. Dit zijn permanente cookies met een geldigheidsduur van [VERTROUWELIJK], afkomstig van het domein [VERTROUWELIJK].¹⁵¹

Tijdens het onderzoek ter plaatse van 10 januari 2013 is getoond en toegelicht dat [VERTROUWELIJK].¹⁵² YD heeft verklaard dat [VERTROUWELIJK].¹⁵³

YD stelt in haar zienswijze dat ze niet in staat is, en geen reden heeft, om [VERTROUWELIJK] ID's te matchen met haar eigen ID's (vanwege afspraken met [VERTROUWELIJK] die dat verbieden).¹⁵⁴

Het CBP heeft, naar aanleiding van de zienswijze van YD dat er geen cookiematching plaatsvindt, (nader) gekeken naar de eerder vastgelegde werkwijze van YD op www.[VERTROUWELIJK] (dat wil zeggen: in maart 2013). De website van [VERTROUWELIJK] bevatte op dat moment meerdere YD pixels, afkomstig van het domein .254a.com.¹⁵⁵ Ook plaatste [VERTROUWELIJK], al dan niet met hulp van YD, eigen cookies, waaronder het [VERTROUWELIJK].

Uit het digitale onderzoek van het CBP uit maart 2013 blijkt dat het [VERTROUWELIJK] in een geval als hier aan de orde aan YD werd doorgegeven [VERTROUWELIJK] (zie **bijlage 3** voor screenshots).

¹⁴⁸ URL: <http://privacynl.ydworld.com/> (URL laatst bezocht op 27 maart 2014).

¹⁴⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 19.

¹⁵⁰ Brief van YD aan CBP van 1 februari 2013, punt 3.

¹⁵¹ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, bijlage 5 (**bijlage 1**).

¹⁵² Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op de vragen 4, 9 en 10 en bijlage 4.

¹⁵³ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op de vragen 4 en 6.

¹⁵⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 20.

¹⁵⁵ Het CBP heeft op 5 maart 2013 forensisch vastgelegd dat www.[VERTROUWELIJK] meerdere pixels van YD bevatte, [VERTROUWELIJK] (zie verder paragraaf 3.5.1).

Dat YD nog dezelfde werkwijze hanteert, blijkt uit digitaal onderzoek van het CBP in maart 2014 naar de werkwijze van YD op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#) (zie [bijlage 4](#) voor screenshots).

Zoals vermeldt, leest YD de inhoud van de eigen cookies automatisch uit en houdt deze bij (in de server logs [VERTROUWELIJK]), in combinatie met onder andere de URL. In de hierboven beschreven gevallen [VERTROUWELIJK]. Dit stelt YD, anders dan zij in haar zienswijze schrijft, technisch in staat om [VERTROUWELIJK] ID's te matchen met haar eigen ID's.

Overeenkomst met [VERTROUWELIJK]

De overeenkomst met [VERTROUWELIJK] bestaat uit een *Master Services Agreement*, met bijbehorende [VERTROUWELIJK], en bepaalt voor zover voor het onderzoek van belang:

[VERTROUWELIJK]¹⁵⁶

Verder bevat de overeenkomst de volgende bepaling over privacy:

[VERTROUWELIJK]¹⁵⁷

Het CBP heeft vastgesteld dat in de overeenkomst geen (andere) relevante informatie wordt gegeven over de categorieën van verwerkte gegevens, de wijze van gegevensverwerking, de bewaartermijn, de toegang tot de gegevens of toezicht door YD of [VERTROUWELIJK] om een volledige naleving van de opdracht en contractbepalingen te waarborgen. YD stelt dat haar overeenkomsten met klanten (adverteerders en advertentienetwerken) en toeleveranciers (bijvoorbeeld [VERTROUWELIJK]) wel degelijk voorwaarden en garanties bevatten om te waarborgen dat er geen (persoons)gegevens met hen worden gedeeld.¹⁵⁸

3.5.2 [VERTROUWELIJK]

YD heeft ook een overeenkomst gesloten met [VERTROUWELIJK] in verband met gebruik door YD van [VERTROUWELIJK]. Via de overeenkomst machtigt YD [VERTROUWELIJK] om advertenties en zogenoemde 'creatives' te plaatsen en kan YD gebruik maken van de diensten van [VERTROUWELIJK] bij het selecteren van targets.¹⁵⁹

¹⁵⁶ (Ongedateerde en ongetekende) Master Services Agreement tussen [VERTROUWELIJK] en YD met bijbehorende [VERTROUWELIJK] tussen Yielddivision en [VERTROUWELIJK], bijlage bij brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013. De [VERTROUWELIJK] licht toe: [VERTROUWELIJK]

¹⁵⁷ (Ongedateerde en ongetekende) Master Services Agreement tussen [VERTROUWELIJK] en YD.

¹⁵⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 18-19.

¹⁵⁹ (Ongetekende) [VERTROUWELIJK] tussen [VERTROUWELIJK] en Yielddivision B.V. van [VERTROUWELIJK], bijlage bij brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013. De gegevensverwerking door [VERTROUWELIJK] zelf is niet door het CBP beoordeeld op rechtmatigheid.

Feitelijke samenwerking met [VERTROUWELIJK]

Door de samenwerking met [VERTROUWELIJK] komen alle websites wereldwijd die advertentieruimte aanbieden aan/via [VERTROUWELIJK] binnen het bereik van YD.

YD is technisch in staat de [VERTROUWELIJK] cookie(s)(gegevens) (afkomstig van het domein [VERTROUWELIJK]) te koppelen aan haar eigen unieke cookie-identifiers (YD ID's) door middel van zogeheten *cookiematching* met het [VERTROUWELIJK] ID.¹⁶⁰ YD heeft verklaard dat [VERTROUWELIJK].¹⁶¹ YD geeft in haar zienswijze aan dat het een soort pre-processing betreft die [VERTROUWELIJK].¹⁶²

Overeenkomst met [VERTROUWELIJK]

De overeenkomst met [VERTROUWELIJK] bevat de volgende bepaling(en) over privacy:

[VERTROUWELIJK]¹⁶³

De [VERTROUWELIJK] bepalen (in aanvulling op de overeenkomst) onder meer, voor zover voor dit onderzoek van belang:

[VERTROUWELIJK]¹⁶⁴

Het CBP heeft vastgesteld dat in de overeenkomst en de [VERTROUWELIJK] in zijn algemeenheid geen andere relevante informatie wordt gegeven over de categorieën van verwerkte gegevens of de bewaartermijn. YD stelt dat haar overeenkomsten met toeleveranciers wel degelijk voorwaarden en garanties bevatten om te waarborgen dat er geen (persoons)gegevens met hen worden gedeeld.¹⁶⁵

YD heeft in haar zienswijze aangegeven dat [VERTROUWELIJK].¹⁶⁶

3.6 Beëindigde samenwerking met [VERTROUWELIJK]

YD werkt niet alleen samen met advertentienetwerken om gerichte advertenties te tonen op websites van derde partijen, maar verzamelde bij aanvang van het onderzoek ook gegevens over het surfgedrag en de interesses van gebruikers via prijsvergelijker [VERTROUWELIJK].¹⁶⁷ YD heeft verklaard geen bewerker te zijn.¹⁶⁸

¹⁶⁰ [VERTROUWELIJK]. Zie ook Brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013, beantwoording 'm' over [VERTROUWELIJK].

¹⁶¹ Brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013, beantwoording 'l'. Technisch kan [VERTROUWELIJK].

¹⁶² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 16.

¹⁶³ (Ongetekende) [VERTROUWELIJK] Agreement tussen [VERTROUWELIJK] en Yielddivision B.V. van [VERTROUWELIJK].

¹⁶⁴ [VERTROUWELIJK], bijlage bij brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013.

¹⁶⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 18-19.

¹⁶⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 20.

¹⁶⁷ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 3. YD heeft eind januari 2013 verklaard dat [VERTROUWELIJK]. Brief van het CBP aan YD van 22 januari 2013 met de schriftelijke weergave van een aantal mondelinge verklaringen van YD, gedaan tijdens het onderzoek ter plaatse, verklaring 16.

YD benadrukt in haar zienswijze dat zij al enige tijd geen gebruik meer maakt van de diensten van [VERTROUWELIJK].¹⁶⁹

3.6.1 [VERTROUWELIJK]

Voormalige samenwerking met [VERTROUWELIJK]

YD werkte bij aanvang van het onderzoek samen met www.[VERTROUWELIJK]. Dit is [VERTROUWELIJK].¹⁷⁰

De [VERTROUWELIJK] website bevatte toentertijd [VERTROUWELIJK] een YD pixel.¹⁷¹ Op het moment dat een gebruiker een webpagina bezocht met zo'n pixel, legde zijn browser (ook) contact met de servers van YD, en kon YD cookies plaatsen en lezen. Als een gebruiker via www.[VERTROUWELIJK], verzamelde YD onder andere zoekparameters als: [VERTROUWELIJK].¹⁷² Deze informatie kon YD gebruiken om de gebruiker in opdracht van een van haar adverteerders een advertentie te tonen voor [VERTROUWELIJK].

Overeenkomst met [VERTROUWELIJK]

YD had daartoe een overeenkomst (I.O.) gesloten met [VERTROUWELIJK].¹⁷³ In de overeenkomst waren partijen overeengekomen dat [VERTROUWELIJK].¹⁷⁴ Het CBP heeft vastgesteld dat in de overeenkomst geen (andere) informatie werd gegeven over de categorieën van verwerkte gegevens, de wijze van gegevensverwerking, de bewaartermijn, de toegang tot de gegevens of toezicht door YD om een volledige naleving van de opdracht en contractsbepalingen te waarborgen.

Retargeting voorbeeld digitaal onderzoek CBP in maart 2013

Het CBP heeft in maart 2013 digitaal onderzoek gedaan naar het verzamelen en gebruiken van gegevens door YD voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties op grond van eerder surfgedrag, via de [VERTROUWELIJK] website. Daarvoor is op www.[VERTROUWELIJK] gezocht naar [VERTROUWELIJK].

Uit het digitale onderzoek van het CBP blijkt dat daarbij, voor zover voor dit onderzoek van belang, de volgende YD [VERTROUWELIJK] cookies werden geplaatst en vervolgens uitgelezen: het tuuid (YD ID: een permanent cookie met een geldigheidsduur van destijds 730 dagen) en [VERTROUWELIJK], afkomstig van het

¹⁶⁸ Brief van YD aan het CBP van 30 september 2011, antwoord op vraag 2.

¹⁶⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 16.

¹⁷⁰ Zie URL:[VERTROUWELIJK] (URL laatst bezocht op 1 maart 2014). De gegevensverwerking door [VERTROUWELIJK] zelf is niet door het CBP beoordeeld op rechtmatigheid.

¹⁷¹ Het CBP heeft op 5 maart 2013 forensisch vastgelegd dat www.[VERTROUWELIJK] meerdere pixels van YD bevatte [VERTROUWELIJK].

¹⁷² Screenshots gemaakt tijdens het onderzoek ter plaatse, [VERTROUWELIJK].

¹⁷³ I.O. tussen YD Amsterdam en [VERTROUWELIJK], bijlage bij brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013. Brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013, beantwoording '1': [VERTROUWELIJK]

¹⁷⁴ I.O. tussen YD Amsterdam en [VERTROUWELIJK]: [VERTROUWELIJK]

domein .254a.com respectievelijk [VERTROUWELIJK] (zie het cookie-overzicht in **bijlage 1** en onder het kopje 'Cookies ten behoeve tonen van een advertentie' in **bijlage 2**).

Uit het digitale onderzoek van het CBP blijkt verder dat (zoek)parameters werden verzameld via een pixel van YD op de pagina [http://www.\[VERTROUWELIJK\]](http://www.[VERTROUWELIJK]) (zie Afbeelding 4 op de volgende pagina)

Afbeelding 4 [VERTROUWELIJK]¹⁷⁵

[VERTROUWELIJK: *afbeelding dataverkeer forensisch vastgelegd*]

Hetzelfde blijkt uit het screenshot gemaakt tijdens het onderzoek ter plaatse, [VERTROUWELIJK], dat als parameters noemt: [VERTROUWELIJK].¹⁷⁶

Na bezoek aan [VERTROUWELIJK] heeft het CBP een aantal veel bezochte websites in het .nl domein bezocht. Op de website [www.\[VERTROUWELIJK\]](http://www.[VERTROUWELIJK]) toonde YD vervolgens een [VERTROUWELIJK] advertentie [VERTROUWELIJK].

AFBEELDING 5 [VERTROUWELIJK] advertentie op [VERTROUWELIJK]¹⁷⁷

[VERTROUWELIJK: *afbeelding advertentie op de betreffende webpagina*]

Klikken op de getoonde advertentie leidde tot een *redirect* naar een [VERTROUWELIJK] (zie Afbeelding 6 op de volgende pagina).

AFBEELDING 6 [VERTROUWELIJK]¹⁷⁸

[VERTROUWELIJK: *afbeelding webpagina van de adverteerder*]

Het [VERTROUWELIJK] voorbeeld illustreert hoe de werkwijze van YD er destijds uit heeft gezien. Het geeft aan hoe de samenwerking met [VERTROUWELIJK] plaatsvond in dat specifieke geval.

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft gedurende het onderzoek de samenwerking met [VERTROUWELIJK] beëindigd.¹⁷⁹

3.6.2 [VERTROUWELIJK]

Voormalige samenwerking met [VERTROUWELIJK]

YD werkte bij aanvang van het onderzoek ook samen met het bedrijf [VERTROUWELIJK]. [VERTROUWELIJK] omschrijft zichzelf als [VERTROUWELIJK].¹⁸⁰

¹⁷⁵ Screenshot digitaal onderzoek [VERTROUWELIJK] voorbeeld, forensisch vastgelegd op 5 maart 2013.

¹⁷⁶ Screenshots gemaakt tijdens het onderzoek ter plaatse [VERTROUWELIJK].

¹⁷⁷ Screenshot digitaal onderzoek retargeting voorbeeld op [www.\[VERTROUWELIJK\]](http://www.[VERTROUWELIJK]), forensisch vastgelegd op 5 maart 2013.

¹⁷⁸ Screenshot digitaal onderzoek retargeting voorbeeld op [www.\[VERTROUWELIJK\]](http://www.[VERTROUWELIJK]), forensisch vastgelegd op 5 maart 2013.

¹⁷⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 16.

YD heeft verklaard dat zij [VERTROUWELIJK].¹⁸¹ Door de samenwerking met [VERTROUWELIJK].¹⁸²

YD heeft als voorbeeld genoemd [VERTROUWELIJK].¹⁸³

Technisch betekende de samenwerking dat [VERTROUWELIJK].¹⁸⁴ Dat gebeurde [VERTROUWELIJK].

Overeenkomst met [VERTROUWELIJK]

YD had een overeenkomst gesloten met [VERTROUWELIJK].¹⁸⁵ De *Algemene Voorwaarden* [VERTROUWELIJK] bevatten de volgende bepaling over gegevensbescherming en de verwerking van persoonsgegevens:

[VERTROUWELIJK]¹⁸⁶

Het CBP heeft vastgesteld dat in de overeenkomst geen (andere) relevante informatie werd gegeven over de categorieën van verwerkte gegevens, de wijze van gegevensverwerking, de bewaartermijn, de toegang tot de gegevens of toezicht door YD [VERTROUWELIJK] om een volledige naleving van de opdracht en contractsbepalingen te waarborgen.

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft gedurende het onderzoek de samenwerking met [VERTROUWELIJK] beëindigd.¹⁸⁷

3.7 Soorten gegevens en de handelingen die YD met betrekking tot deze gegevens verricht

YD verzamelt en verwerkt een (groot) aantal gegevens over onder andere internetgebruikers, hun randapparatuur en hun bezoek aan websites binnen het bereik van YD [VERTROUWELIJK], om hun gepersonaliseerde advertenties te kunnen tonen. Bij aanvang van het onderzoek verzamelde en verwerkte YD daarnaast parameters uit zoekopdrachten op www.[VERTROUWELIJK].

¹⁸⁰ Zie [VERTROUWELIJK]. De gegevensverwerking door [VERTROUWELIJK] zelf is niet door het CBP beoordeeld op rechtmatigheid.

¹⁸¹ Zie screenshots gemaakt tijdens het onderzoek ter plaatse, [VERTROUWELIJK] en brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013, beantwoording 'n'.

¹⁸² Brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013, beantwoording 'n': [VERTROUWELIJK].

¹⁸³ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013.

¹⁸⁴ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013: [VERTROUWELIJK].

¹⁸⁵ Opdrachtbevestiging - YD tussen YD en [VERTROUWELIJK], met de bijbehorende Algemene Voorwaarden [VERTROUWELIJK] en brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 3.

¹⁸⁶ Opdrachtbevestiging - YD tussen YD en [VERTROUWELIJK], met de bijbehorende Algemene Voorwaarden [VERTROUWELIJK].

¹⁸⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 16.

Cookies

YD maakt gebruik van verschillende eigen cookies, waarbij sommige cookies volgens haar geen tracking cookies (kunnen) zijn. Elke keer dat een gebruiker langskomt op een website binnen het bereik van YD, leest YD de inhoud van de eigen cookies automatisch uit.

Het onderzoek is gefocust op de tuuid (YD ID) en voormalige pxh (pixel historie) cookies, afkomstig van het domein .254a.com. Twee permanente cookies met, bij aanvang van het onderzoek, een geldigheidsduur van 730 dagen (2 jaar).

YD heeft over het tuuid verklaard dat wanneer een cookie wordt geplaatst en uitgelezen, YD als unieke cookie-identificer een user ID logt.¹⁸⁸ Dit YD ID wordt opgeslagen [VERTROUWELIJK].¹⁸⁹

YD benadrukt in haar zienswijze onder andere dat de tuuid cookie alleen een willekeurig getal (YD ID, unieke user ID) bevat, dat de voormalige pxh alleen een string bevat [VERTROUWELIJK] die aangeeft [VERTROUWELIJK] en dat de uf alleen een getal bevat dat aangeeft hoe vaak iemand advertenties van YD heeft gezien. YD geeft aan dat zij niet de cookies van een ander domein kan lezen [VERTROUWELIJK].¹⁹⁰

Tijdens het digitale onderzoek naar de werkwijze van YD in februari 2014 heeft het CBP geen pxh cookie (meer) aangetroffen (zie verder paragraaf 3.9). YD heeft het CBP eind februari 2014 bericht dat [VERTROUWELIJK].¹⁹¹

YD maakt het daarnaast mogelijk dat verschillende partijen waarmee zij samenwerkt, zoals [VERTROUWELIJK], cookies plaatsen in de browsers van internetgebruikers.

[VERTROUWELIJK] plaatst en leest, met de hulp van YD, cookies uit in de randapparatuur van bezoekers aan websites binnen haar bereik. Het gaat, voor zover van belang voor het onderzoek, om de cookies tijdens het onderzoek genaamd [VERTROUWELIJK], afkomstig van het domein [VERTROUWELIJK]. Dit zijn twee permanente cookies met een geldigheidsduur van [VERTROUWELIJK]. YD ontvangt deze [VERTROUWELIJK].

In het geval dat de [VERTROUWELIJK] YD pixel als extra gegeven de cookie-identificer [VERTROUWELIJK] van [VERTROUWELIJK] bevat, wordt [VERTROUWELIJK]. Dit omdat het [VERTROUWELIJK] aan YD wordt doorgegeven [VERTROUWELIJK] (zie paragraaf 3.5.1).

De hierboven beschreven cookiegegevens van YD [VERTROUWELIJK] worden bij YD in databases vastgelegd en bewaard.¹⁹²

¹⁸⁸ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 3.

¹⁸⁹ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 1 en bijlage 2, 3 en 5. Zie ook brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013, beantwoording 'm'.

¹⁹⁰ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 12.

¹⁹¹ Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 1.

¹⁹² Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 10.

Ook [VERTROUWELIJK] plaatst en leest, al dan niet met de hulp van YD, cookies uit in de randapparatuur van bezoekers aan websites binnen haar bereik. Het gaat, voor zover van belang voor het onderzoek, om [VERTROUWELIJK] cookies, afkomstig van het domein [VERTROUWELIJK] biedt partijen waarmee zij samenwerkt, zoals YD, [VERTROUWELIJK] cookiematching aan tussen de [VERTROUWELIJK] ID en hun eigen cookie-identifiers.¹⁹³

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft na ontvangst van de voorlopige bevindingen van het onderzoek de geldigheidsduur van haar eigen cookies [VERTROUWELIJK] teruggebracht van 730 dagen naar 30 dagen.¹⁹⁴ Het pxh cookie wordt niet meer gebruikt.¹⁹⁵

Server-side logging

Randapparatuurgegevens

Elke keer wanneer er een interactie met de gebruiker plaatsvindt, bijvoorbeeld door het laden van een pixel/plaatsen en lezen van een cookie of het klikken op een getoonde advertentie, wordt zijn IP-adres gelogd. YD verzamelt het IP-adres van de gebruiker [VERTROUWELIJK].¹⁹⁶ YD legt een [VERTROUWELIJK] *hash* [VERTROUWELIJK] vast van het IP-adres en bewaart deze [VERTROUWELIJK]. YD heeft verklaard het gehashte IP-adres alleen te verwerken voor de detectie van clickfraude.

Uit het IP-adres leidt YD ruwe locatiegegevens af, bijvoorbeeld uit welke regio of land een gebruiker wordt vermoed afkomstig te zijn. YD legt deze gegevens vast en bewaart ze [VERTROUWELIJK].¹⁹⁷

YD verzamelde en legde in elk geval tot februari 2013 ook IP-adressen vast en bewaarde deze [VERTROUWELIJK].¹⁹⁸ YD benadrukt dat zij alleen [VERTROUWELIJK].¹⁹⁹

YD verzamelt bij elk bezoek aan een website waarop een tuuid (YD ID) [VERTROUWELIJK] wordt geplaatst of uitgelezen [VERTROUWELIJK] informatie over de randapparatuur van de gebruiker, namelijk het browser type en de versie, de

¹⁹³ [VERTROUWELIJK]. Zie ook Brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013, beantwoording 'm' over [VERTROUWELIJK].

¹⁹⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 13 en 21.

¹⁹⁵ Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 1.

¹⁹⁶ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 1.

¹⁹⁷ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, bijlage 2 en 3. Zie ook [VERTROUWELIJK], bijlage bij brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013.

¹⁹⁸ Brief van het CBP aan YD van 22 januari 2013 met de schriftelijke weergave van een aantal mondelinge verklaringen van YD, gedaan tijdens het onderzoek ter plaatse, verklaring 10 en brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 1 en bijlage 2 en 3. YD heeft verklaard: [VERTROUWELIJK]. Dit betekent feitelijk in het geval van [VERTROUWELIJK]. Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 1.

¹⁹⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 12.

taalinstelling, evenals het type besturingssysteem.²⁰⁰ Deze *user agent* informatie wordt verwerkt en bewaard [VERTROUWELIJK].²⁰¹

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft het CBP eind februari 2014 bericht dat de versleutelde IP-adressen [VERTROUWELIJK] waar YD over beschikt [VERTROUWELIJK] na 24 uur worden verwijderd.²⁰²

Gegevens over websitebezoek en interesses

YD heeft verklaard dat zij [VERTROUWELIJK] data verzamelt via door haar geplaatste http cookies, bijvoorbeeld het aantal keren dat een advertentie is getoond [VERTROUWELIJK].²⁰³ Zulke [VERTROUWELIJK] gegevens van gebruikers worden door YD vastgelegd en bewaard in databases [VERTROUWELIJK].²⁰⁴

YD verzamelt en verwerkt gegevens over het websitebezoek van gebruikers, op sites van haar adverteerders en van derde partijen, met datum en tijd. Wat betreft websitebezoek gebeurde dat bijvoorbeeld via het eigen pxh-cookie (pixel historie), afkomstig van het domein .254a.com zoals gelogd in combinatie met onder andere de URL (op hoofddomein) van de bezochte website (*referer*) en de datum en het tijdstip. [VERTROUWELIJK] op basis van de gelogde URL-gegevens over of een gebruiker op de site van een bepaalde adverteerder is geweest en in sommige gevallen of hij daar een bepaalde categorie product of dienst heeft bekeken.²⁰⁵

Verder logde YD bij aanvang van het onderzoek in bepaalde gevallen zoekparameters, bijvoorbeeld als een gebruiker via [www.\[VERTROUWELIJK\]](http://www.[VERTROUWELIJK]) zocht. Deze gegevens over websitebezoek en bekeken producten en diensten worden vastgelegd en bewaard [VERTROUWELIJK].²⁰⁶

Ten slotte [VERTROUWELIJK] aan YD. Door de samenwerking met [VERTROUWELIJK] kon YD een bestand opbouwen met gegevens over [VERTROUWELIJK] gebruikers in een bepaald segment.²⁰⁷

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft gedurende het onderzoek de samenwerking met [VERTROUWELIJK] beëindigd.²⁰⁸ Het pxh cookie wordt, zoals vermeld, niet meer gebruikt.²⁰⁹

²⁰⁰ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 1 en bijlage 2 en 3. YD heeft verklaard [VERTROUWELIJK]. Brief van het CBP aan YD van 22 januari 2013 met de schriftelijke weergave van een aantal mondelinge verklaringen van YD, gedaan tijdens het onderzoek ter plaatse, verklaring 12.

²⁰¹ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, bijlage 2 en 3.

²⁰² Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 1.

²⁰³ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op de vragen 4 en 5.

²⁰⁴ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 10 en bijlage 2 en 3. Zie ook [VERTROUWELIJK], bijlage bij brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013.

²⁰⁵ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, bijlage 5 ([bijlage 1](#)).

²⁰⁶ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, bijlage 3.

²⁰⁷ Brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013, beantwoording 'n' en brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 3.

²⁰⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 16.

²⁰⁹ Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 1.

Advertentiegegevens

YD verzamelt gegevens over de advertenties die aan een gebruiker zijn getoond, met datum en tijd, en bewaart deze [VERTROUWELIJK]. Het gaat onder andere om informatie over de banner (advertentie), de adverteerder, hoe vaak de banner is gezien, [VERTROUWELIJK], conversiegegevens [VERTROUWELIJK].²¹⁰ YD heeft verklaard daardoor technisch in staat te zijn [VERTROUWELIJK] te koppelen aan user ID's (unieke cookie-identifiers).²¹¹ Het gaat dan om het YD ID en het [VERTROUWELIJK].

YD heeft verklaard geen [VERTROUWELIJK] data van haar adverteerders te verkrijgen (met uitzondering van het hierboven genoemde [VERTROUWELIJK], waaruit kan worden afgeleid [VERTROUWELIJK]).²¹² [VERTROUWELIJK].

Handelingen die YD met betrekking tot deze gegevens verricht

De door YD of een partij waarmee ze samenwerkt, zoals [VERTROUWELIJK], geplaatste en uitgelezen cookies hebben een verschillende levensduur. Bijvoorbeeld het tuuid met als waarde een unieke user ID en het voormalige pxh (pixel historie) cookie zijn permanente cookies met, bij aanvang van het onderzoek, een geldigheidsduur van 730 dagen (2 jaar).²¹³ YD heeft verklaard dat [VERTROUWELIJK].²¹⁴ YD heeft na ontvangst van de voorlopige bevindingen van het onderzoek de geldigheidsduur van haar eigen cookies [VERTROUWELIJK] teruggebracht van 730 dagen naar 30 dagen.²¹⁵ De [VERTROUWELIJK] cookies [VERTROUWELIJK] zijn permanente cookies met een geldigheidsduur van [VERTROUWELIJK]. Zie voor het meest recente cookie-overzicht **bijlage 2** onder het kopje 'Cookies ten behoeve tonen van een advertentie'.

YD heeft verklaard gedurende [VERTROUWELIJK] gegevens [VERTROUWELIJK] te verzamelen, vast te leggen en te gebruiken voor het al dan niet tonen van een advertentie: om op basis van de eerder beschreven statistische methode te bepalen of zij een advertentie wil laten zien.²¹⁶ YD heeft dezelfde gegevens [VERTROUWELIJK],

²¹⁰ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 1 en bijlage 2.

²¹¹ Brief van het CBP aan YD van 22 januari 2013 met de schriftelijke weergave van een aantal mondelinge verklaringen van YD, gedaan tijdens het onderzoek ter plaatse, verklaring 11 en brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 1. In het overzicht met verwerkte gegevens via [VERTROUWELIJK] staat dat YD [VERTROUWELIJK] verzamelt [VERTROUWELIJK]. Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 1.

²¹² Brief van het CBP aan YD van 22 januari 2013 met de schriftelijke weergave van een aantal mondelinge verklaringen van YD, gedaan tijdens het onderzoek ter plaatse, verklaring 6.

²¹³ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, bijlage 5 (**bijlage 1**). Deze bijlage vermeldt onder meer de geldigheidsduur van de verschillende cookies bij aanvang van het onderzoek. Elke keer wanneer er een interactie met de internetgebruiker plaatsvond, werd de duur verlengd met [VERTROUWELIJK].

²¹⁴ Brief van het CBP aan YD van 22 januari 2013 met de schriftelijke weergave van een aantal mondelinge verklaringen van YD, gedaan tijdens het onderzoek ter plaatse, verklaring 14 en brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013, punt 14.

²¹⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 13 en 21.

²¹⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 9, 10 en 11.

die worden - met uitzondering van het (versleutelde) IP-adres - maximaal 90 dagen bewaard [VERTROUWELIJK].²¹⁷ Hierna worden [VERTROUWELIJK].²¹⁸ In geval van conversie geldt [VERTROUWELIJK].²¹⁹ YD heeft verklaard dat de versleutelde IP-adressen waar YD over beschikt [VERTROUWELIJK] na 24 uur worden verwijderd.²²⁰

YD verzamelt en bewaart aldus, voor zover voor dit onderzoek van belang, combinaties van de volgende soorten gegevens: unieke user ID's (YD ID [VERTROUWELIJK]), (gehasht) IP-adres, (afgeleide) ruwe locatiegegevens (land of regio), gegevens over (de instellingen van) de randapparatuur van de gebruiker (user agent informatie), gegevens over websitebezoek binnen het bereik van YD (bezochte URL's en in sommige gevallen eerder bekeken producten of diensten) met datum en tijd, gegevens over getoonde advertenties, evenals conversiegegevens [VERTROUWELIJK].

Bij aanvang van het onderzoek verzamelde en bewaarde YD in bepaalde gevallen zoekparameters, bijvoorbeeld als een gebruiker via [www.\[VERTROUWELIJK\]](#) zocht, en segmentinformatie over de gebruiker via [VERTROUWELIJK].

In het targeting proces verricht YD, voor zover voor dit onderzoek van belang, verschillende handelingen met betrekking tot de gegevens. Dit omvat ten minste:

- het verzamelen van gegevens (bijvoorbeeld via het plaatsen en lezen van cookies door YD of een partij waarmee ze samenwerkt, zoals [VERTROUWELIJK]; zie ook het cookieoverzicht in **bijlage 1** en **bijlage 2** onder het kopje 'Cookies ten behoeve tonen van een advertentie');
- het vastleggen en bewaren van gegevens in databases [VERTROUWELIJK];
- het samenbrengen, analyseren en combineren (verrijken) van gegevens die YD via cookies en door server-side logging over het websitebezoek van gebruikers verzamelt (zoals bekeken producten of diensten op de websites van haar adverteerders) met gegevens over hun surfgedrag en verwachte interesses die zij op een andere manier [VERTROUWELIJK] verkrijgt; én
- het selecteren en tonen van gepersonaliseerde (gerichte) advertenties op basis van eerder websitebezoek (en daaruit afgeleide aankoopinteresses en -intenties).

YD heeft verklaard dat zij zich baseert op een grondslag in artikel 8, aanhef en onder f, van de Wbp (noodzakelijk voor de behartiging van een gerechtvaardigd belang), voor zover er sprake is van een verwerking van persoonsgegevens (wat YD bestrijdt). YD is van mening dat zij zich - voor zover rechtens vereist - op deze bepaling kan beroepen door de beperkte aard van eventueel verwerkte persoonsgegevens [VERTROUWELIJK], de volgens YD zeer geringe impact die deze verwerking op de betrokkene(n) heeft (alleen voor targeting, op basis van een unieke identifier) en het gerechtvaardigd ondernemersbelang van YD en haar adverteerders.²²¹

²¹⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 9 en 11. Zie ook Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 10.

²¹⁸ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op de vragen 3, 4 en 6.

²¹⁹ Brief van het CBP aan YD van 22 januari 2013 met de schriftelijke weergave van een aantal mondelinge verklaringen van YD, gedaan tijdens het onderzoek ter plaatse, verklaring 13.

²²⁰ Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 1.

²²¹ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 7.

YD heeft verklaard dat de cookies die worden geplaatst geen persoonsgegevens bevatten, zoals NAW-gegevens of e-mailadressen. Alle gegevens die zij van een persoon heeft, zijn volgens haar niet herleidbaar tot een individu.²²²

3.8 Informatie van YD over cookies en targeting

YD geeft op twee manieren informatie aan gebruikers over haar rol bij het plaatsen en lezen van cookies en de verwerking van (andere) gegevens voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties op grond van eerder websitebezoek. In de eerste plaats via haar eigen website en cookie- en privacy informatie. In de tweede plaats via de advertenties die zij toont op websites van derde partijen.

A. Informatie van YD over privacy bij aanvang van het onderzoek

Bij aanvang van het onderzoek door het CBP beschikte YD over een Privacy policy op haar website.²²³ YD heeft verklaard dat deze privacyverklaring verouderd was en bijgewerkt zou worden op het moment dat de nieuwe YD website online zou komen.²²⁴

B. Informatie van YD over privacy en cookies ten tijde van de voorlopige bevindingen

Begin januari 2013 heeft YD een nieuwe YD Website Privacy Policy²²⁵ en YD Targeting Privacy and Cookie Statement opgesteld. Daarnaast heeft het CBP nieuwe tekst ontvangen over privacy (versie onbekend en eveneens alleen in het Engels beschikbaar) die YD voornemens was op te nemen op haar website.²²⁶

Het CBP stelt vast dat YD in ieder geval op 30 april 2013 haar nieuwe website in gebruik had genomen, met de hierboven genoemde informatie.²²⁷ Omdat de informatie in detail afwijkt van de eerder aan het CBP toegezonden versies heeft het CBP in de voorlopige bevindingen deze actueelste versies van de website tekst en de

²²² Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 3.

²²³ URL: <http://ydworld.com/netherlands/nl/> (webpagina tekst beschikbaar tot februari 2013). Zie URL:

<http://web.archive.org/web/20130116021520/http://ydworld.com/netherlands/nl/> (URL laatst bezocht op 26 februari 2014). De YD targeting privacy policy is gearchiveerd door the Internet Archive op URL:

<http://web.archive.org/web/20130116021428/http://ydworld.com/netherlands/nl/pages/page/1/privacy> (URL laatst bezocht op 1 maart 2014).

²²⁴ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 15.

²²⁵ De YD Website Privacy Policy heeft alleen betrekking op het bezoek aan de YD website en het gebruik van website-statistieken en Facebook Connect cookies, en valt daarmee buiten de scope van dit onderzoek. Zie URL: <http://ydamsterdam.nl/assets/pdf/YD-Targeting-and-Cookie-Privacy-Statement.pdf> (URL laatst bezocht op 1 maart 2014).

²²⁶ YD Website Privacy Policy en YD Targeting Privacy and Cookie Statement (beide van 8 januari 2013) en nieuwe website tekst over privacy, bijlage bij brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013.

²²⁷ De nieuwe website tekst is voor het eerst gearchiveerd op 22 maart 2013 door the Internet Archive. URL:

<http://web.archive.org/web/20130322174642/http://www.ydworld.com/> (URL laatst bezocht op 1 maart 2014).

privacy- een cookieverklaring als uitgangspunt genomen bij het vaststellen van de feiten.

De website gaf op dat moment, voor zover voor dit onderzoek van belang, de volgende informatie over onder andere privacy, het verzamelen en het gebruik van gegevens en cookies:

"Privacy

YD takes your privacy very seriously. Our privacy policy governs and details the main privacy principles we apply to the data we collect through our services. To access our privacy policy governing our corporate website only, please click [here](#). Our aim is to deliver advertisements by displaying products and/or personalized banners that you might be interested in, based on your recent browsing behavior. In practical terms, you visit and browse on Website A and, on a subsequent online visit to Website B, you will see ads personalized by your browsing history on Website A. With our service, you should receive personalized ads that are more relevant for you!

View the YD Targeting and Cookie Privacy Statement

Data Collection and Use

We do not know who you are. We collect and use anonymous data relating to your browsing navigation to display personalized advertisements.

Data Security and Use

We store anonymous. All data is aggregated up to a higher level and used for reference only.

Opting Out

You can opt-out for the personalized ads that YD displays via our Cookie Consent Tool. You can also opt-out by following [this link](#).

Cookies... What Are They?

Cookies are small text files that are stored on any user's computer for saving website preferences. Sometimes publishers may also place cookies on your browser. We make use of Cookies so that we can create a personalized advertisement for the user. (...)"²²⁸

De YD Targeting Privacy and Cookie Statement (in PDF-formaat) vermeldde vanaf 8 januari 2013, voor zover voor dit onderzoek van belang, het volgende:

"1. User anonymity and personal information

YD is a display advertising company that targets advertising based on whether an advertisers' website was visited with a specific browser. To do this, we collect certain information through domains not owned by us. This statement informs you about what information we collect, how we use it, and how you can object to the collection and use of the information.

We do not build, keep, maintain or use any personal profiles based on your historic use, and make no attempt to identify individual users, other than as described in this statement. We do

²²⁸ URL: <http://www.ydworld.com> (webpagina tekst beschikbaar tot oktober 2013). Zie URL: <http://web.archive.org/web/20131003114002/http://www.ydworld.com/> (URL laatst bezocht op 1 maart 2014).

not combine the data that we have with third-party data on an individual level. And while we cannot identify you by name, it is possible that we store information that is personal data. Please note that any personal data that we store about you is already always either deleted or aggregated (so that it is no longer personal data) after 90 days.

2. Cookies we use

We use cookies to track whether you (or someone else that uses the same browser) have seen advertizing that we serve on behalf of our clients (advertisers).

Cookies in themselves do not identify individual users but identify only the computer or browser used. Users have the opportunity to set their computers to accept all cookies, to notify them when a cookie is issued, or not to receive cookies at any time. The last of these means that certain personalised services (such as remembering your login details) cannot then be provided to that user.

We use the following (categories of) cookies, served from our 254a.com domain:

<i>Cookie Name or Category</i>	<i>Description</i>
<i>tuuid</i>	<i>Unique user id. Ad tracking cookies. This cookie gives you a unique ID, in order to be able to keep a record of what advertisements you have seen, and whether you have visited the advertisers' website.</i>
<i>uf</i>	<i>User frequency. This is to see how many advertisements you have seen.</i>
<i>(...)</i>	<i>(...)</i>
<i>pxh</i>	<i>Pixel history. This is to see which advertisements from a particular advertiser you have seen.</i>
.	<i>The lifetime of all these cookies is 730 days.</i>

(...)

4. Third-Party cookies and services

Our display advertising displays information from advertisers that offer to make information, products and services available, provide opportunities to participate in promotions or engage in activities or that link or redirect your browser to other websites, web pages, materials or organizations.

Our display advertising may also contain information or technology from our operational service providers that sell, serve and place the advertisements, and that can recognize, collect and transmit information that is associated with you or your computer and browser, but which does not personally identify you.

Other cookies may be placed by the advertisers when you visit their website, by the parties that sell, serve and place the advertisements, or more generically by the parties that operate the website that you visit. We do not place or read these cookies, and we cannot control what they do.

For the cookies that our third-party service providers place for advertising purposes, please refer to the statements made by these parties on their websites. Note that these statements can change. YD has no influence on this.

Appnexus: see <http://www.appnexus.com/platform-policy>

Google: see <http://www.google.com/policies/privacy/>

Improve Digital: see <http://www.improvedigital.com/en/platform-privacy-policy>

The Rubicon Project: see <http://www.rubiconproject.com/privacy-policy/>

Yieldlab: see http://www.yieldlab.de/?page_id=18

Right Media: see <http://info.yahoo.com/privacy/us/biz/rightmedia/details.html>

Admeld: see <http://www.admeld.com/privacy.html>

Zoover: see <http://www.zoover.nl/content/cookiebeleid> (Dutch visitors)

(...)

5. Opt-Out and Do-Not-Track

If you would like to disable your unique YD cookie, simply click here. [\[geen \(hyper\)link, toevoeging door het CBP\]](#) (We use a service from EVIDON to manage your opt-out choices.) By doing so, your unique cookie will be replaced with an "opt-out" cookie that will prevent our technology from using the information on your cookie to display advertisements based on your interests or Internet usage. Because cookies are browser specific, if you use more than one browser on your computer, you will need to disable the YD cookie on the other browser(s) in order to opt out completely. To do so, point each browser that you use to this page, and click on the disable link above. Please note that you will need to set the YD opt-out cookie again under the following circumstances:

- You buy a new computer or upgrade the browser of your existing computer.
- You delete the YD "opt-out" cookie. In each case, the existing YD "opt-out" cookie loses its effectiveness. The YD technology will treat your computer as a new user, and set a new unique cookie the first time you visit a Web site powered by the YD technology.

If your browser supports an industry-wide do-not-track mechanism, we will honor any do-not-track setting.

(...)

7. Your rights regarding your personal data

While we cannot identify you by name, it is possible that we store information on you that is personal data.

Please note that any personal data that we store about you is already always either deleted or aggregated (so that it is no longer personal data) after 90 days.

If you would still like to correct, update or remove any personal data that we store about you, you can contact us by email at privacy@ydworl.com. We will then give you instruction on what information (cookie) to send us, so that we may be able to retrieve the corresponding information. If you ask us to remove your personal data, we still reserve the right to retain as much of your personal data and for so long as necessary to comply with our legal, regulatory, internal audit and record-keeping requirements."²²⁹

²²⁹ YD Targeting Privacy and Cookie Statement van 8 januari 2013. URL: <http://ydamsterdam.nl/assets/pdf/YD-Targeting-and-Cookie-Privacy-Statement.pdf> en <http://www.ydworl.com/assets/pdf/YD-Targeting-and-Cookie-Privacy-Statement.pdf> (URL's laatst bezocht op 27 februari respectievelijk 1 maart 2014).

Door YD getroffen maatregelen

Na ontvangst van de voorlopige bevindingen van het onderzoek heeft YD haar informatievoorziening aangepast. YD heeft eind november 2013 haar cookie en privacy informatie aangepast. Het betreffen nu (Nederlandstalige) standaardteksten van de IAB²³⁰ en DDMA²³¹, met additionele informatie over de bewaartermijnen en de precieze soorten verwerkte informatie.²³² In haar informatie voor gebruikers heeft YD het overzicht van toeleveranciers (cookie-overzicht) aangepast aan de meest recente stand van zaken.²³³ YD heeft de vindbaarheid van haar informatievoorziening verbeterd door deze te verzamelen op privacynl.ydworld.com en privacy.ydworld.com en alle links automatisch door te laten verwijzen. YD heeft ook de informatie op haar site onder het kopje PRIVACY aangepast.²³⁴

YD heeft het CBP eind februari 2014 bericht dat om de informatievoorziening richting gebruikers eenduidig te maken, YD haar eigen informatieteksten, en de teksten zoals die onder andere op youronlinechoices.eu en Evidon zijn te vinden zoveel als mogelijk gelijk heeft getrokken. YD geeft onder andere aan dat zij hierbij wel deels afhankelijk is van de ruimte en mogelijkheden die een derde partij biedt: kleine variaties kunnen nog steeds bestaan.²³⁵ YD merkt daarnaast op dat zij [VERTROUWELIJK]. Zo heeft YD in februari 2014 het overzicht aangevuld met een vermelding van [VERTROUWELIJK].²³⁶

C. Huidige informatie van YD over cookies, privacy en opt-out mogelijkheden

De website geeft thans, voor zover voor dit onderzoek van belang, de volgende informatie over privacy, het verzamelen en het gebruik van gegevens en cookies:

“Privacy

YD neemt uw privacy ter harte. Klik hieronder om te lezen hoe wij gegevens verwerken en welke cookies wij gebruiken. Klik [hier](#) voor onze opt-out.

*Privacy (Nederlands) (...)*²³⁷

De nieuwe privacy informatie geeft, kort weergegeven, de volgende informatie over cookies, privacy en opt-out mogelijkheden, voor zover voor dit onderzoek van belang):

- uitleg over de door YD en partijen waarmee zij samenwerkt gebruikte cookies en de doeleinden;
- uitleg over het aanpassen van cookie-instellingen en opt-out, onder andere via Evidon; en
- aanvullende informatie over soorten en gebruik van de gegevens, en bewaartermijnen.

²³⁰ De brancheorganisatie voor de online advertising en interactieve marketing industrie. URL: <http://www.iab.net> (URL laatst bezocht op 1 maart 2014).

²³¹ De branchevereniging voor dialoogmarketing. URL: <http://ddma.nl> (URL laatst bezocht op 1 maart 2014).

²³² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17, 21 en 23.

²³³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 19.

²³⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17 en 21.

²³⁵ Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 1.

²³⁶ Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 1-2.

²³⁷ URL: <http://ydworld.com> (URL laatst bezocht op 26 februari 2014).

Hieronder gaat een uittreksel van de nieuwe privacy informatie van YD (zie voor de volledige tekst **bijlage 2**, die een integraal onderdeel van dit rapport vormt).

“Cookies die ervoor zorgen dat de dienst van YD naar behoren functioneert

YD gebruikt cookies voor:

3. Het doorgeven van informatie van de ene pagina aan de volgende pagina, bijvoorbeeld als er een lange enquête wordt ingevuld of als u veel gegevens moet invullen bij een online bestelling.
5. Het opslaan van instellingen voor een optimale videoweergave, zoals de keuze voor het tonen van video, gewenste buffergrootte en de resolutiegegevens van uw scherm. (...)

Naam	Geplaatst door	Waarvoor	Hoe lang
ydmc[set]	YD (254a.com)	Opt-in voor dynamische content. Dit is om te kunnen zien of u al dan niet dynamische content wilt zien (zoals een Flash filmpje).	30 dagen
synced	YD (254a.com)	Cookie om gebruik te kunnen maken van verschillende online advertentie aanbieders.	30 dagen
tuuid (opt-out)	YD (254a.com)	Opt-out cookie om het do-not-track mechanisme van YD correct te laten functioneren.	5 jaar

Cookies om advertenties te kunnen tonen

YD laat u advertenties zien namens onze klanten. Deze advertenties zijn voor ons een noodzakelijke bron van inkomsten.

Al onze advertenties maken gebruik van cookies. Deze advertenties worden door ons, met behulp van derden, op de websites van derden (zoals een nieuwssite) geplaatst.

De cookies maken het mogelijk dat:

1. Er kan worden bijgehouden welke advertenties u al heeft gezien om zo te voorkomen dat u steeds dezelfde advertenties te zien krijgt.
2. Er kan worden bijgehouden hoeveel bezoekers op de advertentie klikken ten behoeve van afrekening met de adverteerder.
3. Er kan worden bijgehouden hoeveel bestellingen plaatsvinden via de advertentie ten behoeve van afrekening met de adverteerder.

(...) Wij werken voor het plaatsen van advertenties samen met mediabureaus en advertentienetwerken. Dit zijn bedrijven die fungeren als tussenpersoon tussen websitehouders en adverteerders. (...)

Naam	Geplaatst door	Waarvoor	Hoe lang
tuuid	YD (254a.com)	Deze cookie kent een uniek user ID (random aangemaakt door YD) op basis waarvan YD bij kan houden welke advertenties u heeft gezien en of u de website van een adverteerder heeft bezocht. Bij sommige advertentie campagnes bepaalt de adverteerder van tevoren bepaalde segmenten, zoals interesse in de koop van een bepaald type product, en geeft die aan ons door. YD gebruikt die	30 dagen

Naam	Geplaatst door	Waarvoor	Hoe lang
		informatie dan alleen voor die adverteerder en die campagne om te kunnen bepalen wanneer en hoe vaak u een advertentie krijgt te zien. Soms past YD op basis van door de adverteerder bepaalde algemene regels de inhoud van de advertentie aan. Bijvoorbeeld, alle bezoekers die op de site van de adverteerder hebben gezocht naar een flatscreen televisie krijgen in de ca. 30 dagen daarna mogelijk ook een advertentie te zien voor een flatscreen televisie.	
uf	YD (254a.com)	Hiermee houdt YD bij hoeveel YD advertenties u heeft gezien.	30 dagen
ipcc	YD (254a.com)	Er kan worden bijgehouden hoeveel bezoekers op de advertentie klikken ten behoeve van afrekening met de adverteerder.	30 dagen
ipvc	YD (254a.com)	Er kan worden bijgehouden welke advertenties u al heeft gezien om zo te voorkomen dat u steeds dezelfde advertenties te zien krijgt.	30 dagen

Cookies ten behoeve tonen van een advertentie

Ons doel is om gebruikers te voorzien van advertenties die zo relevant mogelijk zijn voor hem of haar. Daarom proberen wij de soort advertenties die YD laat zien en de frequentie daarvan zoveel mogelijk aan iedere gebruiker aan te passen.

Om deze aanpassingen te kunnen maken onthoudt YD voor 30 dagen dat u op de site van de adverteerder bent geweest. Soms onthoudt YD ook dat u een bepaalde categorie product of dienst op de site van de adverteerder heeft bekeken. Bijvoorbeeld een flatscreen televisie. YD laat u in de dagen nadat u een bezoek heeft gebracht aan de website van de adverteerder advertenties van die adverteerder zien, om u eraan te herinneren dat u op de site van die adverteerder bent geweest. YD en de adverteerder hopen dat u bij het zien van de advertentie besluit op de advertentie te klikken en daardoor weer naar de site van de adverteerder te gaan.

Als YD onthoudt dat u een bepaalde categorie product of dienst op de site van de adverteerder heeft bekeken dan past zij op basis van door de adverteerder bepaalde algemene regels de inhoud van de advertentie aan. Bijvoorbeeld, alle bezoekers die op de site van de adverteerder hebben gezocht naar een flatscreen televisie krijgen in de ca. 30 dagen daarna mogelijk ook een advertentie te zien voor een flatscreen televisie. Wat deze regels zijn bepaald de adverteerder en het wordt verder niet aangepast op basis van uw persoonlijke surfgedrag op andere sites dan die van de adverteerder.

Als u op de site van de adverteerder een product of dienst heeft gekocht dan laat de adverteerder ons dat weten. Vaak geeft de adverteerder dan ook aan wat de waarde is van het product of de dienst die u kocht. Wij gebruiken deze (conversie)informatie alleen om af te kunnen rekenen met de adverteerder voor de getoonde advertenties, en om u geen advertenties meer te laten zien.

Wij gebruiken de gegevens van een adverteerder nooit voor een andere adverteerder.

Ook derde partijen die via onze advertenties cookies plaatsen, kunnen op deze manier proberen uw interesses te vinden. De informatie over uw huidige websitebezoek kan in dat geval gecombineerd worden met informatie van eerdere bezoeken aan andere websites dan de onze.

Als dergelijke cookies niet door ons worden gebruikt omdat u heeft gekozen voor een opt-out (zie hieronder) dan betekent dit overigens niet dat u geen advertenties meer te zien krijgt op het Internet. Het zorgt er alleen voor dat de online advertenties die u via YD ziet niet langer zijn toegesneden op uw interesses.

Deze cookies maken het mogelijk dat:

1. De websites van adverteerders uw bezoek registreren om hiermee een inschatting te maken van uw interesses.
2. Er kan worden nagegaan of u op een advertentie hebt geklikt.
4. Er gebruik gemaakt wordt van diensten van derde partijen om advertenties aan u te kunnen tonen. (...)

AANVULLENDE INFORMATIE OVER SOORTEN EN GEBRUIK GEGEVENS EN BEWAARTERMIJNEN

Soorten gegevens

Naast de hierboven genoemde gegevens verzamelt en verwerkt YD nog de volgende soorten gegevens, per advertentie:

- De URL van de bezochte site, op het hoofdniveau van de bezochte website: bv. *telegraaf.nl* en niet de pagina die u bezoekt.
- Algemene gegevens over de gebruikte browser, bijvoorbeeld of het om Chrome of Firefox gaat, en welke versie.
- Of u de website met een PC/laptop of tablet/smartphone bezoekt.
- De versie en de taal van het gebruikte besturingsstelsel.
- Bij benadering, de geografische locatie van de bezoeker op basis van het IP-adres. Dit op het niveau van land of regio.

Verder verzamelt en verwerkt YD nog:

- Het gebruikte IP-adres (het adres van de Internetverbinding). Deze informatie wordt versleuteld bewaard.
- Conversiegegevens: als u op de site van de adverteerder een product of dienst heeft gekocht dan laat de adverteerder ons dat weten. Vaak geeft de adverteerder dan ook aan wat de waarde is van het product of de dienst die u kocht.

Gebruik van gegevens

YD gebruikt de door haar verzamelde gegevens voor de volgende doelen:

- De URL van de bezochte site, gegevens over de browser, het gebruikte soort apparaat, de versie en taal van het gebruikte besturingsstelsel, en geografische gegevens : om op basis van statistische regels te beslissen of een bepaalde advertentie voor u meer relevant kan zijn of dat u sneller op een advertentie klikt. Op basis hiervan beslist YD of zij u een advertentie laat zien.

- *IP-adres: voor fraudetectie. Wij kijken of er niet buitensporig veel clicks op onze advertenties van hetzelfde IP-adres komen.*
- *Conversiegegevens: om af te kunnen rekenen met de adverteerder voor de getoonde advertenties, en om u geen advertenties meer te laten zien voor (een specifieke campagne van) deze adverteerder.*

Delen met derden

YD deelt de volgende gegevens met derden:

- *De van een klant ontvangen conversiegegevens deelt YD weer met dezelfde klant zodat deze kan nagaan of YD niet meer conversies opgeeft dan dat er volgens de klant hebben plaatsgevonden. Verder deelt YD alleen geaggregeerde (samengevoegde) gegevens met haar klanten. Wij gebruiken de gegevens van een adverteerder nooit voor een andere adverteerder.*

Bewaartermijnen

YD bewaart alle verzamelde gegevens maximaal 90 dagen, met uitzondering van het IP-adres, dit wordt niet langer dan 24 uur bewaard. (...)

Uw rechten met betrekking tot uw gegevens

Als u persoonsgegevens die wij van u hebben wilt corrigeren, updaten of verwijderen dan kunt u contact met ons opnemen via email op privacy@ydworl.com. We zullen u dan instructies geven over welke informatie (cookie) wij nodig hebben zodat wij in staat zijn om de desbetreffende gegevens terug te vinden. Als u ons vraagt om uw persoonsgegevens te verwijderen dan behouden wij ons het recht voor om die gegevens te bewaren die nodig zijn om aan onze wettelijke en interne audit eisen te voldoen. (...)"²³⁸

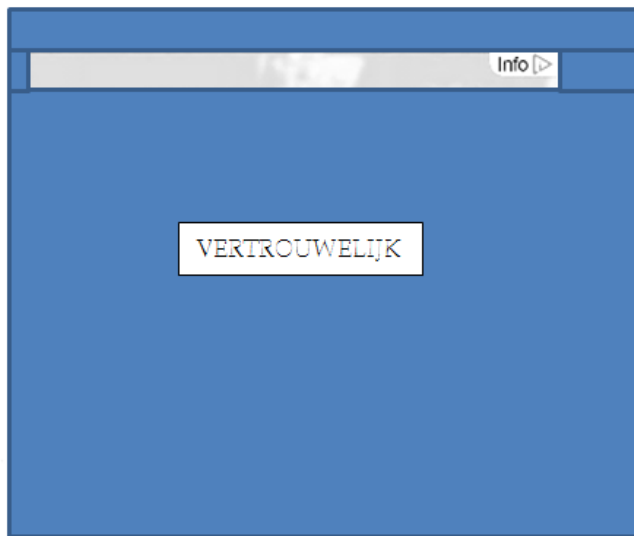
3.9 Evidon opt-out manager en 'Cookie toestemming' tool op [www.\[VERTROUWELIJK\]](http://www.verteerlijk.com)

In de advertenties die YD toont op websites van derde partijen is rechtsboven een blauw icoontje met een liggend driehoekje (het AdChoices-pictogram²³⁹) opgenomen. Als een internetgebruiker zijn cursor over dit icoontje beweegt, verschijnt de tekst 'Info' (zie Afbeelding 7 hieronder).

²³⁸ URL: <http://privacynl.ydworl.com/> (URL laatst bezocht op 27 maart 2014).

²³⁹ URL: <http://www.youradchoices.com> (URL laatst bezocht op 1 maart 2014).

AFBEELDING 7 Advertentie met het AdChoices-pictogram en 'Info'²⁴⁰

Als de gebruiker op het blauwe icoontje klikt, wordt een nieuwe pagina geopend met algemene informatie over (advertentie)cookies van YD en partijen waarmee zij samenwerkt. Deze pagina, de zogenoemde opt-out manager, is opgesteld door Evidon.²⁴¹

A. Evidon opt-out manager ten tijde van de voorlopige bevindingen

De zogenoemde Evidon opt-out manager zag er bij aanvang van het onderzoek als volgt uit:

²⁴⁰ Screenshot digitaal onderzoek retargeting voorbeeld op [www.\[VERTROUWELIJK\]](http://www.[VERTROUWELIJK]), forensisch vastgelegd op 5 maart 2013.

²⁴¹ URL: <http://www.evidon.com> (URL laats bezocht op 16 september 2013). Zie brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 13.

Zie **AFBEELDING 8** Evidon opt-out manager (oorspronkelijke tekst)²⁴²

EVIDON
Bekijk, begraaf en beheer gegevens online.

Over interessegebaseerde reclame

- Actieve opt-out voor meer bedrijven
- Wat gebeurt er wanneer ik opt-out activeer?
- Over het zelfregulerende programma voor op maat gebaseerde online advertenties

YD streeft ernaar uw privacy te beschermen. Voor meer informatie over ons gegevensbeleid, bezoek ons privacybeleid. Gebruik de onderstaande tool om te achterhalen welke bedrijven mogelijk toegang tot uw gegevens hebben of uw gegevens opslaan via deze advertentie, voor welke doeleinden en om uw toestemming te verlenen aan deze praktijken. Klik op de onderstaande links voor meer informatie over deze bedrijven. Klik op de betreffende link in de kolom toestemmingsstatus om uw instellingen te wijzigen.

De bedrijven die toegang hebben tot gegevens af deze opslaan via deze advertentie zijn mogelijk de volgende bedrijven:

ADVERTENTIE COOKIES	DOEL VAN DE COOKIE	TOESTEMMINGSTATUS
Adstatus	Ad Serving, Ad Targeting	AAN UIT
AdMeld	Ad Serving, Analyse/Meting	AAN UIT
AppNexus	Ad Serving, Ad Targeting, Analyse/Meting, Optimalisatie	AAN UIT
BlueKai	Ad Targeting, Analyse/Meting	AAN UIT meer opties
DoubleClick	Ad Serving, Ad Targeting, Analyse/Meting, Personalisering van de inhoud, Optimalisatie	AAN UIT
eXelata	Ad Targeting, Analyse/Meting	AAN UIT meer opties
Eyeota	Ad Targeting, Analyse/Meting, Personalisering van de inhoud	AAN UIT
Google Display Network	Ad Serving, Ad Targeting, Analyse/Meting, Personalisering van de inhoud, Optimalisatie	AAN UIT
Grapeshot	Ad Serving, Ad Targeting, Analyse/Meting	AAN UIT
Improve Digital	Ad Serving, Ad Targeting, Analyse/Meting	AAN UIT
PubMoco	Ad Serving, Ad Targeting, Personalisering van de inhoud	AAN UIT
Right Media	Ad Serving, Ad Targeting, Analyse/Meting, Optimalisatie	AAN UIT
Rubicon Project	Niet bekend gemaakt	AAN UIT
YD	Ad Targeting, Analyse/Meting, Personalisering van de inhoud	AAN UIT
ANDERE COOKIES		Gegevensverzameling
Alerty	Analyse/Meting, Optimalisatie	AAN UIT

© 2013 Evidon Inc. All rights reserved.

Op de pagina werd in een tabel een opsomming gegeven van de bedrijven die mogelijk toegang hadden tot gegevens of deze opsliepen via de advertentie, het doel van de cookie (bijvoorbeeld *Ad Serving*, *Ad Targeting*, *Personalisering van de inhoud*) en de toestemmingsstatus voor 'Advertentiepersonalisering'. De standaardinstelling (configuratie-instelling) voor het advertentiepersonalisering stond op 'AAN' voor alle genoemde partijen.²⁴³ De gebruiker kon advertentiepersonalisering door YD en in de

²⁴² Screenshot digitaal onderzoek Evidon opt-out manager. URL: info.evidon.nl/more_info/12278, forensisch vastgelegd op 5 maart 2013 en 16 september 2013.

²⁴³ Rechtsonder is het logo opgenomen van de IAB, de brancheorganisatie voor de online advertising en interactieve marketing industrie. URL: <http://www.iab.net> (URL laatst Openbare versie van Rapport definitieve bevindingen van **27 maart 2014** 57

meeste gevallen ook door partijen waarmee ze samenwerkt, zoals [VERTROUWELIJK], uitschakelen door op 'UIT' of 'ALLE UIT' te klikken.

YD heeft verklaard dat gebruikers op dat moment op drie manieren bij de Evidon opt-out manager konden komen om zich af te melden: via een link op de pagina van de adverteerder (indien aanwezig)²⁴⁴, via het AdChoices-pictogram in een advertentie en via een hyperlink op de YD website²⁴⁵ onder 'OPTING OUT'.²⁴⁶

YD heeft verklaard dat zij als volgt omgaat met Evidon opt-outs (en oude opt-outs van het vorige systeem dat zij gebruikte, TRUSTe²⁴⁷). Wanneer een gebruiker er voor kiest om geen YD cookies meer te ontvangen, plaatst YD een cookie zonder user ID. Op deze manier is het voor YD (volgens haar) niet meer mogelijk om de gebruiker in relatie te brengen met eerder opgeslagen data of om nieuwe data op te slaan.²⁴⁸ Uit digitaal onderzoek door het CBP is gebleken dat als de gebruiker advertentiepersonalisering door YD uitschakelde, de waarde van het op dat moment aanwezige tuuid cookie afkomstig van het domein .254a.com werd overschreven met de tekst 'opt-out'.

AFBEELDING 9 Tuuid cookie na opt-out²⁴⁹

tuuid	opt-out
-------	---------

Als de gebruiker klikte op de hyperlink 'privacybeleid' in de tweede zin van de tekst op deze Evidon opt-out manager pagina, volgde een redirect naar de YD website.²⁵⁰

YD heeft verklaard dat zij via steeds meer adverteerders verwijst naar de *YD Consent Manager*²⁵¹, de zogeheten 'Cookie toestemming' tool op bijvoorbeeld [www.\[VERTROUWELIJK\]](#).

bezoekt op 1 maart 2014). De IAB neemt deel aan dit Your AdChoices programma. Zie URL: <http://www.youradchoices.com> (URL laatst bezocht op 1 maart 2014).

²⁴⁴ Zie bijvoorbeeld URL: [VERTROUWELIJK] (URL's laatst bezocht op 1 maart 2014). Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 15.

²⁴⁵ URL: <http://web.archive.org/web/20131003114002/http://www.ydworld.com/> (URL laatst bezocht op 1 maart 2014). De Evidon opt-out manager was via deze weg alleen in het Engels beschikbaar. Zie URL: http://info.evidon.co.uk/more_info/12721 en http://web.archive.org/web/20131210055754/http://info.evidon.co.uk/more_info/12721 (URL's laatst bezocht op 3 oktober 2013 respectievelijk 1 maart 2014).

²⁴⁶ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 13.

²⁴⁷ Zie URL: <http://www.truste.com/consumer-privacy/about-oba/#&panel1-1> (URL laatst bezocht op 1 maart 2014).

²⁴⁸ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 13.

²⁴⁹ Screenshot digitaal onderzoek Evidon opt-out manager cookie jar na opt-out, forensisch vastgelegd op 16 september 2013.

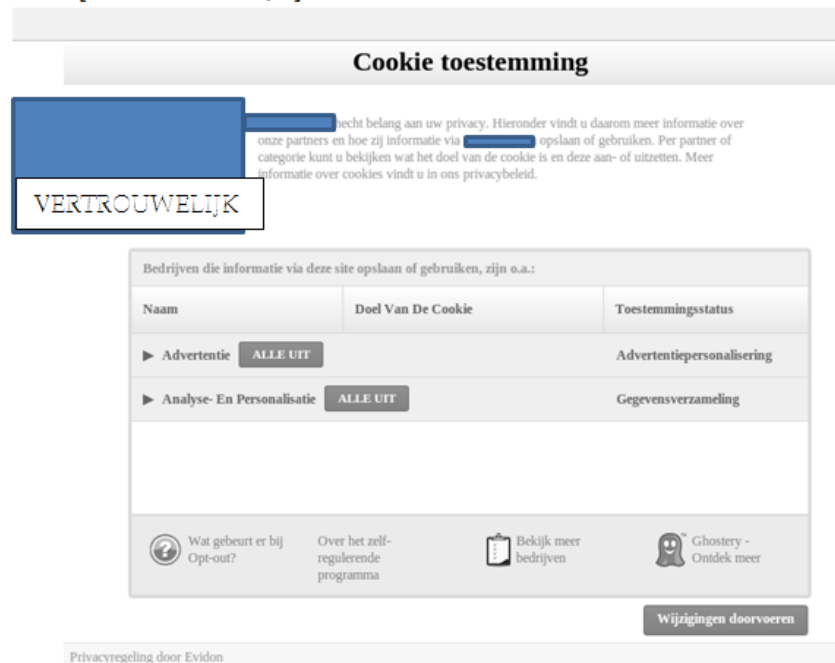
²⁵⁰ Zie URL: <https://web.archive.org/web/20130825101720/http://www.ydworld.com/> of <https://web.archive.org/web/20130907114015/http://www.ydworld.com/> (URL's laatst bezocht op 1 maart 2014).

²⁵¹ YD heeft verklaard dat zij [VERTROUWELIJK]. Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 15.

B. 'Cookie toestemming' tool ten tijde van de voorlopige bevindingen

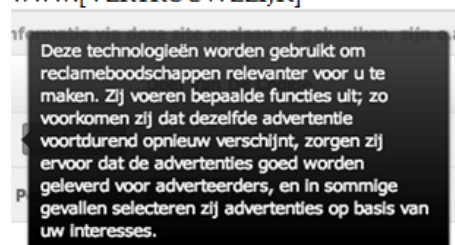
De zogenoemde 'Cookie toestemming' tool op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#) zag er bij aanvang van het onderzoek als volgt uit:

Afbeelding 10 Oorspronkelijk dialoogscherm Cookie toestemming op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#)²⁵²

Als de cursor op het woord 'Advertentie' werd geplaatst, verscheen er een *tooltip* met een korte uitleg over het doel van advertentiecookies, namelijk dat het - kort gezegd - om gepersonaliseerde (gerichte) advertenties gaat.

Afbeelding 11 Oorspronkelijke tooltip Cookie toestemming op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#)²⁵³

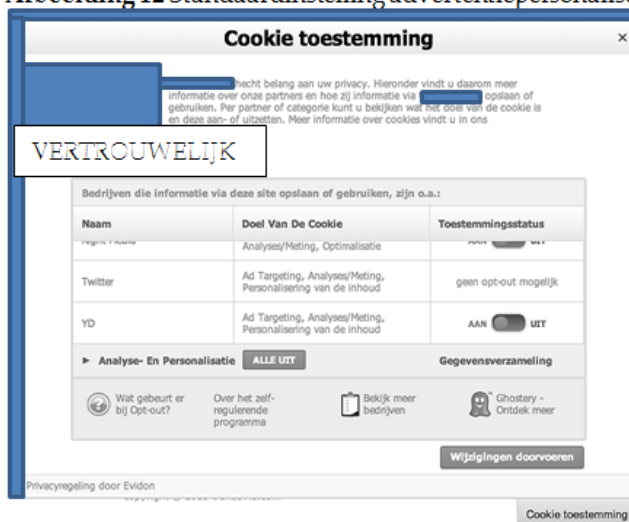

²⁵² Screenshot digitaal onderzoek 'Cookie toestemming' tool op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#), forensisch vastgelegd op 16 september 2013. Zie ook URL: [\[VERTROUWELIJK\]](#) (URL's laats: bezocht op 1 maart 2014).

²⁵³ Screenshot digitaal onderzoek Tooltip 'Cookie toestemming' tool op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#), forensisch vastgelegd op 16 september 2013. Zie ook URL: [\[VERTROUWELIJK\]](#) (URL laats: bezocht op 1 maart 2014).

Als de gebruiker op 'Advertentie' klikte, verscheen onder andere de naam van YD, als partner van haar adverteerder [VERTROUWELIJK]. De standaardinstelling voor 'Advertentiepersonalisering' stond op 'AAN'. De gebruiker kon advertentiepersonalisering door YD en in de meeste gevallen een partij waarmee ze samenwerkt, zoals [VERTROUWELIJK], uitschakelen door op 'UIT' of 'ALLE UIT' te klikken.

Afbeelding 12 Standaardinstelling advertentiepersonalisering YD 'AAN'²⁵⁴

Uit digitaal onderzoek door het CBP is gebleken dat als de gebruiker het tonen van advertenties en advertentiepersonalisering door YD uitschakelde, de waarde van het op dat moment aanwezige tuuid cookie afkomstig van het domein .254a.com werd overschreven met de tekst 'opt-out'. Dit liet onverlet dat er ten tijde van de voorlopige bevindingen een (tweede) tuuid cookie met dezelfde unieke identifier aanwezig was en bleef (afkomstig van het domein t.254a). Ondanks de opt-out bleef ook de pixel historie (pxh cookie) behouden (zie Afbeelding 13 hieronder). Dit betekende dat bij iedere request vanuit de browser van de gebruiker naar het domein t.254a.com en .254a.com het tweede tuuid en het pxh cookie nog steeds door YD werd uitgelezen. YD heeft in haar zienswijze aangegeven dat het pxh cookie volgens haar geen waarde heeft zonder tuuid [VERTROUWELIJK].²⁵⁵

AFBEELDING 13 Cookies na opt-out in de oorspronkelijke situatie²⁵⁶

pxh	1709526	.254a.com
tuuid	ff7e26b0-0365-4429-a1ea-ef8bc369fa3b	t.254a.com
tuuid	opt-out	.254a.com
uf	3	.254a.com

²⁵⁴ Screenshot digitaal onderzoek 'Cookie toestemming' tool standaardinstelling advertentiepersonalisering YD, forensisch vastgelegd op 16 september 2013. Zie ook URL: [VERTROUWELIJK] (URL laats bezocht op 1 maart 2014).

²⁵⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17.

²⁵⁶ Screenshot digitaal onderzoek cookie jar na opt-out, forensisch vastgelegd op 16 september 2013.

Het CBP heeft vastgesteld dat YD internetgebruikers niet anderszins, bijvoorbeeld via een pop-up of een informatiebalk met een 'Ik geef toestemming'-knop, om toestemming vraagt voor het plaatsen en lezen van cookies en de andere handelingen die YD met betrekking tot de verkregen gegevens verricht voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties.

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft na ontvangst van de voorlopige bevindingen van het onderzoek de vindbaarheid van haar (Nederlands- en Engelstalige) opt-out manager verbeterd (thans toegankelijk via privacynl.ydworld.com en privacy.ydworld.com, met verwijzing vanuit derden, zoals via Evidon, adverteerders of uitgevers naar de cookie informatie van YD op deze subdomeinen).²⁵⁷ YD heeft in oktober 2013 een versie geupload van haar cookie en privacy informatie met daarin een werkende link naar de Evidon opt-out manager (zie paragraaf 3.8).²⁵⁸ YD heeft eveneens (de tekst van) de Evidon opt-out manager en 'Cookie toestemming' tool op [www.\[VERTROUWELIJK\]](http://www.[VERTROUWELIJK]) aangepast.

C. Huidige Evidon opt-out manager

De zogenoemde Evidon opt-out manager ziet er thans als volgt uit (zie Afbeelding 14 op de volgende pagina):

²⁵⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17.

²⁵⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17 en 21.

AFBEELDING 14 Nieuwe (Nederlandstalige) Evidon opt-out manager²⁵⁹

Wat doet YD?
Wij laten u advertenties van een adverteerder zien als u recent op de site van die adverteerder bent geweest, en afhankelijk van hoe vaak u al een advertentie van die adverteerder heeft gezien. Ook kijken we naar een aantal algemene gegevens (zoals soort browser) om op basis van statistische regels te beslissen of een bepaalde advertentie voor u meer relevant kan zijn of dat u sneller op een advertentie klikt.

Hoe doet YD dat?
Om u advertenties te kunnen laten zien maken wij gebruik van cookies. Wij bewaren gegevens niet langer dan 90 dagen. Voor meer informatie over ons gegevensbeleid, bezoek ons privacybeleid op: <http://privacy.nl.ydwoork.com>

Voor het kunnen laten zien van advertenties maken wij gebruik van de diensten van de andere bedrijven. Deze staan hieronder genoemd. Deze bedrijven verzamelen hun eigen gegevens maar delen deze niet met ons. Klik voor meer informatie over deze bedrijven, over de gegevens die zij opslaan en voor link naar hun gegevensbeleid op de naam van het bedrijf waarover u meer wilt weten.

Opt-out
Als u wilt dat YD niet langer cookies plaatst om u gepersonaliseerde advertenties te laten zien dan kan u dat hieronder aangeven. Als u hiervoor kiest betekent dat niet dat u geen advertenties meer te zien krijgt op het internet.

De bedrijven die toegang hebben tot gegevens of deze opslaan via deze advertentie zijn mogelijk de volgende bedrijven:

ADVERTENTIECOOKIES	DOEL VAN DE COOKIE	TOESTEMMINGSTATUS
Achzig	Ad Serving, Analyse/Meting	AAN UIT
AdMob AB	Ad Targeting, Analyse/Meting	geen opt-out voorzie
Adnow	Niet bekend gemaakt	AAN UIT
adScale	Niet bekend gemaakt	AAN UIT
ADLADTECH	Niet bekend gemaakt	AAN UIT
AppSense	Ad Serving, Ad Targeting, Analyse/Meting, Optimalisatie	AAN UIT
DoubleClick	Ad Serving, Ad Targeting, Analyse/Meting, Personalisering van de inhoud, Optimalisatie	AAN UIT
Google Display Network	Ad Serving, Ad Targeting, Analyse/Meting	AAN UIT
Grapeshot	Ad Serving, Ad Targeting, Analyse/Meting	AAN UIT
Improve Digital	Ad Serving, Ad Targeting, Analyse/Meting	AAN UIT
Internet BidBoard	Niet bekend gemaakt	geen opt-out voorzie
IPONWEB	Niet bekend gemaakt	AAN UIT
Pixelmon	Ad Serving, Ad Targeting, Personalisering van de inhoud	AAN UIT
RightMedia	Ad Serving, Ad Targeting, Analyse/Meting, Optimalisatie	AAN UIT
Robison Project	Niet bekend gemaakt	AAN UIT
Servot Address	Ad Serving	AAN UIT
Swish Campaign	Ad Serving, Ad Targeting	geen opt-out voorzie
Tapflan	Ad Targeting, Optimalisatie	AAN UIT
YD (Dow) BV	Ad Targeting, Analyse/Meting, Personalisering van de inhoud	AAN UIT
Yieldlab	Niet bekend gemaakt	AAN UIT
ANDERE COOKIES		geen opt-out voorzie
Smart Ad Science (Smart AdTools)	Niet bekend gemaakt	geen opt-out voorzie

© 2012 Evidon Inc. All rights reserved. iab

²⁵⁹ Screenshot digitaal onderzoek Evidon opt-out manager. URL: info.evidon.nl/more_info/12278, forensisch vastgelegd op 3 februari 2014. Openbare versie van Rapport definitieve bevindingen van 27 maart 2014 62

Op de pagina wordt in een tabel een opsomming gegeven van de bedrijven die mogelijk toegang hebben tot gegevens of deze opslaan via de advertentie, het doel van de cookie (bijvoorbeeld Ad Targeting, Personalisering van de inhoud) en de toestemmingsstatus voor 'Advertentiepersonalisering'. De standaardinstelling (configuratie-instelling) voor advertentiepersonalisering staat op 'AAN' voor alle genoemde partijen. De gebruiker kan advertentiepersonalisering door YD Group B.V. en in de meeste gevallen een partij waarmee ze samenwerkt, zoals [VERTROUWELIJK], uitschakelen door op 'UIT' of 'ALLE UIT' te klikken.

YD heeft verklaard de configuratie van haar opt-out tool nu zo te hebben ingericht dat alle YD cookies worden overschreven.²⁶⁰ Het tweede tuuid cookie wordt inmiddels niet meer geplaatst. Verder zal YD [VERTROUWELIJK].²⁶¹

Uit digitaal onderzoek door het CBP op 3 februari 2014 is gebleken dat als de gebruiker advertentiepersonalisering door YD thans uitschakelt, de waarde van het op dat moment aanwezige tuuid cookie afkomstig van het domein .254a.com wordt overschreven met de tekst 'opt-out'. Het CBP heeft geen tweede tuuid cookie of pxh cookie (meer) aangetroffen. Het CBP heeft wel een synced cookie aangetroffen met een geldigheidsduur van 30 dagen.

AFBEELDING 15 Cookies na opt-out in de nieuwe situatie²⁶²

synced		.254a.com
tuuid	opt-out	.254a.com

Door YD getroffen maatregelen

Het pxh cookie wordt niet meer gebruikt.²⁶³ YD heeft het CBP verder eind februari 2014 bericht dat [VERTROUWELIJK].²⁶⁴

YD geeft verder aan dat zij in haar advertenties naar de Evidon pagina verwijst. [VERTROUWELIJK].²⁶⁵

²⁶⁰ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 13 en 17.

²⁶¹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17 en 20.

²⁶² Screenshot digitaal onderzoek cookie jar na opt-out, forensisch vastgelegd op 3 februari 2014

²⁶³ Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 1.

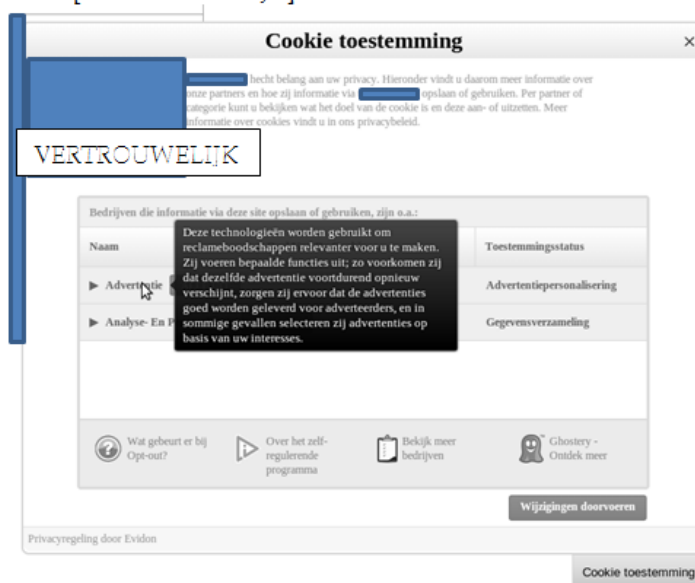
²⁶⁴ Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 1.

²⁶⁵ Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 2.

D. Huidige 'Cookie toestemming' tool op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#)

De 'Cookie toestemming' tool op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#) ziet er thans als volgt uit:

AFBEELDING 16 Nieuwe tooltip 'Cookie toestemming' op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#)²⁶⁶

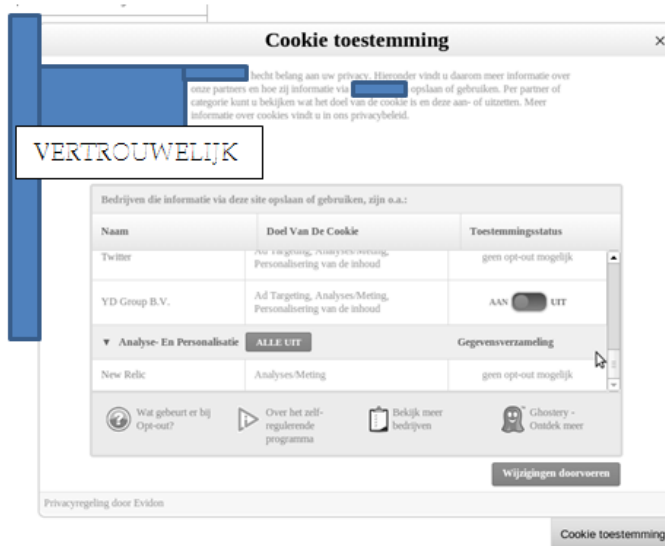

Als de cursor op het woord 'Advertentie' wordt geplaatst, verschijnt er een tooltip met een korte uitleg over het doel van advertentiecookies, namelijk dat het - kort gezegd - om gepersonaliseerde (gerichte) advertenties gaat.

Als de gebruiker op 'Advertentie' klikt, verschijnt onder andere de naam van YD Group B.V., als partner van haar adverteerder [VERTROUWELIJK]. De standaardinstelling voor 'Advertentiepersonalisering' staat op 'AAN'. De gebruiker kan advertentiepersonalisering door YD en in de meeste gevallen een partij waarmee ze samenwerkt, zoals [VERTROUWELIJK], uitschakelen door op 'UIT' of 'ALLE UIT' te klikken.

²⁶⁶Screenshot digitaal onderzoek 'Cookie toestemming' tool op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#), forensisch vastgelegd op 3 februari 2014. Zie URL: [VERTROUWELIJK] (URL laatst bezocht op 6 maart 2014).

AFBEELDING 17 Standaardinstelling advertentiepersonalisering YD 'AAN'²⁶⁷

Door YD getroffen maatregelen

Het pxh cookie wordt niet meer gebruikt.²⁶⁸ YD heeft het CBP verder eind februari 2014 bericht dat [VERTROUWELIJK].²⁶⁹

²⁶⁷ Screenshot digitaal onderzoek 'Cookie toestemming' tool op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#), forensisch vastgelegd op 3 februari 2014. Zie URL: [\[VERTROUWELIJK\]](#) (URL laatst bezocht op 6 maart 2014).

²⁶⁸ Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 1.

²⁶⁹ Brief van YD aan het CBP van 28 februari 2014, p. 2.

4. BEOORDELING

4.1 Verantwoordelijke

Het CBP heeft in paragraaf 3.2 vastgesteld dat YD, voor zover van belang binnen de scope en voor de focus van dit onderzoek, als verzameldoelende van de gegevens heeft genoemd het kunnen targeten van advertenties (al dan niet met behulp van diensten van derde partijen). YD noemt sinds eind november 2013 in haar nieuwe 'Informatie over cookies, privacy en opt-out' (**bijlage 2**) ook het gebruik van cookies van derde partijen die via haar advertenties eigen cookies plaatsen, om gericht advertentieruimte in te kopen elders op internet, op basis van een inschatting van de interesses van internetgebruikers.

Het CBP heeft in paragraaf 3.7 onder andere vastgesteld dat YD in dat kader via verschillende websites eigen cookies plaatst en uitleest, IP-adressen en andere gegevens die de browser onthult (user agent) verzamelt en verwerkt, en in sommige gevallen de op het internet verzamelde informatie over bezoek aan en/of bekeken producten of diensten op de sites van adverteerders van YD gebruikt om gebruikers in segmenten te plaatsen. YD selecteert de advertenties die op basis van dit eerdere websitebezoek (en daaruit afgeleide aankoopinteresses en -intenties) zullen worden getoond en levert ze af.

Het CBP heeft in hoofdstuk 3 vastgesteld dat YD er samen met andere partijen waarmee zij samenwerkt voor zorgt dat gepersonaliseerde advertenties kunnen worden getoond aan de gebruiker. YD sluit en heeft in dit verband overeenkomsten gesloten met haar adverteerders en met derde partijen waarmee zij samenwerkt, zoals advertentienetwerken.

Rol van YD ten opzichte van haar adverteerders

YD hanteert een standaard modelovereenkomst (I.O. template) met het oog op het sluiten van een overeenkomst met haar adverteerders. Uit deze modelovereenkomst (I.O. template) die YD gebruikt, en uit de specifieke I.O. met [VERTROUWELIJK], dat als onderwerp respectievelijk doel van de overeenkomst heeft [VERTROUWELIJK], kan worden afgeleid dat YD (al dan niet samen met haar adverteerders) het doel van de gegevensverwerking bepaalt. In dit geval is hetgeen YD als haar doel van de gegevensverwerking noemt, het kunnen targeten van advertenties, ook als onderwerp respectievelijk doel van de overeenkomst met haar adverteerders vastgesteld en overeengekomen.

Hoewel de hierboven genoemde modelovereenkomst bedingt dat de adverteerder verantwoordelijk ('responsible') is voor de naleving van de privacy regels, wordt in de bijbehorende algemene voorwaarden van YD bepaald dat YD (grote) vrijheid heeft bij de uitvoering van de overeenkomst [VERTROUWELIJK]. De modelovereenkomst en de specifieke overeenkomst met [VERTROUWELIJK] - door YD aan het CBP verstrekt als voorbeeld van een (op basis van de modelovereenkomst) gesloten contract - zijn voor het overige niet gedetailleerd en bevatten (kwantitatief gezien) meer verplichtingen voor de adverteerder dan voor YD. In de overeenkomst(en) zijn geen (andersluidende) afspraken gemaakt over de categorieën van verwerkte gegevens, de wijze van gegevensverwerking, de bewaartermijn, de toegang tot de gegevens en

Openbare versie van Rapport definitieve bevindingen van **27 maart 2014** 66

toezicht door een van de partijen om een volledige naleving van de opdracht en contractbepalingen te waarborgen. Dit zijn volgens de Artikel 29-werkgroep punten van wezenlijk belang die door de verantwoordelijke moeten worden vastgesteld.²⁷⁰ Doordat YD contractueel en feitelijk de zeggenschap heeft over zulke wezenlijke aspecten van de gebruikte middelen voor de gegevensverwerking, heeft YD teveel vrijheid om te worden aangemerkt als bewerker. Hierdoor moet YD als verantwoordelijke voor de gegevensverwerking worden aangemerkt. Dit komt bijvoorbeeld ook tot uiting ten aanzien van de inzet door YD van ‘real-time creative’. YD bepaalt dan op welke wijze de gepersonaliseerde banner wordt vormgegeven en welke banner het beste aan de specifieke consument kan worden getoond.²⁷¹

YD gedraagt zich in de praktijk ook als een verantwoordelijke. Via haar oude ‘YD Targeting Privacy and Cookie Statement’ en haar nieuwe ‘Informatie over cookies, privacy en opt-out’ informeert YD onder ‘7. Your rights regarding your personal data’ respectievelijk ‘Uw rechten met betrekking tot uw gegevens’ dat ze betrokkenen in staat stelt hun rechten uit te oefenen zoals het recht op correctie en verwijdering van hun persoonsgegevens. Daarmee geeft YD uitvoering aan een verplichting die de Wbp heeft toebedeeld aan de verantwoordelijke. Bovendien heeft YD verklaard geen bewerker te zijn.

Gelet op het voorgaande is YD de verantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens in de zin van artikel 1, aanhef en onder d, van de Wbp (al dan niet eventueel (deels) samen met haar adverteerders).

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft, zoals vermeld in paragraaf 3.4, het CBP eind februari 2014 bericht dat YD [VERTROUWELIJK]. De bestaande overeenkomsten tussen YD en haar klanten, de adverteerders, zijn louter beoordeeld in het kader van de vraag of YD de verantwoordelijke voor de gegevensverwerking is.

Rol van YD ten opzichte van [VERTROUWELIJK]

De Artikel 29-werkgroep neemt als uitgangspunt dat de verantwoordelijke in de meeste gevallen de verwerking initieert.²⁷² In het geval van de samenwerking met [VERTROUWELIJK] geldt dat de gegevensverwerking door YD (als opdrachtgever) wordt dan wel is geïnitieerd.

Uit de overeenkomsten met [VERTROUWELIJK] volgt niet dat YD persoonsgegevens verwerkt ten behoeve van deze partijen. Via [VERTROUWELIJK] kan YD advertentieruimte inkopen bij (andere) advertentienetwerken voor haar eigen doel: het online kunnen targeten van advertenties (zie paragraaf 3.5). YD verzamelt en

²⁷⁰ WP29 169. Advies 1/2010 over de begrippen “voor de verwerking verantwoordelijke” en “verwerker” van 16 februari 2010, p. 15-17, 32 en 37.

²⁷¹ Uit haar algemene voorwaarden volgt dit ook: [VERTROUWELIJK]. General Conditions YD Display Advertising Benelux B.V., bijlage bij brief van YD aan het CBP van 1 februari 2013. Vgl. ook Rb. ‘s-Hertogenbosch 31 januari 2013, ECLI:NL:RBOBR:2013:BZ2126: “De Rechtbank stelt voorop dat als uitgangspunt dient te gelden dat degene die persoonsgegevens verwerkt verantwoordelijk is voor de verwerking, tenzij deze aantoont dat dat niet het geval is.”

²⁷² WP29 169. Advies 1/2010 over de begrippen “voor de verwerking verantwoordelijke” en “verwerker” van 16 februari 2010, p. 10.

verwerkt daartoe onder andere unieke (cookie)identifiers, IP-adressen en andere gegevens die de browser (user agent) onthult, in combinatie met informatie over bezochte websites en bekeken producten of diensten. YD gebruikt de gegevens in sommige gevallen om gebruikers in segmenten te plaatsen. YD selecteert de advertenties die op basis van het eerdere websitebezoek (en daaruit afgeleide aankoopinteresses en -intenties) zullen worden getoond en levert ze af (zie paragraaf 3.7). YD heeft hierdoor controle over het doel en de middelen van het verwerkingsproces.

Ten aanzien van [VERTROUWELIJK] geldt dat partijen bij aanvang van het onderzoek waren overeengekomen dat YD en [VERTROUWELIJK] data partners waren. YD diende de gegevens op zodanige wijze te gebruiken dat [VERTROUWELIJK]. YD verzamelde bij aanvang van het onderzoek in bepaalde gevallen zoekparameters, bijvoorbeeld als een gebruiker via www.[VERTROUWELIJK] (zie paragraaf 3.7). YD bepaalde zelfstandig ten behoeve van de dienstverlening aan de adverteerders hoe zij deze gegevens verwerkte en op welke wijze zij andere partijen (zoals advertentienetwerken) toegang gaf tot de aldus [VERTROUWELIJK] verzamelde persoonsgegevens. YD maakte het bijvoorbeeld mogelijk [VERTROUWELIJK] dat verschillende partijen waarmee zij samenwerkte via de website van [VERTROUWELIJK] cookies plaatsten, om ook te proberen de interesses van die gebruiker te vinden (zie paragraaf 3.5). Dit waren wezenlijke aspecten van zeggenschap over doel en middelen voor de gegevensverwerking.

Ten aanzien van [VERTROUWELIJK] heeft het CBP in paragraaf 3.6.2 vastgesteld dat de overeenkomst met [VERTROUWELIJK] bepaalde dat de verantwoordelijkheid voor de gegevens die met gebruikmaking van een door [VERTROUWELIJK] verleende dienst werden verwerkt, uitsluitend bij YD lag. Er zijn geen feiten en omstandigheden gebleken die wijzen op een andere verdeling van de zeggenschap over de verwerking in de praktijk. Hierbij geldt dat de toegepaste samenwerkingstechniek [VERTROUWELIJK] ertoe leidde dat YD (zelfstandig) cookies kon plaatsen en uitlezen in de browsers van de computers, smartphones of tablets van gebruikers, [VERTROUWELIJK]. YD had hierdoor volledige controle over het doel en de middelen van het verwerkingsproces.

Gelet op het voorgaande is YD de verantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens in de zin van artikel 1, aanhef en onder d, van de Wbp (al dan niet eventueel (deels) samen met andere partijen waarmee zij samenwerkt(e)).

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft in haar zienswijze aangegeven dat zij al enige tijd geen gebruik meer maakt van de diensten van [VERTROUWELIJK]. Voor zover de gegevensverwerking via en met behulp van [VERTROUWELIJK] niet langer plaatsvindt, bestaat op dat punt geen overtreding meer van artikel 8 van de Wbp, jo. artikel 11.7a van de Tw.

4.2 Persoonsgegevens

YD betoogt dat de cookies die worden geplaatst geen persoonsgegevens bevatten, zoals NAW-gegevens of e-mailadressen. Alle gegevens die zij van een persoon heeft, zijn volgens haar niet herleidbaar tot een individu.²⁷³

Rechtsvermoeden

Het CBP heeft in hoofdstuk 3 vastgesteld dat YD (al dan niet met behulp van partijen waarmee zij samenwerkt) eigen cookies plaatst(e) en uitleest/uitlas in de browsers van de computers, smartphones of tablets (randapparatuur) van gebruikers bij bezoek aan websites binnen haar bereik, met het doel online gepersonaliseerde advertenties te kunnen targeten/tonen. YD noemde de cookies in haar oude 'YD Targeting Privacy and Cookie Statement' 'advertentie(tracking)cookies' en duidt ze in haar nieuwe 'Informatie over cookies, privacy en opt-out' aan als cookies om advertenties te tonen.

Met behulp van de onderzochte eigen cookies (tijdens het onderzoek genaamd) tuuid en het voormalige pxh wordt, respectievelijk werd, het websitebezoek van gebruikers gevolgd (zie ook paragraaf 3.9). Het plaatsen en uitlezen van deze cookies stelt, respectievelijk stelde, YD in staat en heeft, respectievelijk had, tot doel per gebruiker gegevens over het gebruik van / bezoek aan verschillende websites (ofwel, diensten van de informatiemaatschappij) door de tijd [VERTROUWELIJK] te verzamelen, combineren of analyseren, om online gepersonaliseerde advertenties te kunnen targeten/tonen (een commercieel doeleinde als bedoeld in artikel 11.7a, eerste lid, tweede volzin, van de Tw). De gegevens die daarmee worden en werden verkregen kunnen en konden worden gebruikt om een interesseprofiel van de gebruikers op te stellen. YD kan en kon op basis van de uit het geobserveerde surf- en klikgedrag gebleken interesses van de bezoeker gerichte reclames aanbieden en doet en deed dit ook.²⁷⁴

Het betreft daarom tracking cookies. Op grond van artikel 11.7a, eerste lid, tweede volzin, van de Tw wordt het plaatsen en uitlezen van deze tracking cookies vermoed een verwerking van persoonsgegevens te zijn.²⁷⁵

Ook de [VERTROUWELIJK] afkomstig van het domein [VERTROUWELIJK], die [VERTROUWELIJK] plaatst en uitleest in randapparatuur van bezoekers aan websites binnen haar bereik, zijn zulke tracking cookies waarmee het surfgedrag wordt gevolgd zodat interesseprofielen van de gebruiker kunnen worden opgesteld. YD ontvangt deze en andere gegevens [VERTROUWELIJK] (zie paragraaf 3.5.1 en 3.7).

Door YD getroffen maatregelen

Het pxh cookie wordt op dit moment niet meer gebruikt (zie paragraaf 3.7). Daardoor bestaat op dat punt geen overtreding meer van artikel 8 van de Wbp, jo. artikel 11.7a

²⁷³ Brief van YD aan het CBP van 10 januari 2013, antwoord op vraag 3.

²⁷⁴ Zie in dezelfde zin Toelichting bij Concept wetsvoorstel met toelichting met betrekking tot artikel 11.7a van de Telecommunicatiewet (cookiebepaling), p. 3 en 13.

²⁷⁵ Het CBP heeft deze wetsuitleg/-toepassing van het rechtsvermoeden in artikel 11.7a, eerste lid, tweede volzin, van de Tw voorgelegd aan de ACM in het kader van het Samenwerkingsprotocol CBP-OPTA van beide toezichthouders. De ACM stemt in met de voorgelegde wetsuitleg/-toepassing in dit rapport.

van de Tw. YD heeft na ontvangst van de voorlopige bevindingen van het onderzoek de geldigheidsduur van haar eigen cookies [VERTROUWELIJK] teruggebracht van 730 dagen naar 30 dagen (zie paragraaf 3.7). Het tuuid cookie blijft niettemin een tracking cookie waarmee het surfgedrag wordt gevolgd zodat interesseprofielen van de gebruiker kunnen worden opgesteld (zie ook paragraaf 4.4.1).

Informatie betreffende een identificeerbare natuurlijke persoon

De door YD verzamelde gegevens over het surfgedrag (websitebezoek en bekeken producten of diensten binnen het bereik van YD) en daaruit afgeleide 'interesses' van een gebruiker, zijn IP-adres, (de instellingen van) zijn randapparatuur en aan hem getoonde advertenties, zoals beschreven in paragraaf 3.7, stellen YD in staat de gebruiker een gepersonaliseerde advertentie te tonen. Surfgedrag kan een indicatie zijn voor bijvoorbeeld zijn interesses, voorkeuren, sociale achtergrond, inkomen of gezinssamenstelling. YD gebruikt deze (afgeleide) interesses en voorkeuren voor online behavioural targeting. Dat wil zeggen, YD bepaalt (in sommige gevallen) in welke segmenten de gebruiker wordt geplaatst en óf en zo ja, welke advertentie aan hem wordt getoond. De verwerkte gegevens zijn daarom mede bepalend voor de wijze waarop hij op het internet wordt beoordeeld/behandeld. Het zijn dan ook gegevens *betreffende* een natuurlijke persoon.

Hoewel YD meent dat alle gegevens die zij van een persoon heeft niet herleidbaar zijn tot een individu, zijn de cookie- en bijkomende gegevens op zichzelf, in onderlinge combinatie of in samenhang met uit andere bron bekende informatie wel degelijk - direct of zo nodig via tussenstappen - redelijkerwijs te herleiden tot een identificeerbare natuurlijke persoon. Ofwel door YD ofwel door een ander, zoals partijen waarmee zij samenwerkt als haar adverteerders, een Internet Service Provider (hierna: ISP) of [VERTROUWELIJK].

In geval van aanschaf van een geadverteerd product (conversie) [VERTROUWELIJK]. De adverteerder beschikt na aankoop doorgaans over NAW-gegevens en e-mailadres van zijn klant. Deze gegevens zijn immers noodzakelijk om het gekochte product te kunnen afleveren (zonder NAW-gegevens van de betreffende koper kan bezorging niet plaatsvinden). Bij de adverteerder zijn [VERTROUWELIJK] (aldus) gekoppeld aan NAW-gegevens en/of e-mailadressen. Dit betekent dat de adverteerders en YD, in geval van conversie via haar adverteerders, aan de NAW-gegevens (zouden) kunnen komen die horen bij [VERTROUWELIJK]. YD heeft daarnaast verklaard [VERTROUWELIJK] (zie paragraaf 3.4). De verklaring van YD in haar zienswijze dat haar overeenkomsten met klanten (adverteerders en advertentienetwerken) en toeleveranciers (bijvoorbeeld [VERTROUWELIJK]) voorwaarden en garanties bevatten om te waarborgen dat er helemaal geen (persoons)gegevens met hen worden gedeeld, is daarmee in logische tegenspraak. Deze conversiegegevens zijn dan ook - op zichzelf, in onderlinge combinatie of in samenhang met de andere beschikbare gegevens over de gebruiker - gegevens betreffende een *identificeerbare* natuurlijke persoon.

De inspanning die YD moet verrichten om deze gegevens naar een individuele natuurlijke persoon te (kunnen) herleiden is niet onevenredig. YD heeft ter zake kundige technici in dienst en beschikt over de benodigde technische faciliteiten (waaronder applicaties om de databases te bevragen en de technische mogelijkheid

om gegevens te exporteren uit deze databases) om de gegevens aan elkaar te koppelen of zo nodig via tussenstappen te herleiden naar de betrokken gebruiker.

Zoals vermeld in paragraaf 2.4, kan identificatie ook plaatsvinden zonder dat de naam van de persoon wordt achterhaald.²⁷⁶ Wanneer gegevens over het surfgedrag worden gekoppeld aan een uniek nummer, zoals bij het gebruik van cookies, is doorgaans sprake van een geïndividualiseerd persoon. Hierdoor dienen de gegevens te worden aangemerkt als persoonsgegevens (zie ook artikel 2, aanhef onder a, van de Privacyrichtlijn dat in het bijzonder verwijst naar identificeerbaarheid aan de hand van een identificatienummer).²⁷⁷

Ten aanzien van IP-adressen heeft (onder andere) het Hof van Justitie van de Europese Unie in het Scarlet/Sabam-arrest bepaald dat dit voor de ISP persoonsgegevens zijn.²⁷⁸ Aangezien de definitie van 'persoonsgegeven' uitgaat van identificeerbaarheid door de verantwoordelijke of enig ander, zijn de IP-adressen - op zichzelf, in onderlinge combinatie of in samenhang met de andere beschikbare gegevens over de gebruiker - persoonsgegevens.

YD legt het IP-adres van de gebruiker [VERTROUWELIJK] vast en verwerkt deze alleen voor de detectie van clickfraude, maar YD gebruikt [VERTROUWELIJK]. Hashen is een wiskundige bewerking die van informatie (bijvoorbeeld tekst) een unieke hashcode maakt die altijd even lang is (bijvoorbeeld 128 bits). Het maakt daarbij niet uit hoe groot de oorspronkelijke tekst is. Het is mogelijk (en het CBP heeft dit ook zelfstandig vastgesteld²⁷⁹) om zonder onevenredige inspanning een opzoektabel te maken van alle mogelijke IP-adressen met de daarbij behorende [VERTROUWELIJK] hashwaarden. YD moet derhalve in staat worden geacht de oorspronkelijke waarde (het identificerende gegeven) zonder onevenredige inspanning te kunnen achterhalen. Er is daarom volgens de vaste beoordelingslijn van het CBP geen sprake van onomkeerbare anonimisering van het IP-adres door YD.²⁸⁰

Het CBP neemt verder in aanmerking dat de verwerking van gegevens volgens YD (louter) geschiedt voor het kunnen targeten van gepersonaliseerde advertenties.

²⁷⁶ Zie HvJ EG 6 november 2003, zaak C-101/01 (*Lindqvist*), r.o. 27. Uit het Lindqvist-arrest kan worden opgemaakt dat de term 'identificeren' een ruimere betekenis heeft dan het verbinden van een naam aan een persoon.

²⁷⁷ Zie WP29 136. Advies 4/2007 over het begrip persoonsgegeven van 20 juni 2007, p. 14-15.

²⁷⁸ HvJ EU 24 november 2011, zaak C-70/10 (Scarlet/Sabam), r.o. 26. Zie in dezelfde zin Concl. A-G HvJ EU 25 juni 2013, zaak C-131/12 (Google Spain SL en Google Inc./Agencia Española de Protección de Datos (AEP)), randnummer 3 en voetnoot 48.

²⁷⁹ Het CBP heeft op 2 september 2013 ter verificatie zelf een programma geschreven waarmee [VERTROUWELIJK] hashes van IP(v4)-adressen kunnen worden 'gekraakt' door de hashes van alle mogelijke IP-adressen uit te rekenen. Met het schrijven van het programma was ongeveer 1 werkuur gemoeid en met het opnieuw berekenen van de betreffende hashes gemiddeld onder de 2 uur rekentijd. Vrij te verkrijgen software die hiervoor is geoptimaliseerd, kan ditzelfde naar schatting gemiddeld binnen een halve seconde.

²⁸⁰ Zie Rapport definitieve bevindingen CBP Onderzoek naar de analyse van gegevens over en uit het mobiele dataverkeer door Tele2 Nederland B.V. van 29 mei 2013 (z2011-00462), p. 42-43. URL: http://www.cbpweb.nl/downloads_rapporten/rap_2013-analyse-gegevens-mobiel-dataverkeer-tele2.pdf (URL laatst bezocht op 10 maart 2014).

Gegevensverwerkingen voor een dergelijk doeleinde hebben slechts nut als die het mogelijk maken specifieke personen te identificeren. De gegevensverwerking is (dan) mede gericht op identificatie door de verantwoordelijke dan wel door enig ander persoon, zodat de gegevens dienen te worden aangemerkt als persoonsgegevens. In de opinie van de Artikel 29-werkgroep over het begrip ‘persoonsgegeven’ is in dat verband opgemerkt: *“In dergelijke gevallen waarin het doel van de verwerking impliceert dat personen worden geïdentificeerd, kan worden verondersteld dat de voor de verwerking verantwoordelijke over “redelijkerwijs in te zetten middelen” beschikt om de betrokkene te identificeren. Aan te voeren dat personen niet identificeerbaar zijn als het doel van de verwerking nu juist die identificatie is, komt neer op een contradictio in terminis. De informatie moet dan ook worden beschouwd als informatie betreffende identificeerbare personen, wat betekent dat voor de verwerking de regels inzake gegevensbescherming gelden.”*²⁸¹ Omdat ‘identificeren’ niet is beperkt tot het kennen van iemands naam en omdat het doel van de gegevensverwerking door YD alleen kan worden bereikt als zij de individuele gebruikers kan identificeren, wordt YD geacht reële middelen te hebben om hen te kunnen identificeren. Of YD de namen van de betrokkenen kent, is daarbij niet relevant.

Ten slotte verzamelen en verwerken ook [VERTROUWELIJK] cookie- en bijkomende gegevens (zoals het IP-adres en de URL van de bezochte website) van de betrokken gebruikers. Daarbij wordt het YD ID (tuuid) aan deze partijen doorgegeven [VERTROUWELIJK]. Hierdoor kunnen deze partijen door middel van zogeheten *cookiematching* gebruikers niet alleen onderscheiden maar ook herkennen als een ‘YD gebruiker’ (zie paragraaf 3.5).

Gelet op het voorgaande zijn de gegevens beschreven in paragraaf 3.7 op zichzelf, in onderlinge combinatie of in samenhang met uit andere bron bekende informatie redelijkerwijs herleidbaar naar een natuurlijke persoon. De gegevens zoals beschreven in die paragraaf zijn daarom - anders dan YD betoogt - persoonsgegevens in de zin van artikel 1, aanhef en onder a, van de Wbp.

De verwerkte URL’s zijn gegevens die door de context waarin zij worden gebruikt van gevoelige aard zijn als bedoeld in de wetsgeschiedenis bij de Wbp (zie paragraaf 2.4). Met de term ‘gevoelige gegevens’ duidt het CBP gegevens aan die weliswaar niet kwalificeren als ‘bijzondere persoonsgegevens’ in de zin van artikel 16 van de Wbp, maar waarvan de verwerking grote impact op betrokkenen kan hebben vanwege de context van het in het geding zijnde grondrecht op vertrouwelijke communicatie. URL’s kunnen volgens de vaste beoordelingslijn van het CBP een indringend beeld geven van iemands communicatiegedrag en soms ook iets zeggen over de inhoud van de communicatie.²⁸² De gegevens raken ook aan de telecommunicatievrijheid.²⁸³

²⁸¹ Advies 4/2007 over het begrip persoonsgegeven van 20 juni 2007, p. 17.

²⁸² Zie o.a. Rapport definitieve bevindingen CBP Onderzoek naar de verwerking van persoonsgegevens met of door een Philips smart tv door TP Vision Netherlands B.V. van 2 juli 2013 (z2012-00605), p. 54. URL: http://www.cbppweb.nl/downloads_pb/pb_20130822-persoonsgegevens-smart-tv.pdf. Rapport definitieve bevindingen CBP Onderzoek naar de analyse van gegevens over en uit het mobiele dataverkeer door Vodafone Libertel B.V. van 29 mei 2013, met corrigendum van 20 juni 2013 (z2011-00462), p. 58. URL: http://www.cbppweb.nl/downloads_rapporten/rap_2013-analyse-gegevens-mobiel-dataverkeer-vodafone.pdf (URL’s laatst bezocht op 10 maart 2014).

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft het CBP eind februari 2014 bericht dat de gehashte IP-adressen [VERTROUWELIJK] na 24 uur worden verwijderd (zie paragraaf 3.7). Dit leidt niet tot de conclusie dat de IP-adressen anonieme gegevens zijn of dat de inspanning die YD moet verrichten om de gegevens naar een individuele natuurlijke persoon te (kunnen) herleiden onevenredig is. Wel kan het (verder) terugbrengen van een bewaartermijn onder omstandigheden een aanvullende waarborg zijn onder artikel 8, onder f, van de Wbp.

4.3 Gegevensverwerking

Het CBP heeft in paragraaf 3.7 vastgesteld dat YD zelf gegevens (cookies afkomstig van het domein .254a.com) plaatst en uitleest in randapparatuur van bezoekers aan websites binnen haar bereik, en deze logt. YD verzamelt de gegevens niet alleen via cookies, maar ook via tracking pixels en [VERTROUWELIJK].

De gegevens worden gedurende [VERTROUWELIJK] door YD [VERTROUWELIJK] verzameld en vastgelegd. YD raadpleegt en gebruikt deze gegevens voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties. Dezelfde gegevens worden [VERTROUWELIJK] door YD geordend vastgelegd [VERTROUWELIJK]²⁸⁴ in databases bewaard. YD raadpleegt en gebruikt deze gegevens voor het genereren van rapportages voor haar klanten.

YD brengt de gegevens samen. Zij analyseert en combineert deze om te proberen de interesses van gebruikers te vinden. De verwerkte gegevens over of een internetgebruiker op de site van een bepaalde adverteerder is geweest en in sommige gevallen of hij daar een bepaalde categorie product of dienst heeft bekeken (dat wil zeggen: een unieke identifier waaraan ten minste segmentinformatie of een lijst URL's is toegevoegd), vormen samen - wat hier wordt genoemd - een micro-profiel. Op basis daarvan toont YD gepersonaliseerde advertenties (retargeting). YD verwerkt hiermee microprofielen.

Dit verzamelen (daaronder mede begrepen genereren), ordenen, vastleggen, bewaren, raadplegen, gebruiken, samenbrengen, analyseren en combineren van de gegevens beschreven in paragraaf 3.7 is een verwerking van persoonsgegevens in de zin van artikel 1, aanhef en onder b, van de Wbp.

²⁸³ Memorie van Toelichting bij het conceptwetsvoorstel tot wijziging van artikel 13 Grondwet, p. 17. URL: <http://internetconsultatie.nl/briefentelecommunicatiegeheim>. Zie ook Wetgevingsadvies CBP van 11 februari 2013 over het conceptwetsvoorstel tot wijziging van artikel 13 Grondwet (z2012-00746), p. 5-7. URL: http://www.cbpweb.nl/downloads_adv/z2012-00746_bijlage.pdf (URL's laatst bezocht op 10 maart 2014).

²⁸⁴ [VERTROUWELIJK].

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft, zoals vermeld in paragraaf 3.7, het CBP bericht dat de gehashte IP-adressen waar YD over beschikt [VERTROUWELIJK] na 24 uur worden verwijderd. Het verzamelen en verwerken van de IP-adressen blijft ondanks deze getroffen maatregel een verwerking van persoonsgegevens (zie in dezelfde zin paragraaf 4.2). Wel kan het (verder) terugbrengen van een bewaartermijn onder omstandigheden een aanvullende waarborg zijn onder artikel 8, onder f, van de Wbp.

4.4 Grondslag

4.4.1 Toestemmingsvereiste in de Tw voor het plaatsen en uitlezen van tracking cookies door YD

Het CBP heeft in hoofdstuk 3 vastgesteld dat YD zelf gegevens (cookies afkomstig van het domein .254a.com) plaatst en uitleest in randapparatuur van bezoekers aan websites binnen haar bereik. Voor de onderzochte tracking cookies (tijdens het onderzoek genaamd tuuid en het voormalige pxh) dient YD op grond van artikel 11.7a, eerste lid, van de Tw in beginsel voorafgaande geïnformeerde toestemming te verkrijgen. De uitzonderingen in artikel 11.7a, derde lid, van de Tw op het toestemmingsvereiste zijn niet van toepassing op het plaatsen en uitlezen van deze cookies. Het betreft geen cookies die het uitsluitend doel hebben de communicatie over een elektronisch communicatienetwerk uit te voeren. Het plaatsen en uitlezen van de cookies is niet noodzakelijk om de betreffende websites binnen het bereik van YD technisch te laten werken. Advertentiecookies, waar het hier om gaat, voldoen evenmin aan het criterium 'noodzakelijk voor een door de gebruiker gevraagde dienst van de informatiemaatschappij'. YD levert niet op hun verzoek een dienst aan websitebezoekers, maar toont gepersonaliseerde advertenties in opdracht van haar klanten (de adverteerders).²⁸⁵

Als het concept wetsvoorstel tot wijziging van artikel 11.7a van de Tw zoals dat in internetconsultatie is gegaan wet wordt, voldoen deze cookies - bij ongewijzigde omstandigheden - ook niet zonder meer aan het vereiste dat het plaatsen of lezen van een cookie geen of geringe gevolgen heeft voor de persoonlijke levenssfeer van de internetgebruiker.²⁸⁶ Dit omdat het tracking cookies zijn waarmee het surfgedrag wordt gevolgd zodat interesseprofielen van de gebruiker kunnen worden opgesteld.²⁸⁷

²⁸⁵ Het CBP heeft deze wetsuitleg/-toepassing van de uitzonderingen op het toestemmingsvereiste in artikel 11.7a van de Tw voorgelegd aan de ACM in het kader van het Samenwerkingsprotocol CBP-OPTA van beide toezichthouders. De ACM stemt in met de voorgelegde wetsuitleg/-toepassing in dit rapport.

²⁸⁶ Het CBP heeft deze uitleg van het concept wetsvoorstel tot wijziging van artikel 11.7a van de Tw voorgelegd aan de ACM in het kader van het Samenwerkingsprotocol CBP-OPTA van beide toezichthouders. De ACM stemt in met de voorgelegde uitleg in dit rapport.

²⁸⁷ Zie ook Toelichting bij Concept wetsvoorstel met toelichting met betrekking tot artikel 11.7a van de Telecommunicatiewet (cookiebepaling), p. 7 en 13: *"Voorop staat wel dat waar het plaatsen en lezen van cookies belangrijke gevolgen kan hebben op de persoonlijke levenssfeer, zoals bij het gebruik van tracking cookies, het evident is dat dit niet is toegestaan zonder toestemming van de bezoeker. Dit blijft in het gewijzigde artikel 11.7a gewaarborgd" respectievelijk "Zonder tracking cookies ontvangt de websitehouder lagere reclame-inkomsten, omdat hij dan geen (op de uit het surfgedrag gebleken interesses van de bezoeker) gerichte reclames* Openbare versie van Rapport definitieve bevindingen van **27 maart 2014** 74

Datzelfde geldt voor de [VERTROUWELIJK] afkomstig van het domein [VERTROUWELIJK], die [VERTROUWELIJK] plaatst en uitleest in randapparatuur van bezoekers aan websites binnen haar bereik, en logt. YD ontvangt onder andere deze gegevens [VERTROUWELIJK] (zie paragraaf 3.5.1 en 3.7).²⁸⁸

Door YD getroffen maatregelen

Het pxh cookie wordt, zoals vermeld in paragraaf 3.7, op dit moment niet meer gebruikt. Daardoor bestaat op dat punt geen overtreding meer van artikel 8 van de Wbp, jo. artikel 11.7a van de Tw. YD heeft na ontvangst van de voorlopige bevindingen van het onderzoek de geldigheidsduur van haar eigen cookies [VERTROUWELIJK] teruggebracht van 730 dagen naar 30 dagen (zie paragraaf 3.7). De omstandigheid dat de geldigheidsduur van het tuuid is teruggebracht naar 30 dagen leidt niet tot de conclusie dat het tuuid cookie een functioneel cookie of cookie met geringe privacy gevolgen is (geworden). In de Toelichting bij het concept wetsvoorstel tot wijziging van artikel 11.7a van de Tw is weliswaar opgemerkt dat of de cookies alleen voor een doel met geringe privacy gevolgen worden gebruikt onder meer kan blijken uit de omstandigheid dat de levensduur van de cookies niet langer is dan nodig voor dit doel.²⁸⁹ Maar het tuuid is een tracking cookie waarmee het surfgedrag wordt gevolgd zodat interesseprofielen van de gebruiker kunnen worden opgesteld (zie paragraaf 4.2).

4.4.2 Grondslag voor de gegevensverwerking in de Wbp

Het CBP heeft in paragraaf 4.2 en 4.3 geconcludeerd dat bij het plaatsen en uitlezen van de onderzochte tracking cookies sprake is van een verwerking van persoonsgegevens. Daarom dient degene die verantwoordelijk is voor het plaatsen/lezen niet alleen te voldoen aan het bepaalde in artikel 11.7a van de Tw, maar daarnaast ook een grondslag te hebben voor de gegevensverwerking als opgesomd in artikel 8 van de Wbp. Aangezien het plaatsen/lezen en de verwerking van de gegevens verkregen via tracking cookies en het doel ervan (te weten: online behavioural targeting mogelijk maken) nauw verbonden zijn, heeft het toestemmingsvereiste uit de Tw niet alleen betrekking op dit plaatsen en uitlezen van cookies maar werkt dit vereiste tevens door in de gegevensverwerking(en) die daarmee samenhangen en daaruit voortvloeien. Gelet op de bedoeling van de Europese wetgever om een gelijk beschermingsniveau te bieden tussen de lidstaten en dat de e-Privacyrichtlijn een specificatie van en een aanvulling vormt op de Privacyrichtlijn én de overlap van de definities van toestemming/ondubbelzinnige toestemming, kan YD voor de met de tracking cookies samenhangende (daaronder mede begrepen: de daaruit resulterende) verwerking van persoonsgegevens onvermijdelijk alleen een beroep doen op de grondslag ondubbelzinnige toestemming.

kan aanleiden, maar moet volstaan met minder gerichte advertenties”, (onderstreping toegevoegd door het CBP).

²⁸⁸ Zoals vermeld, is de gegevensverwerking door [VERTROUWELIJK] zelf niet door het CBP beoordeeld op rechtmatigheid.

²⁸⁹ Toelichting bij Concept wetsvoorstel met toelichting met betrekking tot artikel 11.7a van de Telecommunicatiewet (cookiebepaling), p. 8-9.

Het CBP heeft in paragraaf 4.2 en 4.3 geconcludeerd dat YD niet alleen via haar eigen cookies persoonsgegevens verzamelt en verwerkt, maar ook via tracking pixels derde partijen in staat stelt persoonsgegevens te verzamelen en te verwerken. YD verzamelt op deze wijze en via [VERTROUWELIJK] unieke user ID's (YD ID [VERTROUWELIJK]), de URL's van de bezochte sites en in sommige gevallen eerder bekeken producten of diensten met datum en tijd, gegevens over de browser, het gebruikte soort apparaat, de versie en taal van het gebruikte besturingssysteem, het (gehashte) IP-adres en (afgeleide) ruwe geografische gegevens (land of regio), evenals conversiegegevens [VERTROUWELIJK].

I. Voorafgaande toestemming

Het CBP heeft in paragraaf 3.9 vastgesteld dat YD (of een partij waarmee ze samenwerkt) gebruikers niet van tevoren om toestemming vraagt respectievelijk vroeg voor het plaatsen en uitlezen van de onderzochte tracking cookies (tijdens het onderzoek genaamd tuuid en het voormalige pxh) en de andere handelingen die YD verricht met betrekking tot de door haar via de cookies én op een andere manier verkregen gegevens, voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties.

YD plaatst en plaatste op de websites binnen haar bereik al tracking cookies bij het laden van de pagina, vóórdat de websitebezoeker een keuze heeft of had kunnen maken om in te stemmen of te weigeren. Daar komt bij dat YD de betrokkene alleen de mogelijkheid biedt en bood om nadien de cookie-instellingen aan te passen. Hiermee vraagt en verkrijgt, respectievelijk vroeg en verkreeg, YD evenwel geen toestemming voor de verwerking van zijn of haar persoonsgegevens. De standaardinstelling voor advertentiepersonalisering in de Evidon opt-out manager en 'Cookie toestemming' tool op [VERTROUWELIJK] staat en stond op 'AAN'. Uit het feit dat de betrokkene deze standaardinstelling niet heeft gewijzigd, kan en kon geen toestemming voor het gebruik van cookies worden afgeleid. In het gebruik van de woorden 'wilsuiting' en 'aanvaarden' in de definitie van de term 'toestemming' ligt het vereiste van een actieve handeling van de betrokkene besloten (oftewel, instemming en niet een opt-out mogelijkheid zoals YD biedt of bood).

II. Specifieke en geïnformeerde toestemming

Het CBP concludeert verder dat de informatie over de onderzochte tracking cookies en de overige gegevensverwerking niet klopt of klopte en onvolledig en onduidelijk is en was. Dit is in strijd met het vereiste dat toestemming op informatie moet berusten.

A. Beoordeling informatie ten tijde van de voorlopige bevindingen

Ten eerste stond op de YD website bij aanvang van het onderzoek dat YD anonieme gegevens verzamelde en gebruikte voor gepersonaliseerde advertenties: *"We do not know who you are. We collect and use anonymous data relating to your browsing navigation to display personalized advertisements."* Dat was feitelijk onjuist. Het CBP heeft in paragraaf 4.2 gemotiveerd geconcludeerd dat de gegevens die YD verwerkte voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties persoonsgegevens zijn.

Ten tweede stelde YD ten tijde van de voorlopige bevindingen in haar oude 'YD Targeting Privacy and Cookie Statement' dat zij géén persoonlijke profielen opstelde

Openbare versie van Rapport definitieve bevindingen van **27 maart 2014** 76

dan wel gebruikte, dat zij de gegevens die ze had niet combineerde met gegevens van derde partijen op een individueel niveau en dat zij gebruikers niet kon identificeren bij naam: *“We do not build, keep, maintain or use any personal profiles based on your historic use (...). We do not combine the data that we have with third-party data on an individual level. And while we cannot identify you by name, it is possible that we store information that is personal data.”* Dat was feitelijk onjuist. Het CBP heeft in paragraaf 4.2 geconcludeerd dat YD in geval van conversie via haar adverteerders aan de NAW-gegevens zou kunnen komen die horen bij [VERTROUWELIJK]. Het CBP heeft verder in hoofdstuk 3 en paragraaf 4.3 vastgesteld dat YD [VERTROUWELIJK] en microprofielen van betrokkenen opstelt en opstelde om hun gepersonaliseerde advertenties te tonen. Bovendien heeft het CBP in paragraaf 3.7 vastgesteld dat YD in het geval dat de URL van een YD pixel als extra gegeven de cookie-identificer [VERTROUWELIJK] van [VERTROUWELIJK] bevatte, [VERTROUWELIJK]. Dit stelde YD, anders dan zij in haar zienswijze schrijft, technisch in staat om [VERTROUWELIJK] ID's te matchen met haar eigen ID's.

Ten derde informeerde YD via haar 'YD Targeting Privacy and Cookie Statement' onder 2. ('Cookies we use') weliswaar over soorten gegevens die zij verzamelde, maar deze lijst was niet volledig. YD informeerde betrokkenen bijvoorbeeld niet (noch in het 'YD Targeting Privacy and Cookie Statement', noch op andere wijze) dat YD de URL's verzamelde en verwerkte van de sites van haar adverteerders wanneer die werden bezocht, waaruit soms kon worden afgeleid welke categorie product of dienst de betrokkene daar had bekeken. YD informeerde evenmin over het feit dat zij gegevens over de browser, het gebruikte soort apparaat, de versie en taal van het gebruikte besturingssysteem verzamelde en verwerkte, en ruwe geolocatiegegevens afleidde uit IP-adressen.

Ten vierde was de informatie op de YD website, de 'YD Targeting Privacy and Cookie Statement' en de Evidon opt-out manager bij aanvang van het onderzoek in de meeste gevallen alleen in het Engels beschikbaar.

B. Beoordeling informatie ten tijde van de definitieve bevindingen

Na ontvangst van de voorlopige bevindingen van het onderzoek heeft YD onder andere haar 'Informatie over cookies, privacy en opt-out' opgesteld en de vindbaarheid van haar cookie- en privacy informatie aangepast en onder meer aangevuld met additionele informatie over de precieze soorten verwerkte gegevens en bewaartermijnen. Al deze informatie is thans (ook) beschikbaar in het Nederlands (zie paragraaf 3.8). Deze getroffen maatregelen leiden echter niet tot de conclusie dat de informatie over de onderzochte tracking cookies en de overige gegevensverwerking klopt en volledig en duidelijk is.

Ten eerste stelt YD in haar nieuwe 'Informatie over cookies, privacy en opt-out' dat met behulp van cookies géén tot een persoon herleidbaar profiel wordt opgebouwd en dat geen persoonlijke informatie, zoals een telefoonnummer of een e-mailadres, uit cookies kan worden herleid. Dit is feitelijk onjuist. Het CBP heeft in paragraaf 4.2 gemotiveerd geconcludeerd dat de gegevens die YD verwerkt voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties persoonsgegevens zijn.

Ten tweede mist in de ‘Informatie over cookies, privacy en opt-out’ onder ‘Cookies om advertenties te kunnen tonen’ dat de cookies (meer in het bijzonder het tuuid) het (ook) mogelijk maakt dat de betrokkene gepersonaliseerde advertenties worden getoond. Dit naast dat kan worden bijgehouden (i) welke advertenties een gebruiker al heeft gezien om zo te voorkomen dat hij steeds dezelfde advertenties te zien krijgt, (ii) hoeveel bezoekers op de advertentie klikken ten behoeve van afrekening met de adverteerder en (iii) hoeveel bestellingen plaatsvinden via de advertentie ten behoeve van afrekening met de adverteerder.

Ten derde is en was de algemene informatie die wordt en werd gegeven bij de Evidon opt-out manager onvolledig. Daarin kan en kon de betrokkene (onder meer) achterhalen welke bedrijven mogelijk toegang hebben of hadden tot zijn of haar gegevens of deze opslaan of opsloegen via een advertentie: *“De bedrijven die toegang hebben tot gegevens of deze opslaan via deze advertentie zijn mogelijk de volgende bedrijven”*. Er is en was geen uitputtend overzicht van de bedrijven die toegang hebben tot of gegevens in de randapparatuur van de betreffende gebruikers opslaan. Bij de ‘Cookie toestemming’ tool op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#) ontbreekt en ontbrak soortgelijke informatie over de identiteit van de plaatser(s)/lezer(s) van de cookies: *“Bedrijven die informatie via deze site opslaan of gebruiken, zijn o.a.: (...)”* Dit is bovendien in strijd met het vereiste van specifieke toestemming.

Ten vierde wekt en wekte de naam van de ‘Cookie toestemming’ tool op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#) ten onrechte de indruk dat het hier zou gaan om een toestemmingsmechanisme in plaats van een opt-out mechanisme.

Ten vijfde noemt YD in haar ‘Informatie over cookies, privacy en opt-out’ het eigen synced cookie (een permanent cookie met een geldigheidsduur van 30 dagen, afkomstig van het domein .254a.com) als een van de ‘cookies die ervoor zorgen dat de dienst van YD naar behoren functioneert’. Deze plek in de lijst met cookies en de gebruikte bewoordingen kunnen ten onrechte de indruk wekken dat het zou gaan om een functioneel cookie, dat is uitgezonderd van het toestemmingsvereiste. Dit terwijl het cookie volgens de informatie wordt gebruikt ‘om gebruik te kunnen maken van verschillende online advertentie aanbieders’. Zo’n cookie betreft geen cookie die als uitsluitend doel heeft de communicatie over een elektronisch communicatienetwerk uit te voeren. Het plaatsen en uitlezen van zo’n cookie is niet noodzakelijk om de betreffende websites binnen het bereik van YD technisch te laten werken. Het voldoet evenmin aan het criterium ‘noodzakelijk voor een door de gebruiker gevraagde dienst van de informatiemaatschappij’. YD levert niet op verzoek van de gebruiker een dienst aan websitebezoekers, maar toont gepersonaliseerde advertenties in opdracht van haar klanten (de adverteerders).²⁹⁰

²⁹⁰ Het CBP heeft deze wetsuitleg/-toepassing van de uitzonderingen op het toestemmingsvereiste in artikel 11.7a van de Tw voorgelegd aan de ACM in het kader van het Samenwerkingsprotocol CBP-OPTA van beide toezichthouders. De ACM stemt in met de voorgelegde wetsuitleg/-toepassing in dit rapport.

III. Ondubbelzinnige toestemming

Ten aanzien van het element ‘ondubbelzinnige’ in artikel 8, aanhef en onder a, van de Wbp merkt het CBP daarnaast, het vereiste van voorafgaande, specifieke en geïnformeerde toestemming daargelaten, het volgende op.

A. Beoordeling informatie ten tijde van de voorlopige bevindingen

Het was voor een gemiddelde internetgebruiker bij bezoek aan een website binnen het bereik van YD (anders dan de YD website) niet zonder meer duidelijk of vanzelfsprekend dat er een (gedeeltelijke) weigermogelijkheid verscholen ging achter het AdChoices-pictogram in een advertentie of de hyperlink op de YD website onder ‘Opting Out’ (met de nieuwe informatievoorziening: ‘Klik hier voor onze opt-out’). De gebruiker kon advertentiepersonalisering door YD (en partijen waarmee zij samenwerkt) via de Evidon opt-out manager en de ‘Cookie toestemming’ tool op [www.\[VERTROUWELIJK\]](#) weliswaar uitschakelen door op ‘UIT’ of ‘ALLE UIT’ te klikken, maar uit digitaal onderzoek door het CBP is gebleken dat de betrokken gebruiker het plaatsen en uitlezen van cookies niet volledig kon weigeren omdat deze enkel zag op het ontvangen van gepersonaliseerde advertenties. Hierdoor was geen sprake van een duidelijke keuzemogelijkheid voor betrokkenen om in te stemmen met de gegevensverwerking, of deze te weigeren. Dat voldeed niet aan de eis dat bij de verantwoordelijke elke twijfel moet zijn uitgesloten over de vraag of de betrokkene zijn toestemming heeft gegeven. Uit het gedrag van de betrokkene moet onmiskenbaar blijken dat hij of zij instemt met de desbetreffende gegevensverwerking.

B. Beoordeling informatie ten tijde van de definitieve bevindingen

Na ontvangst van de voorlopige bevindingen van het onderzoek heeft YD de vindbaarheid van de opt-out mogelijkheden verbeterd en verklaard dat zij de configuratie van haar opt-out tool nu zo heeft ingericht dat alle YD cookies worden overschreven. Het tweede tuuid cookie en pxh worden inmiddels niet meer geplaatst. Het CBP heeft na opt-out overigens nog wel een synced cookie aangetroffen met een geldigheidsduur van 30 dagen (zie paragraaf 3.9). YD kan bovendien uit het uitblijven van een opt-out geen ondubbelzinnige toestemming van gebruikers afleiden voor de verwerking van persoonsgegevens via haar eigen cookies én cookies van derde partijen.

IV. Tussenconclusie

Doordat YD geen voorafgaande en specifieke, op informatie berustende ondubbelzinnige toestemming vraagt en verkrijgt voor het plaatsen en uitlezen van de onderzochte tracking cookies en de andere handelingen die YD verricht met betrekking tot de door haar verkregen persoonsgegevens via haar eigen cookies én cookies van derde partijen, heeft zij geen grondslag voor deze verwerking van persoonsgegevens voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties als genoemd in artikel 8, aanhef en onder a, van de Wbp.

Gerechtvaardigd belang

YD heeft verklaard dat zij zich, voor zover er sprake is van verwerking van persoonsgegevens, baseert op artikel 8, aanhef en onder f, van de Wbp (noodzakelijk voor de behartiging van een gerechtvaardigd belang).

In het bovenstaande heeft het CBP geconcludeerd dat YD voor de verwerking van de persoonsgegevens onvermijdelijk de ondubbelzinnige toestemming van de betrokkene nodig heeft, vanwege de samenhang met de Tw.

Ten overvloede voldoet YD, de samenhang met de Tw daargelaten, ook niet aan de vereisten voor een succesvol beroep op een gerechtvaardigd bedrijfsbelang dat boven het belang van de betrokken gebruikers gaat.

Ten eerste is en was het gebruik van de tracking cookies door YD niet in overeenstemming met de vereisten voor geldige 'cookie toestemming' in de Tw. Om een 'gerechtvaardigd' belang te hebben in de zin van artikel 8, aanhef en onder f, van de Wbp moet de verantwoordelijke in overeenstemming handelen met de wet in brede zin, en dus specifiek ook met alle wettelijke eisen voor geldige 'cookie toestemming'. Daarom heeft YD geen gerechtvaardigd belang.

Daarnaast valt de belangenafweging uit in het nadeel van YD vanwege de impact van de gegevensverwerking voor de betrokken internetgebruikers. De gegevensverwerking heeft gedeeltelijk betrekking op gegevens van gevoelige aard over websitebezoek binnen het bereik van YD (de URLs van bezochte sites van adverteerders, maar ook alle andere bezochte websites die via advertentienetwerken binnen het bereik van YD komen). URL's kunnen iets zeggen over de inhoud van de communicatie en raken aan de telecommunicatievrijheid en hiermee aan grondrechten. De gegevensverwerking is normaal gesproken ook 'niet zichtbaar' voor de betrokken gebruikers: de tracking cookies worden op technisch onzichtbare wijze geplaatst en uitgelezen. Om internetgebruikers te kunnen herkennen en hun zo relevant mogelijke advertenties te kunnen laten zien, gebruikt YD tracking cookies in de browser van hun computer, smartphone of tablet. De verwerkte gegevens over of een bepaalde internetgebruiker op de site van een bepaalde adverteerder is geweest en (in sommige gevallen) of hij daar een bepaalde categorie product of dienst heeft bekeken, vormen samen een micro-profiel. Door de samenwerking met advertentienetwerken kan YD deze gebruikers elders op internet vinden, en hen daar gepersonaliseerde advertenties tonen.²⁹¹ Door het ontbreken van de benodigde informatie daarover kunnen de betrokken gebruikers worden verrast door advertenties die hen achtervolgen op het web. Dit terwijl het belang om te kunnen surfen zonder gevolgd te worden de online communicatievrijheid raakt. Het gemak dat de gebruikers kunnen ervaren dat ze er aan herinnerd worden dat ze op de site van een bepaalde adverteerder zijn geweest, weegt hier niet tegen op.

Bovendien stelt YD derde partijen in staat (bijvoorbeeld via de door YD getoonde advertenties) cookies voor advertentiedoeleinden te plaatsen. Daarmee kunnen ze informatie over gebruikers verzamelen en combineren over meerdere websites (meer dan die sites die binnen het bereik van YD vallen). Hierdoor worden de gebruikers en

²⁹¹ Zie ook URL:

<http://www.mijnprivacy.nl/Vraag/profilering/Paginas/Profilering.aspx>.

hun surfgedrag bij een groot aantal partijen bekend. In elk geval bij [VERTROUWELIJK] gaat het gedeeltelijk om tracking cookies.²⁹² Dit raakt niet alleen aan de online communicatievrijheid maar levert tevens een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van internetgebruikers op. Bij een dergelijke inbreuk kan geen sprake zijn van een gerechtvaardigd bedrijfsbelang dat boven het belang van de betrokken internetgebruikers gaat.

Ten slotte plaatst YD tegenover deze inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van betrokken gebruikers ook geen aanvullende waarborgen, bijvoorbeeld op het gebied van verhoogde transparantie.

A. Beoordeling ten tijde van de voorlopige bevindingen

Ten tijde van de voorlopige bevindingen was er geen sprake van aanvullende waarborgen, bijvoorbeeld op het gebied van verhoogde transparantie. Het CBP heeft in paragraaf 4.4.2 juist geconcludeerd dat de informatie van YD over de onderzochte tracking cookies en de overige gegevensverwerking tekortschoot.

Het CBP heeft in paragraaf 3.8 vastgesteld dat de drie opt-out mogelijkheden (Evidon opt-out manager, de Cookie Consent Tool en de Cookie Consent Manager) bij aanvang van het onderzoek enkel een verzetsmogelijkheid ten aanzien van *het ontvangen* van gepersonaliseerde advertenties boden. Uit digitaal onderzoek door het CBP is gebleken dat YD doorging met het volgen van het surfgedrag van de betrokken gebruiker op websites binnen haar bereik nadat een betrokkene de instelling 'advertentiepersonalisering' door YD had gewijzigd in 'UIT'. De opt-out resulteerde alleen in het wissen van de unieke identifier (tuuid) in een van de drie tracking cookies van YD. Via het pxh-cookie en een tweede tuuid cookie kon YD nog steeds gegevens over het surfgedrag en interesses van de gebruiker verzamelen, analyseren en combineren in een microprofiel. Dit betekende dat de door YD geboden opt-out mogelijkheden niet effectief waren, terwijl de informatie in het YD Targeting Privacy and Cookie Statement op dit punt misleidend kon zijn.

B. Beoordeling ten tijde van de definitieve bevindingen

Na ontvangst van de voorlopige bevindingen van het onderzoek heeft, zoals vermeld, YD onder andere haar 'Informatie over cookies, privacy en opt-out' opgesteld en de vindbaarheid van haar cookie- en privacy informatie aangepast en onder meer aangevuld met additionele informatie over de precieze soorten verwerkte gegevens en bewaartermijnen. Al deze informatie is thans (ook) beschikbaar in het Nederlands (zie paragraaf 3.8). Deze getroffen maatregelen leiden echter niet tot de conclusie dat de informatie over de onderzochte tracking cookies en de overige gegevensverwerking klopt en volledig en duidelijk is (zie het kopje 'II. Specifieke en geïnformeerde toestemming' hierboven). Ondanks de uitgebreide informatie voor gebruikers over cookies, privacy en opt-out is er dus in zoverre geen sprake van aanvullende waarborgen, bijvoorbeeld op het gebied van verhoogde transparantie.

Wel heeft YD de vindbaarheid van de opt-out mogelijkheden verbeterd en verklaard dat zij de configuratie van haar opt-out tool zo heeft ingericht dat alle YD cookies

²⁹² Zie [VERTROUWELIJK].

worden overschreven.²⁹³ Het tweede tuuid cookie wordt inmiddels niet meer geplaatst. YD verkrijgt met deze opt-out tool overigens nog steeds geen toestemming van de betrokken gebruikers voor de verwerking van hun persoonsgegevens. Het CBP heeft in paragraaf 3.7 vastgesteld dat het pxh cookie op dit moment niet meer wordt gebruikt. Op dat punt bestaat geen overtreding meer van artikel 8 van de Wbp, jo. artikel 11.7a van de Tw

Daarnaast YD heeft het CBP eind februari 2014 bericht dat de 'versleutelde' IP-adressen [VERTROUWELIJK] waar YD over beschikt [VERTROUWELIJK] na 24 uur worden verwijderd. YD heeft verder aangegeven dat [VERTROUWELIJK]. YD geeft ten slotte aan dat zij in haar advertenties naar de Evidon pagina verwijst. [VERTROUWELIJK].

Getroffen maatregelen zoals het (verder) terugbrengen van een bewaartermijn kunnen onder omstandigheden een aanvullende waarborg zijn onder artikel 8, onder f, van de Wbp. Door deze getroffen maatregelen is de geconstateerde overtreding (het zonder ondubbelzinnige toestemming verwerken van persoonsgegevens van internetgebruikers voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties) echter niet beëindigd.

Tussenconclusie

Gelet op het bovenstaande kan het beroep van YD op artikel 8, aanhef en onder f, van de Wbp vanwege een gerechtvaardigd belang van haarzelf of haar adverteerders niet slagen. YD heeft niet verklaard en uit het onderzoek is ook overigens niet gebleken dat zij een grondslag heeft als genoemd in artikel 8, aanhef en onder b tot en met e, van de Wbp. De enige mogelijke grondslag voor de verwerking van de persoonsgegevens is ondubbelzinnige toestemming van de betrokkene (artikel 8, aanhef en onder a, van de Wbp).

Conclusie

Doordat YD geen ondubbelzinnige toestemming verkrijgt van de betrokkenen voor de verwerking van hun persoonsgegevens voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties en omdat er geen andere grondslag mogelijk is, handelt YD in strijd met artikel 8 van de Wbp, jo. artikel 11.7a van de Tw.

²⁹³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 13 en 17.

5. CONCLUSIES

YD werkt samen met adverteerders en met partijen, zoals advertentienetwerken, om gepersonaliseerde advertenties te kunnen tonen aan de gebruiker. Doordat YD de zeggenschap heeft over wezenlijke aspecten van het doel en de middelen voor de gegevensverwerking is YD de verantwoordelijke voor haar gegevensverwerking, al dan niet (deels) tezamen met partijen waarmee zij samenwerkt.

Om een internetgebruiker te kunnen herkennen en zo relevant mogelijke advertenties te kunnen laten zien, plaatst en leest YD via verschillende websites diverse soorten cookies (kleine tekstbestandjes) in de browser van diens computer, smartphone of tablet. YD gebruikt niet alleen cookies, maar ook pixels en legt deze gegevens vast in server logfiles, met bijkomende gegevens als laatst bezochte URL en IP-adres. Ten minste een van de eigen YD cookies bevat een uniek nummer (user identifier) op basis waarvan YD kan bijhouden welke advertenties de betreffende internetgebruiker heeft gezien en of hij de website van een adverteerder heeft bezocht.

YD maakt het daarnaast mogelijk dat verschillende partijen waarmee zij samenwerkt cookies plaatsen in de browsers van internetgebruikers (zoals advertentienetwerken).

YD houdt bij of een internetgebruiker op de site van een bepaalde adverteerder is geweest en (in sommige gevallen) of hij daar een bepaalde categorie product of dienst heeft bekeken, om te proberen zijn interesses te vinden. YD laat in de dagen daarna op verschillende andere websites advertenties van die adverteerder zien (retargeting). Als YD bijhoudt welke categorie product of dienst de gebruiker heeft bekeken, kan zij op basis van de door de adverteerder opgestelde regels de inhoud van de advertentie aanpassen.

Het gaat gedeeltelijk om tracking cookies. Op die cookies is dit onderzoek gefocust. Conform het rechtsvermoeden in de cookiebepaling in de Tw zijn de tracking cookies persoonsgegevens. Het CBP heeft overigens, het rechtsvermoeden daargelaten, ook vastgesteld dat alle gegevens die YD van een persoon heeft, herleidbaar zijn tot een individu en dat dit persoonsgegevens in de zin van de Wbp zijn.

Geconstateerde overtredingen

Het CBP heeft bij YD gedurende het onderzoek een overtreding van artikel 8 van de Wbp geconstateerd, gelezen in samenhang met de Tw.

Cookiebepaling

Voor het plaatsen en uitlezen van cookies geldt het toestemmings- en informatievereiste uit artikel 11.7a, eerste lid, van de Tw, tenzij een van de uitzonderingen voor technisch noodzakelijke (functionele) cookies van toepassing is. Voor het gebruik van tracking cookies geldt geen uitzondering. Het wetsvoorstel tot wijziging van deze cookiebepaling dat eind mei-juni 2013 in internetconsultatie is geweest, verandert daar niets aan.

Toestemming als bedoeld in de cookiebepaling is toestemming in de zin van de Wbp. Dit betekent dat de toestemming vrij, specifiek en op informatie berustend moet zijn.

Grondslag voor de gegevensverwerking in de Wbp

De Wbp stelt eisen aan het verwerken van persoonsgegevens. Één daarvan is dat er altijd een wettelijke rechtvaardigingsgrond (grondslag) voor de gegevensverwerking moet bestaan als opgesomd in artikel 8 van de Wbp. Ondubbelzinnige toestemming als bedoeld in artikel 8, aanhef en onder a, van de Wbp is in dit geval de enige mogelijke grondslag vanwege de samenhang met de Tw.

Aangezien het plaatsen en uitlezen van de tracking cookies en de bijbehorende verwerking van persoonsgegevens nauw verbonden zijn, is voor de daarmee samenhangende verwerking van persoonsgegevens onvermijdelijk de ondubbelzinnige toestemming van de betrokken gebruiker nodig.

Gelet op de bedoeling van de Europese wetgever om een gelijk beschermingsniveau te bieden tussen de lidstaten en dat de e-Privacyrichtlijn een specificatie van en een aanvulling vormt op de Privacyrichtlijn én de overlap van de definities van toestemming/ondubbelzinnige toestemming, kan YD voor de met de tracking cookies samenhangende (daaronder mede begrepen: de daaruit resulterende) verwerking van persoonsgegevens alleen een beroep doen op de grondslag ondubbelzinnige toestemming.

Omdat YD geen (ondubbelzinnige) toestemming vraagt en verkrijgt voor het plaatsen en uitlezen van de tracking cookies en het via tracking pixels mee laten liften van cookies van derde partijen en de andere handelingen die YD met betrekking tot de door haar verkregen gegevens verricht, heeft zij geen grondslag voor de verwerking van de persoonsgegevens als genoemd in artikel 8, aanhef en onder a, van de Wbp (ondubbelzinnige toestemming).

YD plaatst al tracking cookies bij het laden van een pagina, vóórdat de websitebezoeker een keuze heeft kunnen maken om deze te accepteren of te weigeren. Dit is in strijd met het vereiste van voorafgaande toestemming.

YD biedt, net als verschillende partijen waarmee zij samenwerkt, weliswaar opt-out mogelijkheden voor het ontvangen van gepersonaliseerde advertenties. Maar YD kan uit het uitblijven van een opt-out geen ondubbelzinnige toestemming van internetgebruikers afleiden voor de verwerking van persoonsgegevens die zij via eigen cookies verkrijgt en voor de verwerkingen via de cookies van derde partijen. Ook de informatie die YD verstrekt over de tracking cookies en de andere gegevens die zij verwerkt, schiet tekort. Dit is in strijd met het vereiste van specifieke en geïnformeerde toestemming.

YD heeft verklaard dat zij zich, voor zover er sprake is van verwerking van persoonsgegevens, baseert op artikel 8, aanhef en onder f, van de Wbp (noodzakelijk voor de behartiging van een gerechtvaardigd belang).

Anders dan YD meent, kan zij zich niet beroepen op een gerechtvaardigd bedrijfsbelang dat boven het belang van de betrokken internetgebruikers gaat. Enerzijds is vanwege de samenhang met de Tw de ondubbelzinnige toestemming van de betrokken gebruikers in dit geval de enige mogelijke grondslag. Anderzijds, en ten overvloede, voldoet YD, de samenhang met de Tw daargelaten, ook niet aan de

vereisten voor een succesvol beroep op een gerechtvaardigd bedrijfsbelang dat boven het belang van de betrokken internetgebruikers gaat.

Ten eerste is het gebruik van de tracking cookies niet in overeenstemming met alle wettelijke eisen voor geldige 'cookie toestemming'.

Daarnaast valt de belangenafweging uit in het nadeel van YD vanwege de impact van de gegevensverwerking voor de betrokken internetgebruikers. De gegevensverwerking heeft gedeeltelijk betrekking op gegevens van gevoelige aard over websitebezoek binnen het bereik van YD (URL's). URL's kunnen iets zeggen over de inhoud van de communicatie en raken aan de telecommunicatievrijheid en hiermee aan grondrechten. De gegevensverwerking is normaal gesproken ook 'niet zichtbaar' voor de betrokken gebruikers. Om internetgebruikers te kunnen herkennen en hun zo relevant mogelijke advertenties te kunnen laten zien, gebruikt YD tracking cookies in de browser van hun computer, smartphone of tablet. De verwerkte gegevens over of een bepaalde internetgebruiker op de site van een bepaalde adverteerder is geweest en (in sommige gevallen) of hij daar een bepaalde categorie product of dienst heeft bekeken, vormen samen een micro-profiel. Op basis daarvan toont YD gepersonaliseerde advertenties. Door het ontbreken van de benodigde informatie daarover kunnen de betrokken gebruikers worden verrast door advertenties die hen achtervolgen op het web. Het belang om te kunnen surfen zonder gevolgd te worden, raakt de online communicatievrijheid. Het gemak dat de gebruikers kunnen ervaren dat ze er aan herinnerd worden dat ze op de site van een bepaalde adverteerder zijn geweest, weegt hier niet tegen op.

Bovendien stelt YD derde partijen in staat (bijvoorbeeld via de door YD getoonde advertenties) cookies voor advertentiedoeleinden te plaatsen. Daarmee kunnen ze informatie over gebruikers verzamelen en combineren over meerdere websites (meer dan die sites die binnen het bereik van YD vallen). Hierdoor worden de gebruikers en hun surfgedrag bij een groot aantal partijen bekend. In elk geval bij [VERTROUWELIJK] gaat het gedeeltelijk om tracking cookies²⁹⁴. Dit raakt niet alleen aan de online communicatievrijheid maar levert tevens een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van internetgebruikers op. Bij een dergelijke inbreuk kan geen sprake zijn van een gerechtvaardigd bedrijfsbelang dat boven het belang van de betrokken internetgebruikers gaat.

Ten slotte plaatst YD tegenover deze inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van betrokken gebruikers ook geen aanvullende waarborgen, bijvoorbeeld op het gebied van verhoogde transparantie.

Het gerechtvaardigde belang van YD of haar adverteerders bij de gegevensverwerking weegt daarmee - daargelaten hetgeen hierboven omtrent de vereiste ondubbelzinnige toestemming is overwogen - niet op tegen het belang van betrokkenen op bescherming van hun persoonlijke levenssfeer.

Doordat YD geen ondubbelzinnige toestemming verkrijgt van de betrokken gebruikers voor de verwerking van hun persoonsgegevens voor het tonen van

²⁹⁴ Zie [VERTROUWELIJK].

gepersonaliseerde advertenties en omdat er geen andere grondslag mogelijk is, handelt YD in strijd met artikel 8 van de Wbp, jo. artikel 11.7a van de Tw.

Door YD getroffen maatregelen

YD heeft diverse wijzigingen in haar bedrijfsvoering en werkwijze doorgevoerd, onder meer ten aanzien van de bewaartermijnen, de vindbaarheid en effectiviteit van haar opt-out tool en externe (compliance) monitoring. Ook heeft YD haar cookie en privacy informatie vernieuwd en aangepast en uniform gemaakt. Door deze getroffen maatregelen is de geconstateerde overtreding (het zonder ondubbelzinnige toestemming verwerken van persoonsgegevens van internetgebruikers voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties) echter niet beëindigd. Door het stopzetten van de samenwerking met en gegevensverwerking via [VERTROUWELIJK] bestaat op dat punt geen overtreding meer.

Bijlage 1: cookieoverzicht

[VERTROUWELIJK]

Bijlage 2: nieuwe 'Informatie over cookies, privacy en opt-out'²⁹⁵

INFORMATIE OVER COOKIES, PRIVACY EN OPT- OUT

WAAROM COOKIES?

“Gisteren was ik op zoek naar een leuke stedentrip. Vandaag zag ik op een nieuwssite een aanbieding voor een weekendje Parijs. Kortom, de advertentie wordt aangepast aan mijn interesses van dit moment.”

Deze cookie uitleg is opgesteld in samenwerking met branchepartijen en besproken met toezichthouder ACM.

Om u meer service te bieden bij het bezoeken van websites maken de meeste sites gebruik van cookies. Dat zijn handige technieken die informatie verzamelen en gebruiken. Websites worden daardoor makkelijker in gebruik. Cookies zorgen er bijvoorbeeld voor dat u ingelogd kan blijven op een website of dat uw voorkeuren, zoals locatie- en taalinstellingen, worden onthouden. Daarnaast houden ze bij het online winkelen uw digitale winkelwagentje bij. Ook kunnen websitehouders dankzij cookies zien hoe vaak hun sites - en welke pagina's - door bezoekers worden bekeken. Verder maken sommige cookies het mogelijk om uw surfgedrag te volgen. Zo kunnen sites en adverteerders iets over uw voorkeuren te weten komen waardoor ze relevantere advertenties kunnen laten zien. Advertenties zijn in de meeste gevallen noodzakelijk om de website te bekostigen. Dankzij cookies zijn ze zoveel mogelijk aangepast aan uw eigen interesses.

²⁹⁵ URL: <http://privacynl.ydworld.com/> (URL laatst bezocht op 27 maart 2014).

Cookies worden opgeslagen op uw computer en u kunt ze op elk gewenst moment verwijderen. Dat gaat heel eenvoudig. Klik op één van de onderstaande iconen om direct naar de handleiding van uw browser te gaan. Bedenk wel dat u na het verwijderen van cookies op sommige websites opnieuw uw voorkeuren zal moeten instellen of opnieuw moet inloggen.

Chrome

Firefox

Internet Explorer

Opera

Safari

Belangrijk om te weten: Het gebruik van cookies is veilig. E-mail en telemarketing acties zijn niet het gevolg van cookies. Cookies slaan namelijk uw e-mailadres of telefoonnummer niet op, noch wordt er met behulp van cookies een tot een persoon herleidbaar profiel opgebouwd.

Hieronder vindt u meer informatie over de cookies die gebruikt worden door YD Display Advertising Benelux B.V. (hierna “YD”).

AANVULLENDE INFORMATIE OVER SOORTEN EN GEBRUIK GEGEVENS, EN BEWAARTERMIJNEN

Aan het eind vindt u [aanvullende informatie](#) over het gebruik van de met cookies verzamelde gegevens, zoals de soorten informatie die YD verzamelt en wat dit voor u betekent. Ook geven wij informatie over hoe lang de informatie wordt bewaard en hoe u contact kan opnemen.

COOKIE INSTELLINGEN AANPASSEN: OPT-OUT?

Wilt u dat YD niet langer cookies plaatst om u gepersonaliseerde advertenties te laten zien? Dat kan via Evidon: http://info.evidon.nl/more_info/12278. Als u hiervoor kiest betekent dat niet dat u geen advertenties meer te zien krijgt op het Internet. Het zorgt er alleen voor dat de online advertenties die u via YD ziet niet langer zijn toegesneden op uw interesses.

UITLEG OVER DE GEBRUIKTE COOKIES VAN YD

Inleiding

Websites hanteren handige en nuttige technieken die het gebruiksgemak verhogen en die de site zo interessant mogelijk maken voor elke bezoeker. Bekendste voorbeelden van dit soort technieken zijn cookies en scripts (hierna samen te noemen “cookies”). Cookies kunnen worden gebruikt door websitehouders of door derde partijen – adverteerders bijvoorbeeld – die communiceren via de website die u bezoekt. Het gebruik van cookies is veilig. Er kan geen persoonlijke informatie, zoals een telefoonnummer of een e-mailadres, uit cookies worden herleid. Daardoor kunnen cookies ook niet worden gebruikt voor e-mail en telemarketing acties. Wij vinden het van groot belang dat u weet welke cookies onze website inzet en voor welke doeleinden ze gebruikt worden. We willen namelijk graag én uw privacy én de gebruiksvriendelijkheid én de financiering van onze website zoveel mogelijk waarborgen. Hieronder leest u meer over de cookies die gebruikt worden door en via onze website en voor welke doeleinden.

Deze cookieverklaring is van toepassing op YD Display Advertising B.V. en de cookies die YD plaatst via websites van derden en is tot stand

gekomen in samenwerking met branche partijen en besproken met toezichthouder ACM. De uitleg over cookies op de website(s) van de branche partijen is zoveel mogelijk hetzelfde. De teksten zijn echter uiteraard aangepast aan het daadwerkelijke gebruik van cookies en daardoor zal niet op iedere website precies dezelfde tekst te vinden zijn.

Cookies die ervoor zorgen dat de dienst van YD naar behoren functioneert

YD gebruikt cookies voor:

3. Het doorgeven van informatie van de ene pagina aan de volgende pagina, bijvoorbeeld als er een lange enquête wordt ingevuld of als u veel gegevens moet invullen bij een online bestelling.
5. Het opslaan van instellingen voor een optimale videoweergave, zoals de keuze voor het tonen van video, gewenste buffergrootte en de resolutiegegevens van uw scherm.

Zie hieronder voor een lijst met de cookies die wij gebruiken, welke gegevens ze verzamelen en hoe lang ze worden gebruikt.

Naam	Geplaatst door	Waarvoor	Hoe lang
ydmk[set]	YD (254a.com)	Opt-in voor dynamische content. Dit is om te kunnen zien of u al dan niet dynamische content wilt zien (zoals een Flash filmpje).	30 dagen
synced	YD (254a.com)	Cookie om gebruik te kunnen maken van verschillende online advertentie aanbieders.	30 dagen
tuuid (opt-out)	YD (254a.com)	Opt-out cookie om het do-not-track mechanisme van YD correct te laten functioneren.	5 jaar

Cookies om advertenties te kunnen tonen

YD laat u advertenties zien namens onze klanten. Deze advertenties zijn voor ons een noodzakelijke bron van inkomsten.

Al onze advertenties maken gebruik van cookies. Deze advertenties worden door ons, met behulp van derden, op de websites van derden (zoals een nieuwssite) geplaatst.

De cookies maken het mogelijk dat:

1. Er kan worden bijgehouden welke advertenties u al heeft gezien om zo te voorkomen dat u steeds dezelfde advertenties te zien krijgt.
2. Er kan worden bijgehouden hoeveel bezoekers op de advertentie klikken ten behoeve van afrekening met de adverteerder.
3. Er kan worden bijgehouden hoeveel bestellingen plaatsvinden via de advertentie ten behoeve van afrekening met de adverteerder.

Als dergelijke cookies niet worden gebruikt zult u overigens nog steeds advertenties te zien krijgen. Er worden immers ook advertenties getoond die géén gebruik maken van cookies. Deze advertenties kunnen bijvoorbeeld aangepast zijn aan de inhoud van de website. U kunt dit soort inhoudsafhankelijke internetadvertenties vergelijken met reclame op televisie. Als u bijvoorbeeld een tv-programma over koken kijkt, zult u vaak in de bijbehorende reclameblokken een advertentie over kookproducten zien.

Wij werken voor het plaatsen van advertenties samen met mediabureaus en advertentienetwerken. Dit zijn bedrijven die fungeren als tussenpersoon tussen websitehouders en adverteerders.

Zie hieronder voor een lijst met de cookies die deze mediabureaus, advertentienetwerken en wij gebruiken in combinatie met advertenties, welke gegevens ze verzamelen en hoe lang ze worden gebruikt.

Naam	Geplaatst door	Waarvoor	Hoe lang
tuuid	YD (254a.com)	Deze cookie kent een uniek user ID (random aangemaakt door YD) op basis waarvan YD bij kan houden welke advertenties u heeft gezien en of u de website van een adverteerder heeft bezocht. Bij sommige advertentie campagnes bepaalt de adverteerder van tevoren bepaalde segmenten, zoals interesse in de koop van een bepaald type product, en geeft die	30 dagen

Naam	Geplaatst door	Waarvoor	Hoe lang
		aan ons door. YD gebruikt die informatie dan alleen voor die adverteerder en die campagne om te kunnen bepalen wanneer en hoe vaak u een advertentie krijgt te zien. Soms past YD op basis van door de adverteerder bepaalde algemene regels de inhoud van de advertentie aan. Bijvoorbeeld, alle bezoekers die op de site van de adverteerder hebben gezocht naar een flatscreen televisie krijgen in de ca. 30 dagen daarna mogelijk ook een advertentie te zien voor een flatscreen televisie.	
uf	YD (254a.com)	Hiermee houdt YD bij hoeveel YD advertenties u heeft gezien.	30 dagen
ipcc	YD (254a.com)	Er kan worden bijgehouden hoeveel bezoekers op de advertentie klikken ten behoeve van afrekening met de adverteerder.	30 dagen
ipvc	YD (254a.com)	Er kan worden bijgehouden welke advertenties u al heeft gezien om zo te voorkomen dat u steeds dezelfde advertenties te zien krijgt.	30 dagen

Cookies ten behoeve tonen van een advertentie

Ons doel is om gebruikers te voorzien van advertenties die zo relevant mogelijk zijn voor hem of haar. Daarom proberen wij de soort advertenties die YD laat zien en de frequentie daarvan zoveel mogelijk aan iedere gebruiker aan te passen.

Om deze aanpassingen te kunnen maken onthoudt YD voor 30 dagen dat u op de site van de adverteerder bent geweest. Soms onthoudt YD ook dat u een bepaalde categorie product of dienst op de site van de adverteerder heeft bekeken. Bijvoorbeeld een flatscreen televisie. YD laat u in de dagen nadat u een bezoek heeft gebracht aan de website van de adverteerder advertenties van die adverteerder zien, om u eraan te herinneren dat u op de site van die adverteerder bent geweest. YD en de adverteerder hopen dat u bij het zien van de advertentie besluit op de

advertentie te klikken en daardoor weer naar de site van de adverteerder te gaan.

Als YD onthoudt dat u een bepaalde categorie product of dienst op de site van de adverteerder heeft bekeken dan past zij op basis van door de adverteerder bepaalde algemene regels de inhoud van de advertentie aan. Bijvoorbeeld, alle bezoekers die op de site van de adverteerder hebben gezocht naar een flatscreen televisie krijgen in de ca. 30 dagen daarna mogelijk ook een advertentie te zien voor een flatscreen televisie. Wat deze regels zijn bepaald de adverteerder en het wordt verder niet aangepast op basis van uw persoonlijke surfgedrag op andere sites dan die van de adverteerder.

Als u op de site van de adverteerder een product of dienst heeft gekocht dan laat de adverteerder ons dat weten. Vaak geeft de adverteerder dan ook aan wat de waarde is van het product of de dienst die u kocht. Wij gebruiken deze (conversie)informatie alleen om af te kunnen rekenen met de adverteerder voor de getoonde advertenties, en om u geen advertenties meer te laten zien.

Wij gebruiken de gegevens van een adverteerder nooit voor een andere adverteerder.

Ook derde partijen die via onze advertenties cookies plaatsen, kunnen op deze manier proberen uw interesses te vinden. De informatie over uw huidige websitebezoek kan in dat geval gecombineerd worden met informatie van eerdere bezoeken aan andere websites dan de onze.

Als dergelijke cookies niet door ons worden gebruikt omdat u heeft gekozen voor een opt-out (zie hieronder) dan betekent dit overigens niet dat u geen advertenties meer te zien krijgt op het Internet. Het zorgt er alleen voor dat de online advertenties die u via YD ziet niet langer zijn toegesneden op uw interesses.

Deze cookies maken het mogelijk dat:

1. De websites van adverteerders uw bezoek registreren om hiermee een inschatting te maken van uw interesses.
2. Er kan worden nagegaan of u op een advertentie hebt geklikt.

4. Er gebruik gemaakt wordt van diensten van derde partijen om advertenties aan u te kunnen tonen.

Zie hieronder voor een lijst met de cookies, welke gegevens ze verzamelen en hoe lang ze worden gebruikt. Deze informatie is het laatst gecontroleerd en bijgewerkt op 20 februari 2014.

Naam	Geplaatst door	Waarvoor	Hoe lang
uu	Adscale	1,2,4	1 jaar
tu	Adscale	1,2,4	30 dagen
VAR	Adscale	1,2,4	sessie
DCID	Adscale	1,2,4	sessie
CfP	AdTech / AOL	1,2,4	363 dagen
JEB2	AdTech / AOL	1,2,4	2 jaar
sess	Appnexus	1,2,4	1 dag
uuid2	Appnexus	1,2,4	90 dagen
icu	Appnexus	1,2,4	89 dagen
anj	Appnexus	1,2,4	90 dagen
UM1	Atemda / Admeta	1,2,4	60 dagen
vi	Atemda / Admeta	1,2,4	60 dagen
tuuid	Between Digital	1,2,4	2 jaar
um2	Between Digital	1,2,4	2 jaar
dspuuid	Falktech	1,2,4	31 dagen

Naam	Geplaatst door	Waarvoor	Hoe lang
uuid	Falktech	1,2,4	31 dagen
id	Google / Doubleclick / AdMeld	1,2,4	729 dagen
drt	Google / Doubleclick / AdMeld	1,2,4	sessie
test_cookie	Google / Doubleclick / AdMeld	1,2,4	15 minuten
“geen”	Grapeshot	1,2,4	Plaatst geen cookies
ibbid	iBillboard	1,2,4	permanent
tuuid	Improve Digital / 360 Yield	1,2,4	730 dagen
um	Improve Digital / 360 Yield	1,2,4	730 dagen
umeh	Improve Digital / 360 Yield	1,2,4	730 dagen
“geen”	Integral	1,2,4	Plaatst geen cookies
tuuid	IPON (Bidswitch)	1,2,4	730 dagen
KRTBCOOKIE_466	Pubmatic	1,2,4	90 dagen
PUBRETARGET	Pubmatic	1,2,4	90 dagen
rpx	Rubicon Project	1,2,4	30 dagen
rpb	Rubicon Project	1,2,4	30 dagen
put_2760	Rubicon Project	1,2,4	30 dagen
put_2867	Rubicon Project	1,2,4	30 dagen

Naam	Geplaatst door	Waarvoor	Hoe lang
pid	Smart Adserver	1,2,4	360 dagen
TestIfCookieP	Smart Adserver	1,2,4	360 dagen
csync	Smart Adserver	1,2,4	360 dagen
IPON	Switch Concepts	1,2,4	30 dagen
TMP	Tagman	1,2,4	5 jaar
LGP	Tagman	1,2,4	5 jaar
adrfrq	Weborama / Adrime	1,2,4	30 dagen
wousq	Weborama / Adrime	1,2,4	31 dagen
wousq_sess	Weborama / Adrime	1,2,4	sessie
AFFICHE_W	Weborama / Adrime	1,2,4	93 dagen
testbounce	Yahoo	1,2,4	sessie
bh	Yahoo	1,2,4	2 jaar
uid	Yahoo	1,2,4	30 dagen
B	Yahoo	1,2,4	2 jaar
RMBX	Yahoo	1,2,4	2 jaar
id	Yieldlab	1,2,4	1 jaar

Voor de cookies die onze derde partijen voor advertentiedoeleinden plaatsen, verwijzen wij naar de verklaringen die deze partijen op hun eigen websites daarover geven ; zie de namen en links hieronder. Let op

dat deze verklaringen regelmatig kunnen wijzigen. YD heeft daar geen invloed op.

Partners	Privacy Statement
AdScale	http://www.adscale.de/inhalt/datenschutz
AdTech / AOL	http://www.adtech.com/en/bottomnavigation/privacy-policy.html
Appnexus	http://appnexus.com/cookies
Atemda / Admeta	http://www.admeta.com/aboutadmeta/termsandconditions
Between Digital	http://betweendigital.com/en/privacy-policy.html
Falktech	http://falktech.com
Google / Doubleclick / AdMeld	http://www.google.com/intl/nl/policies/privacy/
Grapeshot	https://www.grapeshot.co.uk/privacy.php
iBillboard	http://www.ibillboard.com/en/ibillboard-cookie-and-privacy-policy
Improve Digital / 360 Yield	http://www.improvedigital.com/en/platform-privacy-policy
Integral	http://integralads.com/privacy-policy
IPON (Bidswitch)	http://www.iponweb.com/privacy-policy/
Pubmatic	http://www.pubmatic.com/privacy-policy.php
Rubicon Project	http://www.rubiconproject.com/privacy-policy/
Smart Adserver	http://smartadserver.com/privacy-policy
Switch Concepts	http://www.switchconcepts.com/networkPrivacy.php

Partners	Privacy Statement
Tagman	http://www.tagman.com/privacy-policy/#cookies
Weborama / Adrime	http://www.weborama.com/e-privacy/our-commitment/
Yahoo / Right Media	http://info.yahoo.com/privacy/nl/yahoo/
Yieldlab	http://www.yieldlab.de/kontakt/yieldlab-opt-out/?lang=en

Overige / onvoorziene cookies

Door de manier waarop internet en websites werken, kan het zijn dat wij niet altijd inzicht hebben in de cookies die via onze advertenties door derde partijen worden geplaatst. Dit is met name het geval als onze advertenties zogenaamde embedded elementen bevatten; dit zijn teksten, documenten, plaatjes of filmpjes die bij een andere partij opgeslagen zijn, maar die op, in of via onze advertenties getoond worden.

Mocht u op deze website cookies tegenkomen die in deze categorie vallen en die we hierboven dus niet genoemd hebben, laat het ons dan weten. Of neem rechtstreeks contact op met de derde partij en vraag welke cookies ze plaatsten, wat de reden daarvoor is, wat de levensduur van de cookie is en op welke manier ze uw privacy gewaarborgd hebben.

BROWSER INSTELLINGEN EN OPT-OUT

Als u helemaal niet wilt dat websites op uw computer cookies plaatsen, dan kunt u uw browserinstellingen aanpassen zodat u een waarschuwing krijgt voordat er cookies worden geplaatst. Ook kunt u de instellingen dusdanig aanpassen dat uw browser alle cookies of alleen de cookies van derde partijen weigert. Ook kunt u uw cookies die al zijn geplaatst verwijderen. Let erop dat u de instellingen apart voor elke browser en computer die u gebruikt moet aanpassen.

Wees u ervan bewust dat als u geen cookies wilt, het kan zijn dat enkele functies van de sites die u bezoekt verloren gaan of zelfs dat u bepaalde websites helemaal niet meer kunt zien. Daarnaast betekent het weigeren van cookies ook niet dat u geen advertenties meer te zien krijgt. De advertenties zijn dan alleen niet meer toegesneden op uw interesses en worden vaker herhaald.

Hoe u uw instellingen kunt aanpassen, verschilt per browser. Raadpleeg indien nodig de helpfunctie van uw browser, of klik op één van de onderstaande iconen om direct naar de handleiding van uw browser te gaan.

Wilt u cookies van YD en de derden met wie zij samenwerkt uitzetten, dan kan dat via Evidon: http://info.evidon.nl/more_info/12278.

Wilt u cookies van andere partijen uitzetten, dan kan dat voor veel partijen tegelijkertijd via www.youronlinechoices.eu.

Chrome

Firefox

Internet Explorer

Opera

Safari

AANVULLENDE INFORMATIE OVER SOORTEN EN GEBRUIK GEGEVENS EN BEWAARTERMIJNEN

Soorten gegevens

Naast de hierboven genoemde gegevens verzamelt en verwerkt YD nog de volgende soorten gegevens, per advertentie:

- De URL van de bezochte site, op het hoofdniveau van de bezochte website: bv. telegraaf.nl en niet de pagina die u bezoekt.
- Algemene gegevens over de gebruikte browser, bijvoorbeeld of het om Chrome of Firefox gaat, en welke versie.
- Of u de website met een PC/laptop of tablet/smartphone bezoekt.
- De versie en de taal van het gebruikte besturingsysteem.
- Bij benadering, de geografische locatie van de bezoeker op basis van het IP-adres. Dit op het niveau van land of regio.

Verder verzamelt en verwerkt YD nog:

- Het gebruikte IP-adres (het adres van de Internetverbinding). Deze informatie wordt versleuteld bewaard.
- Conversiegegevens: als u op de site van de adverteerder een product of dienst heeft gekocht dan laat de adverteerder ons dat weten. Vaak geeft de adverteerder dan ook aan wat de waarde is van het product of de dienst die u kocht.

Gebruik van gegevens

YD gebruikt de door haar verzamelde gegevens voor de volgende doelen:

- De URL van de bezochte site, gegevens over de browser, het gebruikte soort apparaat, de versie en taal van het gebruikte besturingsysteem, en geografische gegevens : om op basis van statistische regels te beslissen of een bepaalde advertentie voor u meer relevant kan zijn of dat u sneller op een advertentie klikt. Op basis hiervan beslist YD of zij u een advertentie laat zien.

- IP-adres: voor fraudetectie. Wij kijken of er niet buitensporig veel clicks op onze advertenties van hetzelfde IP-adres komen.
- Conversiegegevens: om af te kunnen rekenen met de adverteerder voor de getoonde advertenties, en om u geen advertenties meer te laten zien voor (een specifieke campagne van) deze adverteerder.

Delen met derden

YD deelt de volgende gegevens met derden:

- De van een klant ontvangen conversiegegevens deelt YD weer met dezelfde klant zodat deze kan nagaan of YD niet meer conversies opgeeft dan dat er volgens de klant hebben plaatsgevonden. Verder deelt YD alleen geaggregeerde (samengevoegde) gegevens met haar klanten. Wij gebruiken de gegevens van een adverteerder nooit voor een andere adverteerder.

Bewaartermijnen

YD bewaart alle verzamelde gegevens maximaal 90 dagen, met uitzondering van het IP-adres, dit wordt niet langer dan 24 uur bewaard.

Beveiliging

YD onderneemt redelijke stappen om alle informatie die zij verwerkt te beschermen tegen misbruik, verlies, ongevoegde toegang, wijziging of bekendmaking. YD neemt fysieke, elektronische en procedurele waarborgen om de gegevens die zij verwerkt te beschermen. Zo beperkt zij de toegang tot deze informatie tot geautoriseerde medewerkers en leveranciers die deze informatie nodig hebben om hun werkzaamheden te kunnen verrichten.

Uw rechten met betrekking tot uw gegevens

Als u persoonsgegevens die wij van u hebben wilt corrigeren, updaten of verwijderen dan kunt u contact met ons opnemen via email op privacy@ydworl.com. We zullen u dan instructies geven over welke informatie (cookie) wij nodig hebben zodat wij in staat zijn om de desbetreffende gegevens terug te vinden. Als u ons vraagt om uw persoonsgegevens te verwijderen dan behouden wij ons het recht voor om Openbare versie van Rapport definitieve bevindingen van 27 maart 2014 102

die gegevens te bewaren die nodig zijn om aan onze wettelijke en interne audit eisen te voldoen.

WIJZIGINGEN EN CONTACT

Wij zullen deze verklaringen af en toe aan moeten passen, omdat bijvoorbeeld onze website of de regels rondom cookies of privacy wijzigen. We mogen de inhoud van de verklaringen en de cookies die opgenomen staan in de lijsten altijd en zonder waarschuwing vooraf wijzigen. U kunt deze webpagina raadplegen voor de laatste versie.

Mocht u nog vragen en/of opmerkingen hebben, neem dan contact met ons op via privacy@ydworld.com of door te schrijven naar:

YD World

tav YD privacy officer

Keizersgracht 119

1015 CJ Amsterdam

Versie 1.0, 27 november 2013

Cookies zijn voor het laatst bijgewerkt op 20 februari 2014

Deze informatie is te raadplegen op <http://privacynl.ydworld.com>

Bijlage 3: vastlegging van cookie-syncing tussen [VERTROUWELIJK] en YD

AFBEELDING I - De pixel van [VERTROUWELIJK] op de website van [VERTROUWELIJK] verwijst door naar YD (webserver .254a.com). Via de pixel wordt een [VERTROUWELIJK] cookie geplaatst. [VERTROUWELIJK]. Beide screenshots van dit digitale onderzoek naar cookiematching zijn genomen via de website www[VERTROUWELIJK] en forensisch vastgelegd op 5 maart 2013.

[VERTROUWELIJK: *afbeelding dataverkeer forensisch vastgelegd*]

AFBEELDING II – Vastlegging van het (vervolgens) feitelijk uitlezen door YD van zowel de YD-cookiewaarde als de [VERTROUWELIJK] ID. Het [VERTROUWELIJK] zoals te zien in Afbeelding I hierboven achter de bovenste tekst 'Set-Cookie:' is in Afbeelding II [VERTROUWELIJK].

[VERTROUWELIJK: *afbeelding dataverkeer forensisch vastgelegd*]

Bijlage 4: vastlegging van cookie-syncing tussen [VERTROUWELIJK] en YD

AFBEELDING III - De pixel van [VERTROUWELIJK] op de website van [VERTROUWELIJK] verwijst door naar YD (webserver .254a.com). Via de pixel wordt een [VERTROUWELIJK] cookie van [VERTROUWELIJK] geplaatst. [VERTROUWELIJK]. Beide screenshots van dit digitale onderzoek naar cookiematching zijn genomen via de website www.[VERTROUWELIJK] en forensisch vastgelegd op 11 maart 2014.

[VERTROUWELIJK: *afbeelding dataverkeer forensisch vastgelegd*]

AFBEELDING IV - Vastlegging van het (vervolgens) feitelijk uitlezen door YD van zowel de YD-cookiewaarde als de [VERTROUWELIJK] ID. Het [VERTROUWELIJK] zoals te zien in Afbeelding III hierboven achter de bovenste tekst 'Set-Cookie:' is in Afbeelding IV opgenomen [VERTROUWELIJK].

[VERTROUWELIJK: *afbeelding dataverkeer forensisch vastgelegd*]

Bijlage 5: zienswijze YD, met de reactie daarop van het CBP

Standpunt YD in het kort

Zienswijze YD: YD deelt de bevindingen van het CBP niet. Meer in het algemeen betoogt YD dat het CBP zich voor zijn standpunten heeft gebaseerd op onvolledige en onjuiste (althans achterhaalde) feiten.²⁹⁶ Bovendien legt het CBP volgens YD herhaaldelijk op eenzijdige of onjuiste wijze de toepasselijke regelgeving en rechtspraak uit en selecteert en interpreteert het selectief en eenzijdig aangehaalde bronnen. De conclusie dat er sprake zou zijn van de (onrechtmatige) verwerking van persoonsgegevens kan volgens YD geen stand houden.²⁹⁷ Voor zover er wel sprake zou zijn geweest van aan YD toe te rekenen overtredingen staat volgens YD inmiddels vast dat deze zijn beëindigd of op zeer korte termijn worden beëindigd.²⁹⁸

Reactie CBP: Het CBP gaat hieronder puntsgewijs in op de zienswijze van YD. Daarbij wordt steeds aangegeven in hoeverre de zienswijze heeft geleid tot aanpassing van de bevindingen en daarmee samenhangende wijzigingen in de conclusies van het rapport.

In het licht van het bovenstaande heeft YD meer in het bijzonder het navolgende ten aanzien de feiten gesteld dan wel betwist.

Handelswijze CBP

Zienswijze YD: YD heeft twijfels over de zorgvuldigheid van het onderzoek naar YD en de wijze waarop het CBP tot zijn conclusies is gekomen. Volgens YD duwt het CBP de discussie over de wet en het houden van toezicht in de richting die het CBP het beste uitkomt, zodat (tevens) sprake is van misbruik van bevoegdheid.²⁹⁹ Dit omdat het CBP voorbij zou gaan aan feiten, argumenten en regelgeving die erop duiden dat geen overtreding is begaan, het CBP (algemene) conclusies zou trekken op basis van geïsoleerde feiten of omstandigheden, het CBP (teveel) gezag geeft aan eigen eerdere beslissingen of bevindingen en zienswijzen van de 'onafhankelijke' Artikel 29-werkgroep.³⁰⁰

Reactie CBP: Het bestuursorgaan dient bij de voorbereiding van besluiten - en niet-besluiten voor zover de aard van de handelingen zich daartegen niet verzet - de nodige kennis te vergaren omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen (artikel 3:2 jo. 3:1, tweede lid, van de Awb). Het CBP heeft zorgvuldig feitenonderzoek verricht. Het CBP heeft YD bezocht en op verschillende momenten gedurende het onderzoek inlichtingen en inzage in zakelijke gegevens en bescheiden gevraagd en vergaard van YD omtrent de wijze waarop de onderzochte gegevensverwerking plaatsvindt, te weten: de categorieën van (soorten) gegevens, de verwerkingshandelingen, de duur van de verwerking, alsmede voor welke doeleinden. Zie het kopje 'Verloop onderzoek' voor een beschrijving van de ingezette

²⁹⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 3 en 57.

²⁹⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 3.

²⁹⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 57.

²⁹⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 5.

³⁰⁰ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 4.

toezichtshandelingen (p. 8 e.v. van dit rapport). Het rapport bevat daarnaast een weerslag van verzamelde kennis op basis van de aanwezigheid van expertise bij het bestuursorgaan zelf over mogelijkheden tot identificatie en het online verkrijgen van toestemming. Het CBP heeft YD in de gelegenheid gesteld om op de voorlopige bevindingen te reageren en haar zienswijze betrokken bij de vaststelling van dit rapport.

Artikel 3:3 van de Awb bepaalt dat het bestuursorgaan de bevoegdheid tot het nemen van een besluit - en niet-besluit voor zover de aard van de handelingen zich daartegen niet verzet - niet gebruikt voor een ander doel dan waarvoor die bevoegdheid is verleend (artikel 3:3 jo. 3:1, tweede lid, van de Awb). Het CBP heeft zijn toezichtsbevoegdheden ingezet ten behoeve van controle op de naleving van de Wbp en aanverwante wetgeving (niet vanwege persoonlijke motieven) en alleen voor die specifieke doeleinden (geen détournement de pouvoir).

Daar waar YD betoogt dat het CBP teveel gezag geeft aan eerdere eigen beslissingen of opinies en zienswijzen van de Artikel 29-werkgroep, geldt dat deze onderdeel uitmaken van het specifieke normatieve kader. De Artikel 29-werkgroep is ingesteld bij artikel 29 van de Privacyrichtlijn. Ze is onafhankelijk en raadgevend van aard en heeft onder andere tot taak elke kwestie betreffende de toepassing van de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen te bestuderen, teneinde bij te dragen tot een homogene toepassing daarvan.³⁰¹ De Artikel 29-werkgroep publiceert in dat verband regelmatig opinies en werkdocumenten met uitleg over de toepassing van de Privacyrichtlijn, over voorstellen voor nieuwe wetgeving, en over overige onderwerpen die zich afspelen op het gebied van bescherming van persoonsgegevens.

De zienswijze heeft op dit punt niet geleid tot aanpassing van de feitelijke bevindingen en conclusies in het rapport.

Geen individuele (micro)profielen met voorkeuren van gebruikers

Zienswijze YD: YD betwist de feitelijke weergave van haar werkwijze in de voorlopige bevindingen ten aanzien van het targeten van advertenties. Onjuist is dat YD individuele profielen met voorkeuren van gebruikers opbouwt en bijhoudt, en op basis daarvan besluit advertenties wel of niet te tonen en de inhoud van advertenties aan te passen ('behavioural targeting').³⁰² YD stelt geen (micro)profielen op te bouwen, omdat zij gebruikers niet in categorieën indeelt, niet hun surfgedrag/-geschiedenis (op welke (verschillende) websites ze zijn geweest) en interesses verwerkt en ook geen gegevens over bekeken producten of diensten op de websites van haar adverteerders verwerkt.³⁰³

YD geeft aan dat zij gegevens toegezonden krijgt op het moment dat een advertentieruimte wordt aangeboden door een publisher (bid-request).

³⁰¹ Zie URL: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/index_en.htm (URL laatst bezocht op 11 maart 2014).

³⁰² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 6.

³⁰³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 7.

[VERTROUWELIJK].³⁰⁴ Op dat moment beslist YD of zij op de advertentieruimte wil bieden, en voor hoeveel. YD stelt dit te doen op basis van [VERTROUWELIJK]. YD verduidelijkt dit met een voorbeeld. [VERTROUWELIJK]

Reactie CBP: Het CBP verstaat onder 'microprofiel' een unieke identifier waaraan ten minste segmentinformatie of een lijst URL's is toegevoegd. Het CBP heeft in hoofdstuk 3 vastgesteld - en YD onderschrijft - dat YD gebruik maakt van segmenten. Het CBP heeft in hoofdstuk 3 eveneens vastgesteld dat YD de URL's van de sites van haar adverteerders verzamelt en verwerkt wanneer die door internetgebruikers worden bezocht (daaruit kan in sommige gevallen worden afgeleid welke categorie product of dienst de betrokkene daar heeft bekeken). YD schrijft in haar nieuwe 'Informatie over cookies, privacy en opt-out' (versie 1.0, gedateerd 27 november 2013) over het verwerken van 'interesses van gebruikers' dat haar doel is om gebruikers te voorzien van advertenties die zo relevant mogelijk zijn voor hen en dat als YD onthoudt dat een gebruiker een bepaalde categorie product of dienst op de site van een adverteerder heeft bekeken op basis van door die adverteerder bepaalde [VERTROUWELIJK] de inhoud van de advertentie wordt aangepast. De zienswijze van YD heeft op deze punten niet geleid tot aanpassing van de feitelijke bevindingen en conclusies in het rapport. De zienswijze van YD heeft wel geleid tot aanvulling van de feitelijke bevindingen als het gaat om welke gegevens YD toegezonden krijgt op het moment dat een advertentieruimte wordt aangeboden door een *publisher* en hoe YD beslist of zij op de advertentieruimte wil bieden, en voor hoeveel. Realtime bidding als zodanig valt overigens buiten de scope van dit onderzoek.

Frequency capping

Zienswijze YD: YD stelt dat zij de door haar verzamelde gegevens gebruikt voor frequency capping: [VERTROUWELIJK].³⁰⁵

Reactie CBP: Het onderzoek door het CBP is gefocust op advertentie tracking cookies en de bijbehorende verwerking van persoonsgegevens, niet op frequency capping. YD heeft frequency capping volledigheidshalve toegevoegd aan de genoemde doeleinden van de gegevensverwerking bij het gebruik van cookies door YD. De zienswijze van YD heeft op dit punt geleid tot aanvulling van de feitelijke bevindingen, maar niet tot aanpassing van de beoordeling en conclusies in het rapport.

Plaatsing van cookies vs. logging

Zienswijze YD: YD stelt zich op het standpunt dat het CBP geen of slecht onderscheid maakt tussen het plaatsen van cookies en de gegevens die cookies (kunnen) opslaan enerzijds, en server-side logging anderzijds: welk soort gegevens, met welke techniek zouden worden opgeslagen. YD meent dat zij zich daardoor niet goed kan verweren tegen de conclusies van het CBP over het gebruik van cookies door YD.³⁰⁶

Reactie CBP: De zienswijze van YD heeft op dit punt geleid tot verduidelijking van de feitelijke bevindingen in het rapport welke soort gegevens, met welke techniek

³⁰⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 7-8.

³⁰⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 10.

³⁰⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 10.

worden opgeslagen. Zo heeft het CBP vastgesteld dat YD zelf gegevens (cookies afkomstig van het domein .254a.com) plaatst en uitleest in randapparatuur van bezoekers aan websites binnen haar bereik, en deze logt. Een van die cookies bevat een uniek nummer (user identifier) op basis waarvan YD bijvoorbeeld kan bijhouden welke advertenties ze hebben gezien en of ze de website van een adverteerder hebben bezocht. Het CBP heeft bovendien vastgesteld dat YD in het geval dat de [VERTROUWELIJK] YD pixel als extra gegeven de cookie-identificatie [VERTROUWELIJK] van [VERTROUWELIJK] bevatte, [VERTROUWELIJK]. Dit stelde YD technisch in staat om [VERTROUWELIJK] ID's te matchen met haar eigen ID's. YD verzamelt ook op een andere manier gegevens, niet alleen via cookies, maar ook door de server-side logging van 'tracking pixels' en via de samenwerking met haar belangrijkste advertentieplatform [VERTROUWELIJK]. Het gaat dan onder andere om de URL van de bezochte site van de adverteerder, gegevens over de browser, het gebruikte soort apparaat, de versie en taal van het gebruikte besturingssysteem, het (versleutelde) IP-adres, ruwe locatiegegevens (op basis van het IP-adres) en conversiegegevens. De zienswijze van YD heeft op dit punt geleid tot aanpassing en verduidelijking van de feitelijke bevindingen, maar niet tot aanpassing van de conclusies in het rapport.

Bewaartermijnen

Zienswijze YD: YD betwist dat alle door YD verwerkte gegevens 90 dagen worden bewaard [VERTROUWELIJK].³⁰⁷ YD stelt dat zij beschikt over [VERTROUWELIJK].³⁰⁸

Reactie CBP: Voor zover YD in haar zienswijze opmerkt dat het rapport voorlopige bevindingen fouten bevat, heeft de zienswijze geleid tot aanpassing en verduidelijking van de feitelijke bevindingen in het rapport op bovenstaand punt van de opslag van de gegevens [VERTROUWELIJK], het gebruik dat van deze gegevens wordt gemaakt en de door YD gehanteerde bewaartermijnen. De zienswijze van YD heeft niet geleid tot aanpassing van de conclusies in het rapport.

Soorten cookies

Zienswijze YD: YD maakt gebruik van verschillende cookies, waarbij sommige cookies volgens haar geen tracking cookies (kunnen) zijn. YD stelt dat het CBP ofwel de technologie en gebruikte termen niet begrijpt, ofwel daarmee onzorgvuldig omgaat.³⁰⁹ Het CBP maakt ten onrechte pas in zijn beoordeling (en dan in algemene termen) een onderscheid tussen de tuuid en pxh cookies enerzijds, en de uf en ydmk[set] cookies anderzijds.³¹⁰ YD benadrukt onder andere dat de tuuid cookie alleen een willekeurig getal (YD ID) bevat, de voormalige pxh alleen een string [VERTROUWELIJK] en de uf alleen een getal bevat dat aangeeft hoe vaak iemand advertenties van YD heeft gezien. Volgens YD zou het CBP niet hebben toegelicht waarom er sprake is van tracking cookies en niet van affiliate of performance cookies

³⁰⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 10.

³⁰⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 9 en 11.

³⁰⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 11.

³¹⁰ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 12-13.

(termen die in de markt in wisselende betekenis worden gebruikt). YD kan niet de cookies van een ander domein lezen (van [VERTROUWELIJK]).³¹¹

Reactie CBP: De zienswijze van YD heeft op dit punt geleid tot aanpassing en verduidelijking van de bevindingen in het rapport welke soorten cookies YD gebruikt, voor welke doeleinden (om online behavioural targeting mogelijk maken, of voor frequency capping en ten behoeve van afrekening met de adverteerder etc.) en waarom in het geval van de cookies (tijdens het onderzoek genaamd) tuuid en het voormalige pxh sprake is van tracking cookies. Dit omdat hiermee het surfgedrag wordt gevolgd zodat interesseprofielen van de gebruiker kunnen worden opgesteld. Voor zover YD stelt dat zij niet de cookies van een ander domein kan lezen merkt het CBP op dat YD in het geval dat de [VERTROUWELIJK] YD pixel als extra gegeven de cookie-identificer [VERTROUWELIJK] van [VERTROUWELIJK] bevatte, [VERTROUWELIJK]. Dit stelde YD, anders dan zij in haar zienswijze schrijft, technisch in staat om [VERTROUWELIJK] ID's te matchen met haar eigen ID's. Hetzelfde geldt voor de tracking cookies van [VERTROUWELIJK] via het [VERTROUWELIJK]. [VERTROUWELIJK] biedt partijen waarmee zij samenwerkt, zoals YD, [VERTROUWELIJK] cookiematching aan tussen de [VERTROUWELIJK] ID en hun eigen cookie-identifiers.

Dat YD nog dezelfde werkwijze hanteert, blijkt uit digitaal onderzoek van het CBP in maart 2014 naar de werkwijze van YD op [www.\[VERTROUWELIJK\]](http://www.[VERTROUWELIJK]) (zie **bijlage 4** voor screenshots).

De zienswijze van YD heeft niet geleid tot aanpassing van de conclusies in het rapport dat YD geen geldige grondslag heeft voor de verwerking van de persoonsgegevens voor het tonen van gepersonaliseerde advertenties.

IP-adressen

Zienswijze YD: YD vult aan dat zij alleen versleutelde [VERTROUWELIJK].³¹²

Reactie CBP: De zienswijze van YD heeft op dit punt geleid tot aanvulling van de feitelijke bevindingen, maar niet tot aanpassing van de conclusies in het rapport dat YD persoonsgegevens verwerkt. Er is volgens de vaste beoordelingslijn van het CBP geen sprake van onomkeerbare anonimisering van het IP-adres door YD.³¹³

Personaliseren inhoud advertenties vs. marketingboodschappen

Zienswijze YD: YD stelt zich op het standpunt dat zij advertenties niet personaliseert zoals het CBP dit beschrijft.³¹⁴ Het gebeurt [VERTROUWELIJK] op basis van algemene [VERTROUWELIJK] van de adverteerder [VERTROUWELIJK].³¹⁵ YD licht toe dat [VERTROUWELIJK]. Daar waar het CBP marketingboodschappen van YD over het plaatsen van 'gepersonaliseerde advertenties' aanhaalt, benadrukt YD dat deze

³¹¹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 12.

³¹² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 12.

³¹³ Zie in dezelfde zin o.a. [VERTROUWELIJK] en het kopje 'Hashing'.

³¹⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 13.

³¹⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 13-14.

wervend zijn bedoeld. YD stelt (voorts) vast dat het CBP niet voldoende feitelijk zou hebben onderzocht wat de personalisatie door YD inhoudt of kan inhouden (onzorgvuldig verricht feitelijk onderzoek).³¹⁶

Reactie CBP: De zienswijze van YD heeft op dit punt geleid tot verduidelijking van de feitelijke bevindingen in het rapport dat YD heeft verklaard dat zij [VERTROUWELIJK] advertenties personaliseert (alleen [VERTROUWELIJK] op basis van algemene [VERTROUWELIJK] van de adverteerder) en dat marketingboodschappen van YD over het plaatsen van gepersonaliseerde advertenties wervend zijn bedoeld. Het CBP heeft onder het kopje 'Handelswijze CBP' al beargumenteerd dat en waarom het zorgvuldig feitenonderzoek heeft verricht. De zienswijze van YD heeft niet geleid tot aanpassing van de conclusies in het rapport.

Geen koppeling met [VERTROUWELIJK] data van adverteerders

Zienswijze YD: In de feitelijke beschrijving van haar werkwijze mist YD een duidelijk onderscheid naar gegevens die YD wel of niet zelfstandig verzamelt en/of verder verwerkt. YD meent dat zij zich daardoor geen goed beeld kan vormen van het onderzoek en de haar toegeschreven overtredingen (en behoudt zich het recht voor daarover op een later moment alsnog haar zienswijze te geven).³¹⁷

YD benadrukt in haar zienswijze dat geen koppeling plaatsvindt met [VERTROUWELIJK] data van adverteerders. YD spreekt dit met haar klanten ook contractueel af. De beschrijving van het CBP is in zoverre onjuist en misleidend.³¹⁸

Reactie CBP: Uit de voorlopige bevindingen blijkt voldoende duidelijk de omvang van de geconstateerde overtreding en welk wettelijk voorschrift is overtreden. YD heeft daarop kunnen reageren en heeft daar ook op gereageerd. In paragraaf 3.4 was al opgenomen dat geen koppeling plaatsvindt met [VERTROUWELIJK] data van adverteerders, anders dan dat YD in geval van discussies met een adverteerder over het aantal conversies [VERTROUWELIJK] technisch in staat is om [VERTROUWELIJK] te koppelen aan de unieke user ID's in haar eigen bestanden [VERTROUWELIJK]. De zienswijze heeft op dit punt niet geleid tot aanpassing van de feitelijke bevindingen en conclusies in het rapport.

Cookiematching [VERTROUWELIJK]

Zienswijze YD: Ten aanzien van [VERTROUWELIJK] cookiematching stelt YD dat het CBP verzuimt aan te geven hoe het deze handelingen in zijn oordeel betreft.³¹⁹ YD geeft aan dat het een soort pre-processing betreft die [VERTROUWELIJK].³²⁰ YD stelt verder dat ze niet in staat is, en geen reden heeft, om [VERTROUWELIJK] ID's te matchen met haar eigen ID's (vanwege afspraken met [VERTROUWELIJK] die dat verbieden).³²¹

³¹⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 14.

³¹⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 15.

³¹⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 15.

³¹⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 15.

³²⁰ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 16.

³²¹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 20.

Reactie CBP: Cookiematching speelt een rol bij de herleidbaarheid van de gegevens door [VERTROUWELIJK]. Ook [VERTROUWELIJK] verzamelen en verwerken cookie- en bijkomende gegevens (zoals het IP-adres en de URL van de bezochte website) van de betrokken gebruikers. Daarbij wordt het YD ID (tuuid) aan deze partijen doorgegeven [VERTROUWELIJK]. Hierdoor kunnen deze partijen door middel van zogeheten *cookiematching* gebruikers niet alleen onderscheiden maar ook herkennen als een 'YD gebruiker' (zie paragraaf 3.5). Het CBP heeft tevens vastgesteld dat YD via de [VERTROUWELIJK] het [VERTROUWELIJK] ontvangt [VERTROUWELIJK]. Het CBP heeft eveneens vastgesteld dat YD in het geval dat de [VERTROUWELIJK] YD pixel als extra gegeven de cookie-identificer [VERTROUWELIJK] van [VERTROUWELIJK] bevatte, [VERTROUWELIJK]. Dit stelde YD technisch in staat om [VERTROUWELIJK] ID's te matchen met haar eigen ID's. Het argument van YD dat zij hierover afspraken heeft met [VERTROUWELIJK] die matching verbieden, maakt deze feitelijke constatering niet anders. De zienswijze van YD heeft op dit punt geleid tot aanvulling van de feitelijke bevindingen.

De zienswijze van YD heeft op dit punt niet geleid tot aanpassing van de conclusies in het rapport.

[VERTROUWELIJK]

Zienswijze YD: YD benadrukt dat zij al enige tijd geen gebruik meer maakt van de diensten van [VERTROUWELIJK]. YD betwist dat ze zoekparameters zou verzamelen (zoals [VERTROUWELIJK]) en deze in advertenties toont (of heeft getoond). Met de door YD gebruikte cookies kan dat niet en ook niet door het (anderszins) observeren van surf- of zoekgedrag. Uit de voorlopige bevindingen blijkt verder niet of de beschreven werkwijze en het uitgewerkte voorbeeld vergelijkbaar en/of toepasbaar is op alle activiteiten van YD.³²²

Reactie CBP: De zienswijze van YD heeft op dit punt geleid tot aanpassing van de feitelijke bevindingen in het rapport dat YD geen gebruik meer zou maken van de diensten van [VERTROUWELIJK]. Door het stopzetten van de samenwerking met en gegevensverwerking via [VERTROUWELIJK] bestaat op dat punt thans geen overtreding meer.

Uit het digitale onderzoek van het CBP blijkt overigens dat wel degelijk zoekparameters zijn verzameld via een pixel van YD op de pagina [http://www.\[VERTROUWELIJK\]](http://www.[VERTROUWELIJK]).

Afbeelding 4 uit het rapport [VERTROUWELIJK]
[VERTROUWELIJK: *afbeelding dataverkeer forensisch vastgelegd*]

Hetzelfde blijkt uit het screenshot gemaakt tijdens het onderzoek ter plaatse [VERTROUWELIJK] dat als parameters noemt [VERTROUWELIJK]. De zienswijze heeft op dit punt geleid tot aanvulling van de feitelijke bevindingen in het rapport met verwijzing naar deze bronnen. De zienswijze heeft voor het overige niet geleid tot aanpassing van de bevindingen en daarmee samenhangende wijzigingen in de conclusies van het rapport. Het [VERTROUWELIJK] voorbeeld illustreert hoe de

³²² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 16.

werkwijze van YD er destijds uit heeft gezien. Het geeft aan hoe de samenwerking met [VERTROUWELIJK] plaatsvond in dat specifieke geval.

Consent-tool

Zienswijze YD: Bij de beschrijving door het CBP van de cookie toestemming op [VERTROUWELIJK] duidt het CBP de door [VERTROUWELIJK] geïmplementeerde consent-manager aan als de YD Consent Manager. Dat is volgens YD onzorgvuldig.³²³

Reactie CBP: De zienswijze van YD heeft op dit punt geleid tot aanpassing van de naam van de door [VERTROUWELIJK] geïmplementeerde consent-manager in de feitelijke bevindingen als ‘Cookie toestemming’ tool op www.[VERTROUWELIJK]. De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van de conclusies van het rapport.

Personally-identifiable information

Zienswijze YD: YD kan het betoog van het CBP dat de term ‘personally-identifiable information’ (PII) nauwer is dan ‘persoonsgegevens’ niet plaatsen en vindt dit (zonder nadere onderbouwing) ook niet geloofwaardig.³²⁴

Reactie CBP: De zienswijze van YD heeft geleid tot verwijdering van de betreffende tekst (voetnoot 121 in het Rapport voorlopige bevindingen) waarin ‘PII’ nader werd uitgelegd. De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van de conclusies van het rapport.

Overeenkomsten met klanten en toeleveranciers

Zienswijze YD: YD stelt dat haar overeenkomsten met klanten (adverteerders en advertentienetwerken) en toeleveranciers (bijvoorbeeld [VERTROUWELIJK]) wel degelijk voorwaarden en garanties bevatten om te waarborgen dat er geen (persoons)gegevens met hen worden gedeeld.³²⁵ De klanten en toeleveranciers van YD zijn geen bewerkers van de gegevens van YD (en vice versa) en YD bestrijdt dus dat meer gedetailleerdere afspraken zouden moeten worden gemaakt (op grond van artikel 14 van de Wbp). YD benadrukt dat [VERTROUWELIJK].³²⁶

Reactie CBP: Naleving van het bepaalde in artikel 14 van de Wbp (bewerkerovereenkomst) valt buiten de scope van dit onderzoek. Het CBP heeft weliswaar een aantal overeenkomsten met klanten (adverteerders en advertentienetwerken) en toeleveranciers (bijvoorbeeld [VERTROUWELIJK]) bekeken, maar alleen in het kader van de beoordeling van de vraag of YD als verantwoordelijke voor de gegevensverwerking kan worden aangemerkt. De zienswijze heeft op dit punt geleid tot aanvulling van de feitelijke bevindingen dat de overeenkomsten met klanten (adverteerders en advertentienetwerken) en toeleveranciers volgens YD voorwaarden en garanties bevatten om te waarborgen dat geen (persoons)gegevens met hen worden gedeeld. De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van de conclusies van het rapport.

³²³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 18.

³²⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 20.

³²⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 18-19.

³²⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 19.

De door YD getroffen of te treffen maatregelen

Zienswijze YD: YD stelt de volgende wijzigingen in haar bedrijfsvoering en werkwijze te hebben doorgevoerd³²⁷:

- Versleutelde IP-adressen worden voortaan nog maar 24 uur bewaard voor fraudedetectie.³²⁸ [VERTROUWELIJK].³²⁹
- YD heeft de configuratie van haar opt-out tool zo ingericht dat alle YD cookies worden overschreven. De opt-out tool is nu effectief.³³⁰ Het tweede tuuid cookie wordt inmiddels niet meer geplaatst. Verder zal YD [VERTROUWELIJK].³³¹ Het voormalige pxh cookie heeft volgens YD geen waarde zonder tuuid [VERTROUWELIJK].³³²
- YD heeft de geldigheidsduur van haar cookies [VERTROUWELIJK] teruggebracht van 730 dagen naar 30 dagen.³³³
- YD heeft besloten op korte termijn geen (eigen en third party) cookies meer te plaatsen via haar website ydworld.com en daar ook geen gebruik meer te maken van diensten van derden (te weten [VERTROUWELIJK]) die cookies plaatsen.³³⁴
- YD heeft de vindbaarheid van haar (Nederlands- en Engelstalige) opt-out manager verbeterd (toegankelijk via privacynl.ydworld.com en privacy.ydworld.com, met verwijzing vanuit derden, zoals via Evidon, adverteerders of uitgevers naar de cookie informatie van YD op deze subdomeinen).³³⁵ YD heeft in oktober 2013 een versie ge-upload van haar cookie en privacy informatie met daarin een werkende link naar de Evidon *opt-out manager*.³³⁶
- YD heeft eind november 2013 haar cookie en privacy informatie aangepast met behulp van (Nederlandstalige) standaardteksten van de IAB en DDMA, met additionele informatie over de bewaartermijnen en de precieze soorten verwerkte informatie.³³⁷ In haar informatie voor gebruikers heeft YD het overzicht van toeleveranciers aangepast aan de meest recente stand van zaken.³³⁸
- YD heeft de vindbaarheid van haar informatievoorziening verbeterd door deze te verzamelen op privacynl.ydworld.com en privacy.ydworld.com en alle links automatisch door te laten verwijzen (en ze heeft de informatie op haar site onder PRIVACY aangepast).³³⁹
- YD heeft de aanduiding van haar consent-manager “Consent Tool” aangepast, zodat deze nu naar de mogelijkheid tot opt-out verwijst.³⁴⁰

³²⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 20.

³²⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 12, 21 en 40.

³²⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 40.

³³⁰ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 13 en 17.

³³¹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17 en 20.

³³² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17.

³³³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 13 en 21.

³³⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17 en 21.

³³⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17.

³³⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17 en 21.

³³⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17, 21 en 23.

³³⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 19.

³³⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17 en 21.

³⁴⁰ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 17 en 21.

- [VERTROUWELIJK].³⁴¹

Reactie CBP: De zienswijze van YD heeft op dit punt geleid tot aanvulling en aanpassing van de feitelijke bevindingen in het rapport met de door YD getroffen maatregelen, met dien verstande dat uit digitaal onderzoek door het CBP op 3 februari 2014 is gebleken dat bij een opt-out overigens niet alle YD cookies worden overschreven. Bij een opt-out wordt het synced cookie niet gewist of overschreven.

AFBEELDING 15 uit het rapport Cookies na opt-out in de nieuwe situatie

De zienswijze van YD heeft niet geleid tot aanpassing van de conclusies in het rapport dat YD geen beroep kan doen op de grondslag van artikel 8, aanhef en onder f, van de Wbp (gerechtvaardigd belang) voor het verwerken van persoonsgegevens voor behavioural targeting. Zie hierover verder het kopje 'Gerechtvaardigd belang'. Omdat YD geen ondubbelzinnige toestemming heeft van de betrokken gebruikers duurt de overtreding van artikel 8 van de Wbp voort.

Nieuwe zienswijze

Zienswijze YD: Nu de feitelijke beschrijving van haar werkzaamheden (en die van derden) onjuist en onvolledig is weergegeven in de voorlopige bevindingen, wenst YD de mogelijkheid op een later moment haar zienswijze te geven.³⁴²

YD constateert dat de vindplaatsen (URL's e.d.) in het rapport niet in alle gevallen juist zijn. YD verzoekt om een overzicht met juiste vindplaatsen/hard copy van deze documenten. In dat kader zou de mogelijkheid van een nadere zienswijze aangewezen zijn volgens YD.³⁴³

Reactie CBP: Slechts in uitzonderlijke gevallen zal een bestuursorgaan op grond van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur verplicht zijn om de indiener van een zienswijze in de gelegenheid te stellen een nieuwe zienswijze naar voren te brengen in verband met voorgenomen wijzigingen naar aanleiding van zijn ingebrachte zienswijze.³⁴⁴ YD heeft onvoldoende redenen aangevoerd om aannemelijk te maken dat van zo'n uitzonderingssituatie sprake is. YD is ook niet in haar belangen geschaad. Het CBP heeft YD bij brief van 15 januari 2014 verzocht schriftelijk informatie te geven over de door YD aangekondigde en eventueel nog te treffen maatregelen. YD heeft het CBP bij brief van 28 februari 2014 nieuwe informatie gezonden over, als onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering van YD, getroffen en te treffen maatregelen. YD heeft niet aangegeven welke vindplaatsen in de voorlopige bevindingen onjuist zouden zijn. De zienswijze van YD heeft op dit punt niet geleid tot aanpassing van de bevindingen en conclusies in het rapport.

³⁴¹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 20.

³⁴² Zienswijze YD van 2 december 2013, o.a. p. 15.

³⁴³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 53.

³⁴⁴ CBb 3 november 2009, AB 2009, 402.

Ten aanzien van het wettelijk kader heeft YD meer in het bijzonder het navolgende betoogt dan wel bestreden.

Gebieden in rapport nieuw terrein

Zienswijze YD: Volgens YD behandelt het CBP in het rapport zaken die nieuwe, nog onbeantwoorde rechtsvragen opwerpen, zoals:

- de verhouding tussen de ACM en het CBP in de handhaving van de informatie- en toestemmingsverplichtingen uit artikel 11.7a van de Tw (cookiebepaling);
- de betekenis en de toepassing van het rechtsvermoeden in de cookiebepaling;
- de mogelijkheid tot weerlegging van het rechtsvermoeden en mogelijke strijdigheid van het rechtsvermoeden met Europees recht;
- de aard van persoonsgegevens in de context van online adverteren, waaronder de status van IP-adressen;
- het reduceren van de term ‘geïdentificeerd of identificeerbaar’ tot ‘singling-out’; en
- de betekenis (dan wel het bestaan) van ‘micro-profielen’.³⁴⁵

YD vindt het opmerkelijk dat het CBP, lopende de discussie over de beantwoording van deze rechtsvragen, overgaat tot handhaving. Volgens YD probeert het CBP met dit rapport de discussie over de cookieregels te sturen, ten koste van YD (détournement de pouvoir, vooringenomenheid, enz.).³⁴⁶

Reactie CBP: Artikel 2:4, eerste lid, van de Awb bevat de codificatie van de algemene regel dat het bestuursorgaan zijn taak zonder vooringenomenheid dient te vervullen. Daarbij gaat het erom dat de meningsvorming of het handelen van het bestuursorgaan niet mag worden beïnvloed door andere belangen dan die in de voorliggende situatie als relevant kunnen worden beschouwd (fair play). Het is aan de belanghebbende om aan de hand van concrete feiten en omstandigheden een objectief gerechtvaardigde vrees voor vooringenomenheid aannemelijk te maken.

Het CBP merkt op dat de door YD geformuleerde vragen kunnen worden beantwoord aan de hand van de tekst van de wet, het Samenwerkingsprotocol CBP-OPTA van 30 juni 2005³⁴⁷, de wetsgeschiedenis van de cookiebepaling en de Wbp³⁴⁸, de Wbp-naslag

³⁴⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 5.

³⁴⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 6 en 57.

³⁴⁷ *Stcrt.* 2005, 133.

³⁴⁸ Zie o.a. *Kamerstukken I/2011/12*, 32 549, E, p. 5: “ Anders dan de leden van de CDA-fractie stellen, impliceert het citaat niet dat het onmogelijk zou zijn voor degene die de tracking cookies gebruikt, om te bewijzen dat hij geen persoonsgegevens verwerkt met het gebruik van de tracking cookies”. En: “ De aangenomen versie van het amendement (32 549, nr. 39) is anders geformuleerd: het amendement verduidelijkt ten eerste dat artikel 11.7a Tw niets afdoet aan de werking van de Wet bescherming persoonsgegevens. Deze toevoeging verwijst naar de reeds bestaande verhouding tussen deze regimes zowel op nationaal als Europees niveau en wijkt dus niet af van de richtlijnen. Daarnaast is aan artikel 11.7a Tw toegevoegd dat bepaalde handelingen vermoed worden een verwerking van persoonsgegevens in de zin van de Wet bescherming persoonsgegevens in te houden. (...) Deze toevoeging heeft procesrechtelijk de door de indieners gewenste gevolgen: waar het momenteel voor de betrokkene of het College bescherming persoonsgegevens moeilijk kan zijn om aan te tonen of met het gebruik van deze tracking cookies daadwerkelijk gegevens met betrekking tot een geïdentificeerde of identificeerbare persoon worden verwerkt, is het met de komst van deze Openbare versie van Rapport definitieve bevindingen van **27 maart 2014** 116

van het CBP³⁴⁹, opinies en werkdocumenten van de Artikel 29-werkgroep over toestemming in de context van online adverteerders³⁵⁰ en jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: HvJ EU) over de status van IP-adressen³⁵¹. Daar waar YD vraagtekens plaatst bij de verenigbaarheid van het rechtsvermoeden met Europees recht verwijst het CBP naar de (laatste) uitspraken van de minister.³⁵² Het rapport bevat verder weliswaar een aantal termen die niet in de wet zijn gedefinieerd als bijvoorbeeld ‘micro-profielen’. Maar er is geen wettelijk voorschrift of algemeen rechtsbeginsel dat aan het gebruik van dergelijke termen in de weg staat. Het onderzoek van het CBP was bovendien gericht op waarheidsvinding (het verzamelen van concrete en objectieve gegevens over de werkwijze van YD in plaats van het verzamelen van alleen ‘belastende’ informatie). Ook het feit dat de zienswijze van YD op punten heeft geleid tot wijziging van het rapport duidt niet op vooringenomenheid. De zienswijze heeft op dit punt niet geleid tot aanpassing van de feitelijke bevindingen en conclusies in het rapport.

Onbevoegdheid CBP

Zienswijze YD: YD betoogt dat het CBP alleen bevoegd is toe te zien op het bepaalde in artikel 11.7a van de Tw voor zover het gaat om de verwerking van persoonsgegevens. Voor het overige houdt de ACM toezicht. YD is van mening dat het CBP hier de bevoegdheid mist om toe te zien - en te handhaven³⁵³ - op de naleving van de informatie- en toestemmingsvereisten in de Tw (omdat zij geen persoonsgegevens zou verwerken) en betoogt dat het CBP daarmee zijn bevoegdheden oneigenlijk inzet in dit onderzoek (détournement de pouvoir).³⁵⁴

Reactie CBP: Zoals ook al opgenomen in het wettelijk kader in het Rapport voorlopige bevindingen, ontleent het CBP zijn bevoegdheid aan de Wbp. Volgens artikel 51,

bepaling aan de verantwoordelijke om zich of aan het regime van de Wbp te houden, waaraan hij sowieso gebonden is bij verwerking van persoonsgegevens, of aan te tonen dat de gegevens die hij met het gebruik van tracking cookies verwerkt, geen tot een individu herleidbare gegevens zijn. Materieel verandert het amendement met andere woorden niets aan de definitie of reikwijdte van het begrip «persoonsgegevens» in de zin van de Wet bescherming persoonsgegevens. Om die reden gaat artikel 11.7a Tw dan ook niet verder dan de e-Privacyrichtlijn.” Kamerstukken /2011/12, 32 549, G, p. 5: “ Ook de verwijzing naar de Wbp (het hieronder besproken rechtsvermoeden) maakt niet dat een strenger regime van toepassing is dan in andere landen, omdat in de andere lidstaten ook de in de Wbp geïmplementeerde Algemene privacyrichtlijn geldt. (...) Verwerkt hij daarentegen wél persoonsgegevens, dan is in alle lidstaten de Wbp of een buitenlandse equivalent op deze verwerking van toepassing. Het rechtsvermoeden zorgt er dus niet voor dat Nederland een zwaarder regime hanteert.”

³⁴⁹ URL: <http://www.cbpreweb.nl/wbprenaslag/Paginas/Intro.aspx>, o.a. de toelichting bij de artikelen 1, 8, 34 en 51.

³⁵⁰ WP29 208, Working Document 02/2013 providing guidance on obtaining consent for cookies van 2 oktober 2013, WP29 194, Advies 04/2012 over ontheffing van de toestemmingsverplichting voor cookies van 7 juni 2012 en WP29 171. Advies 2/2010 over online reclame op basis van surfgedrag (‘behavioural advertising’) van 22 juni 2010.

³⁵¹ HvJ EU 24 november 2011, zaak C-70/10 (Scarlet/Sabam), r.o. 26 en Concl. A-G HvJ EU 25 juni 2013, zaak C-131/12 (Google Spain SL en Google Inc./Agencia Española de Protección de Datos (AEP)), paragraaf 3 en voetnoot 48 over de status van IP-adressen, die persoonsgegevens vormen.

³⁵² Kamerstukken /2011/12, 32 549, E en G, p. 5.

³⁵³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 55.

³⁵⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 4 en 28-29.

eerste lid, van de Wbp heeft het CBP onder andere *“tot taak (...) toe te zien op de verwerking van persoonsgegevens overeenkomstig het bij en krachtens de wet bepaalde.”* Waar in de Wbp de term ‘bij en krachtens de wet’ wordt gebruikt, wordt in algemene zin verwezen naar wetten, algemene maatregelen van bestuur en andere regelingen op grond waarvan persoonsgegevens worden verwerkt (vgl. aanwijzing 83a van de Aanwijzingen voor de regelgeving). Uit de wetsgeschiedenis bij de Wbp blijkt dat de wetgever met de zinsnede ‘bij en krachtens de wet’ heeft bedoeld dat *“dit betekent dat het Cbp een algemene toezichtsbevoegdheid heeft die zich niet alleen uitstrekt tot de naleving van het bij of krachtens het voorstel voor een Wet bescherming persoonsgegevens bepaalde, maar ook tot hetgeen bij of krachtens hoofdstuk 11 van het voorstel voor een Telecommunicatiewet is bepaald, voor zover het de verwerking van persoonsgegevens betreft.”*³⁵⁵ De zienswijze van YD heeft op dit punt niet geleid tot aanpassing van de bevindingen en conclusies in het rapport.

Informatieplichten in de Tw en Wbp

Zienswijze YD: YD geeft in haar zienswijze aan dat de Tw voor wat betreft de informatieplicht in artikel 11.7a verwijst naar de Wbp en daarbij een minimumeis stelt van het mededelen van doeleinden. Het CBP zou dit oprekken door te suggereren dat de informatievereisten op grond van de Wbp onverkort van toepassing zijn op de Tw (waardoor - volgens een eveneens te ruime interpretatie van artikel 34 van de Wbp - ook altijd moet worden geïnformeerd over de categorieën van verwerkte gegevens en bewaartermijnen). Volgens YD is dit een onjuiste wetsuitleg (maar ze heeft vrijwillig, zonder daartoe gehouden te zijn inmiddels wel haar informatievoorziening aangepast).³⁵⁶

Reactie CBP: Waar in de cookiebepaling de term ‘onverminderd de Wbp’ wordt gebruikt, betekent dit dat de genoemde wet in het omschreven geval onverkort van toepassing is (zie aanwijzing 85 van de Aanwijzingen voor de regelgeving). Dit artikel 11.7a van de Tw vormt een implementatie van artikel 5, derde lid, van de e-Privacyrichtlijn dat de woorden gebruikt *“duidelijke en volledige informatie overeenkomstig Richtlijn 95/46/EG, onder meer over de doeleinden van de verwerking.”* *“Overeenkomstig”* betekent ‘in overeenkomst met’ of ‘volgens’. Het CBP heeft in zijn voorlopige bevindingen bovendien gemotiveerd uiteengezet dat bij het gebruik van de cookies tevens sprake is van verwerking van persoonsgegevens door YD (en waarom nadere informatie nodig is om tegenover de betrokken gebruikers een behoorlijke en zorgvuldige verwerking te waarborgen). Artikel 34 van de Wbp is daarom hoe dan ook van toepassing. Naleving van de informatieplicht (uit de Wbp) maakt evenwel geen onderdeel uit van de scope van het onderzoek. De zienswijze van YD heeft er op dit punt toe geleid dat het CBP de toets aan het informatievereiste uit artikel 11.7a van de Tw heeft verwijderd uit de beoordeling en conclusies van het rapport.

Uitleg toestemming Tw

Zienswijze YD: YD betoogt dat zowel de wetgever, de ACM als de Artikel 29-werkgroep in het kader van artikel 11.7a van de Tw uitgaan van ‘gewone’

³⁵⁵ Kamerstukken //1998/99, 25 892, nr. 6, p. 43.

³⁵⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 22-23.

toestemming (die ook deels impliciet kan worden gegeven).³⁵⁷ YD bestrijdt (onder andere onder verwijzing naar de totstandkomingsgeschiedenis van het toestemmingsvereiste) de interpretatie van toestemming die het CBP in zijn voorlopige bevindingen geeft en betoogt dat ondubbelzinnige toestemming onder de Tw niet is vereist.³⁵⁸ *“Het CBP lijkt daarmee de reikwijdte van de Tw te willen “synchroniseren” met de Wbp, althans deze te willen oprekken en nu wel via zijn handhavingspraktijk.”*³⁵⁹ En: *“Ook bij de interpretatie van de informatie- en toestemmingsvereisten van artikel 11.7a Tw heeft het CBP niet afdoende weten te beargumenteren waarom bijvoorbeeld “uitdrukkelijke toestemming” noodzakelijk is.”*³⁶⁰ Tot slot vindt YD de verwijzing naar overweging 25 van de e-Privacyrichtlijn merkwaardig (of niet relevant).³⁶¹

Reactie CBP: Artikel 11.7a van de Tw gaat uit van ‘gewone’ toestemming. Artikel 8 van de Wbp noemt ‘ondubbelzinnige toestemming’ als een grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens. Het verschil tussen ‘toestemming’ en ‘ondubbelzinnige toestemming’ is dat bij de verantwoordelijke in het laatste geval elke twijfel moet zijn uitgesloten over de vraag of de betrokkene zijn toestemming heeft gegeven.³⁶² Anders dan YD kennelijk meent, vereisen beide wettelijke bepalingen geen *uitdrukkelijke (expliciete)* toestemming (maar wel een actieve handeling van de betrokkene). De zienswijze van YD heeft op dit punt dan ook niet geleid tot aanpassing van de bevindingen en conclusies in het rapport dat YD geen ondubbelzinnige toestemming verkrijgt van betrokkenen voor de verwerking van hun persoonsgegevens. De verwijzing naar overweging 25 van de e-Privacyrichtlijn maakt onderdeel uit van het wettelijk kader.

Rechtsvermoeden

Zienswijze YD: YD betoogt dat het rechtsvermoeden (bewijslastomkering) in artikel 11.7a van de Tw restrictief dient te worden uitgelegd, onder meer omdat veel begrippen eruit niet voor zich spreken of niet altijd even helder zijn (toegelicht) bij de introductie van het amendement waarmee dit rechtsvermoeden is geïntroduceerd (‘tot doel heeft’, ‘gegevens over het gebruik’, ‘verzamelen, combineren of analyseren’ en de term ‘tracking cookies’ in de toelichting).³⁶³ Volgens YD moet, wil het ‘bewijsvermoeden’ van toepassing zijn, sprake zijn van *“gegevens over daadwerkelijk gebruik van diensten met het vooropgezette doel om dit gebruik in kaart te brengen, waarbij de verzamelde gegevens daartoe ook nog daadwerkelijk geschikt moeten zijn.”*³⁶⁴ YD stelt dat zij dat niet doet. De stelplicht en bewijslast (voor de toepasselijkheid van het rechtsvermoeden) rust op het CBP.³⁶⁵ Het CBP handelt volgens YD in strijd met de onschuldpresumptie (door een diabolische bewijslast op YD te leggen).³⁶⁶ Dit ook nu het CBP anticipeert op het concept wetsvoorstel tot wijziging van de cookiebepaling

³⁵⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 28.

³⁵⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 23-28.

³⁵⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 28.

³⁶⁰ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 55.

³⁶¹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 27-28.

³⁶² *Kamerstukken //1997/98*, 25 892, nr. 3, p. 80.

³⁶³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 30-31.

³⁶⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 31.

³⁶⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 31-32.

³⁶⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 54.

en het (toekomstige, meer beperkte) rechtsvermoeden desondanks nog steeds van toepassing verklaart (YD's cookies zullen mogelijk onder de uitzondering voor performance en affiliate cookies gaan vallen).³⁶⁷

Daarnaast betoogt YD dat het rechtsvermoeden verder gaat dan de e-Privacyrichtlijn vereist en toelaat.³⁶⁸ YD wijst er verder op dat de minister heeft aangegeven dat de ACM (destijds nog OPTA) terughoudend zou moeten optreden *“zolang binnen de EU geen consensus is bereikt over de precieze interpretatie van de Bijzondere privacyrichtlijn”*.³⁶⁹ Zulke opmerkingen leiden volgens YD tot rechtsonzekerheid en maken dat (indien en voor zover het CBP al bevoegd zou zijn in deze kwestie) ook het CBP terughoudend op zou moeten treden.³⁷⁰

Reactie CBP: De zienswijze van YD heeft op dit punt geleid tot verduidelijking waarom het rechtsvermoeden van toepassing is. Met behulp van de eigen tuuid en de voormalige pxh cookies wordt en werd het websitebezoek van gebruikers gevolgd en gelogd [VERTROUWELIJK]. Het plaatsen en lezen van deze cookies stelt en stelde YD in staat en heeft tot doel per gebruiker gegevens over het bezoek aan verschillende websites (ofwel, diensten van de informatiemaatschappij) door de tijd [VERTROUWELIJK] te verzamelen, combineren of analyseren, om gepersonaliseerde advertenties te tonen (een commercieel doeleinde als bedoeld in artikel 11.7a, eerste lid, tweede volzin, van de Tw). De gegevens die daarmee worden verkregen, kunnen worden gebruikt om een interesseprofiel van de gebruikers op te stellen. De zienswijze van YD heeft niet geleid tot aanpassing van de conclusies in het rapport dat YD conform het rechtsvermoeden persoonsgegevens verwerkt.

De onschuldpresumptie (artikel 6 EVRM) geldt vanaf het moment dat sprake is van een criminal charge. In deze toezichtsfase kan YD geen beroep doen op dit beginsel. Van een criminal charge is pas sprake als redelijkerwijs kan worden verwacht dat een boete opgelegd zal worden. De geconstateerde overtreding kan door het CBP niet worden gesanctioneerd met een bestuurlijke boete. Er geldt daarom geen 'onschuldpresumptie'. Daarnaast valt niet in te zien waarom het CBP in het kader van het nalevingstoezicht op de Wbp en aanverwante wetgeving gebonden zou zijn aan opmerkingen van de minister van Economische Zaken over terughoudend optreden door de ACM. De rechtszekerheid staat niet aan dit onderzoek door het CBP in de weg. De zienswijze van YD heeft op dit punt niet geleid tot aanpassing van de bevindingen en conclusies in het rapport.

Begrip persoonsgegeven

Zienswijze YD: YD betoogt dat het CBP een onjuiste uitleg heeft gegeven over het begrip 'persoonsgegeven' en de aangehaalde jurisprudentie en wetgeschiedenis daarover. Het CBP zet volgens YD hiermee oneigenlijk zijn bevoegdheden in en handelt onzorgvuldig en vooringenomen.³⁷¹

³⁶⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 32.

³⁶⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 32.

³⁶⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 33.

³⁷⁰ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 32-33.

³⁷¹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 57.

YD betoogt dat uit het Scarlet/Sabam-arrest, de opinie over het begrip persoonsgegevens van de Artikel 29-werkgroep en de wetsgeschiedenis niet kan worden afgeleid dat IP-adressen categorisch persoonsgegevens zijn.³⁷² Volgens YD wordt in het Scarlet/Sabam-arrest van het HvJ EU geoordeeld dat IP-adressen slechts als persoonsgegevens kunnen worden aangemerkt als daarmee iemand geïdentificeerd kan worden.³⁷³ De Lindqvist-zaak geeft volgens YD geen antwoord op de vraag wanneer er sprake is van persoonsgegevens.³⁷⁴ Deze aangehaalde jurisprudentie is bovendien onvergelijkbaar en aldus niet toepasbaar op de situatie van YD, aldus YD.³⁷⁵

YD bestrijdt de uitleg van het begrip ‘identificeerbare’ in de voorlopige bevindingen. YD betoogt dat de begrippen ‘singling-out’ en ‘identificeerbaarheid’ niet dezelfde betekenis hebben.³⁷⁶ YD betoogt voorts dat de wetsgeschiedenis (*Kamerstukken II* 1997/1998, 25 892, nr. 3, p. 47) bepaalt dat indien identificatie technisch mogelijk is maar praktisch gezien ondenkbaar is, de verwerking van gegevens niet kan worden aangemerkt als de verwerking van persoonsgegevens.³⁷⁷ YD merkt op dat uit de wetsgeschiedenis is af te leiden dat persoonsgegevens meestal langdurig en via openbare registers aan één persoon, hooguit twee personen, worden verbonden, zoals dat bij kentekengegevens en Kadasterdata het geval is. Deze gegevens noemt YD als voorbeelden van gegevens die betrekking hebben op een product of proces maar niettemin persoonsgegevens kunnen zijn. Ook haalt YD in dit verband de opinie over het begrip persoonsgegeven van de Artikel 29-werkgroep aan. Persoonsgegevens bevatten volgens de wetsgeschiedenis en de eerder genoemde opinie doorgaans veel informatie over betrokkenen, aldus YD. Een IP-adres voldoet volgens YD niet altijd aan bovengenoemde voorwaarden waardoor de aangehaalde wetsgeschiedenis en opinie niet analoog toepasbaar zijn op IP-adressen.³⁷⁸

Ook heeft YD opgemerkt dat bij koppeling van gegevens aan een uniek nummer doorgaans geen sprake kan zijn van een geïndividualiseerd persoon, onder meer omdat apparaten niet zonder meer gelijk zijn te stellen met natuurlijke personen.³⁷⁹

Reactie CBP: In het Lindqvist-arrest heeft het HvJ EU onder andere geoordeeld dat de elektronische publicatie van persoonsgegevens door middel van een website op internet onder de werkingssfeer van Richtlijn 95/46/EG betreffende de gegevensbescherming van natuurlijke personen (de Privacyrichtlijn) valt. Het Hof spreekt zich echter ook uit over de betekenis en reikwijdte van een aantal centrale begrippen in genoemde richtlijn. Aan het HvJ EU is onder meer de volgende prejudiciële vraag gesteld over de uitleg van “verwerking van persoonsgegevens”: “1) *Is het vermelden van een persoon - met naam of met naam en telefoonnummer - op een homepage op het internet een handeling die onder de werkingssfeer van richtlijn [95/46] valt? Is er sprake van een geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens, wanneer op een eigenhandig gecreëerde homepage op het internet een aantal personen worden*

³⁷² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 35.

³⁷³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 35.

³⁷⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 35.

³⁷⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 35.

³⁷⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 37.

³⁷⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 38.

³⁷⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 35.

³⁷⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 37.

vermeld met verklaringen en mededelingen omtrent onder meer hun werksituatie of hun hobby's?" Het HvJ EU heeft in rechtsoverweging 24 overwogen: "Het in artikel 3, lid 1, van richtlijn 95/46 gebezigde begrip „persoonsgegevens” omvat volgens de definitie in artikel 2, sub a, daarvan „iedere informatie betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon”. Hieronder valt **vanzelfsprekend iemands naam tezamen met zijn telefoonnummer of gegevens over zijn werksituatie en zijn liefhebberijen** (vetgedrukt CBP)." Het Hof heeft vervolgens in antwoord op de prejudiciële vraag verklaard voor recht (zie ook r.o. 27): "Het vermelden van verschillende personen op een internetpagina met hun naam **of anderszins** (vetgedrukt CBP), bijvoorbeeld met hun telefoonnummer of informatie over hun werksituatie en hun liefhebberijen, is aan te merken als een geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens in de zin van artikel 3, lid 1, van richtlijn 95/46/EG." Hieruit kan worden afgeleid dat het Hof aan de term 'identificeren' een ruimere betekenis toekent dan enkel het verbinden van een naam aan een persoon. Aangezien het hier de uitleg van een centraal begrip uit de richtlijn betreft in een antwoord op een prejudiciële vraag, is deze ruimere uitleg algemeen toepasbaar. Daar komt bij dat in de definitie van 'persoonsgegevens' in artikel 2, onder a, van de Privacyrichtlijn met betrekking tot directe of indirecte identificeerbaarheid in het bijzonder wordt verwezen naar een identificatienummer. IP-adressen zijn zulke identificatienummers (net als permanente cookies met unieke identifiers).³⁸⁰

In het Scarlet/Sabam-arrest heeft het HvJ EU (onder meer) beslist dat: "Aangezien die IP-adressen de precieze identificatie van die gebruikers mogelijk maken, vormen zij beschermde persoonsgegevens." In dit arrest gaat het om IP-adressen die in handen zijn van internetaanbieder Scarlet. Uit deze uitspraak kan worden afgeleid dat IP-adressen in handen van een internetaanbieder in elk geval als persoonsgegevens kwalificeren. Nu identificatie via een internetaanbieder mogelijk is, kan uit deze uitspraak tevens worden afgeleid dat anderen die de beschikking hebben over IP-adressen, weliswaar indirect via de internetaanbieder, de natuurlijke personen kunnen identificeren. De vraag of de door YD verwerkte (gehashte) IP-adressen persoonsgegevens zijn, komt hieronder onder 'Hashing' nader aan de orde.

YD lijkt in zijn zienswijze in algemene zin te suggereren dat de bewaartermijn en de mate waarin een gegeven informatie verschaft over een persoon bepalend zijn bij de beantwoording van de vraag of er sprake is van een persoonsgegeven. Dat is onjuist. Volgens artikel 1, aanhef en onder a, van de Wbp wordt onder een 'persoonsgegeven' verstaan elk gegeven 'betreffende' een 'geïdentificeerde of identificeerbare' natuurlijke persoon. Zoals al in het wettelijk kader in het Rapport voorlopige bevindingen was opgenomen, kunnen ook gegevens die niet direct betrekking hebben op een bepaalde persoon, maar bijvoorbeeld op een product of een proces, over een bepaalde persoon informatie verschaffen en zijn het in dat geval persoonsgegevens. Van verwerking van persoonsgegevens is al sprake indien de gegevens worden verkregen en vervolgens onmiddellijk worden vernietigd.

³⁸⁰ Zie ook Bijlage I Zienswijze van Google op de Voorlopige Bevindingen, met de reactie daarop van het CBP van 11 november 2013, p. 3 en 4. URL: http://www.cbppweb.nl/downloads_rapporten/rap_2013-google-privacybeleid_bijlage.pdf.

Dat een IP-adres door meerdere apparaten kan worden gebruikt, en apparaten door meerdere personen, laat onverlet dat het in casu om persoonsgegevens gaat.³⁸¹ Een vaste telefoon kan ook door meerdere personen in het huishouden worden gebruikt. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor een auto. Dit staat, ook volgens de wetsgeschiedenis bij de Wbp³⁸², niet in de weg aan de conclusie dat het om een gegeven betreffende een identificeerbare persoon gaat als de gegevens over het gebruik daarvan aan de houder van het telefoonnummer of de eigenaar van de auto worden toegerekend.

Het verweer van YD dat bij gebruik van unieke nummers geen sprake zou zijn van persoonsgegevens is bovendien in logische tegenspraak met de aard van de werkzaamheden van YD, die er nu juist op zijn gericht gebruikers gepersonaliseerde advertenties te tonen. Dit betekent dat individuele personen kennelijk effectief benaderd, en anders behandeld kunnen worden zonder dat YD hun individuele naam kent.

Gelet op het bovenstaande heeft de zienswijze van YD op dit punt niet geleid tot aanpassing van het wettelijk kader, de beoordeling en conclusies in het rapport. Het betoog van YD dat het CBP door een onjuiste wetsuitleg zijn bevoegdheden oneigenlijk inzet en vooringenomen en onzorgvuldig handelt, leidt evenmin niet tot aanpassing van het rapport.

Gevoelige gegevens

Zienswijze YD: YD keert zich tegen de term ‘gevoelige gegevens’ in de voorlopige bevindingen omdat deze categorie van gegevens niet zou bestaan alsmede tegen de conclusie van het CBP dat in geval van verwerking van gevoelige persoonsgegevens, er direct sprake zou zijn van de verwerking van persoonsgegevens.³⁸³ Volgens YD dient niet elke verwerking van URL’s als verwerking van gegevens van gevoelige aard aangemerkt te worden, nog los van het feit dat dit volgens YD geen relevante kwalificatie is.³⁸⁴ YD maakt bovendien bezwaar tegen de kwalificatie en beoordeling “een uit zijn aard heimelijke gegevensverwerking”.³⁸⁵ YD merkt hierbij op dat het CBP in dat kader kennelijk doelt op de door YD verwerkte URL’s.³⁸⁶ YD houdt noch langdurig noch hoogfrequent URL’s bij, en zij houdt URL’s ook verder niet op dezelfde manier bij zoals Vodafone of TP Vision.³⁸⁷ Volgens YD dient niet elke verwerking van URL’s als verwerking van gegevens van gevoelige aard aangemerkt te worden, nog los van het feit dat dit volgens YD geen relevante kwalificatie is.³⁸⁸

³⁸¹ Zie ook Bijlage I Zienswijze van Google op de Voorlopige Bevindingen, met de reactie daarop van het CBP van 11 november 2013, p. 4.

³⁸² *Kamerstukken //1997/1998, 25 892, nr. 9, p. 2: “Aannemelijk is immers dat een zodanig gebruik van het gegeven consequenties heeft of kan hebben voor de persoon met wie het telefoonnummer in verband is gebracht. Een hiermee tot op zekere hoogte vergelijkbare situatie kan zich voordoen bij het gebruik van kentekens van auto’s.”*

³⁸³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 36.

³⁸⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 37.

³⁸⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 36.

³⁸⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 36.

³⁸⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 37.

³⁸⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 37.

Reactie CBP: De wetsgeschiedenis bij artikel 9 Wbp onderscheidt de begrippen ‘bijzondere’ en andere gegevens die ‘gevoelig’ kunnen zijn en legt deze begrippen als volgt uit: *“Artikel 16 betreft de gegevens die uit hun aard gevoelig zijn. Daarnaast kunnen gegevens gevoelig zijn door de context waarin zij worden gebruikt, bij voorbeeld de gegevens omtrent iemands kredietwaardigheid of welstand.”*³⁸⁹ Het is dus geen niet bestaande categorie. Ook het verweer dat het CBP in de voorlopige bevindingen heeft geconcludeerd dat in geval van de verwerking van gevoelige gegevens er ook direct sprake zou zijn van de verwerking van persoonsgegevens, volgt het CBP niet. Het rapport bevat niet zo’n gevolgtrekking. De vraag of een gegeven gevoelig is, zegt iets over de impact die het gegeven kan hebben. De beoordeling van deze vraag komt in het rapport van voorlopige bevindingen aan de orde in paragraaf 4.2, na de beoordeling van de vraag of YD persoonsgegevens verwerkt.

Identificeerbaarheid

Zienswijze YD: YD betwist persoonsgegevens te verwerken omdat YD haar gebruikers niet zou kunnen identificeren. YD betoogt dat haar technische middelen en expertise daartoe onvoldoende zijn en dat de klanten van YD niet zullen meewerken aan een verzoek tot verstrekking door YD.³⁹⁰ Daarnaast betwist YD dat zij gegevens verwerkt die verstrekt zouden moeten worden aan een opsporingsinstantie.³⁹¹ Het CBP heeft volgens YD bovendien niet voldoende onderbouwd dat dit wel het geval zou zijn. Nu theoretisch is uitgesloten dat identificatie door YD mogelijk is, verwerkt YD geen persoonsgegevens.³⁹²

YD betoogt dat het CBP niet dan wel summier heeft vastgesteld dat YD persoonsgegevens verwerkt. Zo zou in het rapport niet dan wel onvoldoende zijn vastgesteld dat er sprake is van verwerking van persoonsgegevens door YD omdat het gaat om gegevens betreffende iemand op grond van inhoud, doel of resultaat.³⁹³ YD verwijst daarbij naar het advies van de Artikel 29-werkgroep over het begrip persoonsgegeven. Ook betoogt YD dat het CBP geen verband heeft gelegd tussen producten of processen van YD die informatie geven over een bepaald persoon zonder direct betrekking te hebben op deze persoon. Onduidelijk zou daarbij zijn of het CBP doelt op het IP-adres.³⁹⁴

YD stelt zich op het standpunt dat het (gehashte) IP-adres dat YD verzamelt en bewaart geen informatie bevat over een bepaald persoon zoals dat het geval is bij kentekengegevens en kadasterdata. Het IP-adres dat YD verwerkt bevat daarentegen geen informatie over betrokkene, aldus YD.³⁹⁵ YD houdt een soortgelijk betoog voor het [VERTROUWELIJK] en unieke YD ID.³⁹⁶

Reactie CBP: Het CBP heeft in paragraaf 4.2 geconcludeerd dat het plaatsen en uitlezen van de onderzochte tracking cookies op grond van artikel 11.7a, eerste lid,

³⁸⁹ *Kamerstukken //1997/1998*, 25 892, nr. 3, p. 90.

³⁹⁰ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 38 en 39.

³⁹¹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 39.

³⁹² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 39.

³⁹³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 34.

³⁹⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 34 en 35.

³⁹⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 35.

³⁹⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 39 en 39.

tweede volzin, van de Tw wordt vermoed een verwerking van persoonsgegevens te zijn. Het rechtsvermoeden in deze cookiebepaling heeft tot gevolg dat tenzij YD bewijst dat zij géén persoonsgegevens verwerkt, YD aan de eisen van de Wbp moet voldoen. Voor zover YD betoogt dat zij over onvoldoende technische middelen en expertise beschikt om te kunnen concluderen dat YD persoonsgegevens verwerkt, merkt het CBP op dat YD dit stelt maar niet aannemelijk heeft gemaakt. YD heeft eerder bijvoorbeeld verklaard dat zij in geval van discussie met een adverteerder over het aantal conversies technisch in staat is om het [VERTROUWELIJK] te koppelen aan de unieke user ID's in haar eigen bestanden [VERTROUWELIJK]. Hieruit kan worden afgeleid dat YD niet alleen technisch in staat kan worden geacht deze koppeling mogelijk te maken maar ook daartoe kennelijk over de vereiste expertise beschikt. Het betoog van YD dat het [VERTROUWELIJK] zelf geen informatie bevat over betrokkenen³⁹⁷, [VERTROUWELIJK]³⁹⁸ en dat YD met haar klanten contractueel heeft bedongen dat zij geen informatie zal ontvangen over gebruikers die gekoppeld zijn aan het unieke YD ID³⁹⁹, is gelet op het bovenstaande niet relevant, temeer nu het CBP ook heeft geconcludeerd dat YD gelet op het doel van de verwerking gebruikers aan de hand van het unieke YD ID kan onderscheiden. Daarvoor is niet noodzakelijk dat de betrokken gebruikers bij naam door YD te identificeren zijn.

YD heeft daarnaast betwist gegevens te verwerken die verstrekt zouden moeten worden aan opsporingsinstanties. Het CBP merkt op dat de vraag naar de identificeerbaarheid van personen op verschillende wijze onderbouwd en beantwoord kan worden. Of YD tevens gegevens verwerkt die (al dan niet) verstrekt zouden kunnen worden aan opsporingsinstanties is niet in de beoordeling betrokken. Het CBP heeft op andere wijze onderbouwd en geconcludeerd dat identificatie door YD en anderen redelijkerwijs mogelijk is.

De Artikel 29-werkgroep heeft in haar opinie over het begrip 'persoonsgegeven' onder meer het volgende gesteld: *"(...) kan worden gesteld dat om te kunnen spreken van gegevens "betreffende" iemand, er sprake moet zijn van een van de drie volgende elementen: "inhoud" OF "doel" OF "resultaat".*"⁴⁰⁰ Het CBP heeft in paragraaf 4.2 aan de hand van het 'doel' van de verwerking, het tonen van gepersonaliseerde advertenties, en de 'inhoud' van de gegevens, zoals de URL van de bezochte site wanneer een internetgebruiker op de website van een bepaalde adverteerder is geweest en (in sommige gevallen) of hij daar een bepaalde categorie product of dienst heeft bekeken, onderbouwd en geconcludeerd waarom YD gegevens betreffende een natuurlijke persoon verwerkt. Het zijn naar hun aard gegevens over gedragingen van een natuurlijke persoon. Het CBP is hiermee, weliswaar impliciet, ingegaan op de door YD genoemde begrippen uit bovengenoemde opinie.

Voor zover YD betoogt dat het gehashte IP-adres dat YD verwerkt geen informatie over betrokkene bevat, merkt het CBP op dat zoals ook al in het wettelijk kader in het Rapport voorlopige bevindingen was opgenomen, ook gegevens die niet direct betrekking hebben op een bepaalde persoon, maar bijvoorbeeld op een product of een proces, over een bepaalde persoon informatie kunnen verschaffen (bijvoorbeeld zijn

³⁹⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 37 en 38.

³⁹⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 39.

³⁹⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 39.

⁴⁰⁰ Advies 4/2007 over het begrip persoonsgegeven van 20 juni 2007, p. 10.

internetverbinding of om een websitebezoeker op internet te herkennen) en het in dat geval persoonsgegevens zijn.

Hashing

Zienswijze YD: YD stelt zich op het standpunt dat de door haar gehanteerde hashing methode -zeker gezien de manier waarop zij de resulterende hash waarde gebruikt- voldoende was en is.⁴⁰¹ YD merkt daarbij op dat de richtlijnen van het CBP over beveiliging openbaar zijn gemaakt nadat het onderzoek bij YD heeft plaatsgevonden.⁴⁰² Voor die tijd werd deze wijze van anonimisering, door YD aangeduid als pseudonimisering, volgens YD ook door WP 29 voldoende bevonden. YD betoogt dat een aanscherping van de bestaande norm in strijd is met het rechtszekerheidsbeginsel.⁴⁰³ YD verzoekt het CBP in het rapport aan te geven of de op p. 53 van het Rapport voorlopige bevindingen genoemde berekening heeft plaatsgevonden met IPv4 of 6. YD stelt zich op het standpunt dat het gebruik van IPv6 dan wel IPv4 relevant is voor de vraag hoe eenvoudig YD de hashwaarde kan terugrekenen.⁴⁰⁴

Reactie CBP: Als persoonsgegevens onomkeerbaar worden geanonimiseerd, zijn deze gegevens geen persoonsgegevens meer. In bepaalde gevallen en onder bepaalde voorwaarden kan het hashen van persoonsgegevens, in combinatie met andere maatregelen en waarborgen, leiden tot anonimiseren. Een voorwaarde voor een goede toepassing van hashen is dat de hash niet kan worden teruggerekend tot de oorspronkelijke waarde / opnieuw berekend. Hashen van persoonsgegevens leidt in ieder geval niet tot anonimiseren indien op basis van een hash de originele waarde (het persoonsgegeven) is te achterhalen, bijvoorbeeld indien de hash kan worden teruggerekend tot het oorspronkelijke (identificerende) gegeven, zoals dit aantoonbaar het geval is bij YD.

Voor zover YD zich beroept op de opinie van de Artikel 29-werkgroep over het begrip persoonsgegeven waarin volgens YD zou zijn gesteld dat hashing in beginsel voldoende is om onomkeerbare pseudonimisering mogelijk te maken, merkt het CBP op dat ook in dit advies, waarin de begrippen anonimisering en pseudonimisering overigens worden onderscheiden, de herleidbaarheid als uitgangspunt wordt gehanteerd bij de vraag of er sprake is van een persoonsgegeven. Over gepseudonimiseerde gegevens heeft de werkgroep onder meer bepaald dat herleidbare gepseudonimiseerde gegevens beschouwd kunnen worden als informatie over indirect identificeerbare personen.⁴⁰⁵ In dat geval is er geen sprake van (onomkeerbare) anonimisering en zijn de regels van gegevensbescherming van toepassing. Bovendien kan uit het bovenstaande worden afgeleid dat het standpunt van het CBP met betrekking tot hashing geen aanscherping van de norm inhoudt.

Voor zover YD betoogt dat in casu relevant is met welke versie van het internetprotocol het CBP het programma voor het terugrekenen van de hash waarde

⁴⁰¹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 40.

⁴⁰² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 40.

⁴⁰³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 40.

⁴⁰⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 40.

⁴⁰⁵ WP29 136. Advies 4/2007 over het begrip persoonsgegeven van 20 juni 2007, p. 19.

heeft geschreven merkt het CBP op dat dit argument van YD thans niet relevant is nu het CBP heeft vastgesteld dat YD met haar domeinen r.254a.com en t.254a.com IPv6 niet ondersteunt.⁴⁰⁶ Voor zover YD het voornemen heeft IPv6 op korte termijn te gaan ondersteunen is daarbij nog relevant op te merken dat de meeste providers in de praktijk IPv6 (nog) niet ondersteunen.⁴⁰⁷ Dit houdt in dat de meeste gebruikers geen gebruik maken van deze versie. Desalniettemin heeft het CBP op p. 71 van het rapport de betreffende voetnoot aangevuld met de opmerking dat de genoemde software IPv4 adressen gebruikt.

Voor zover YD een beroep doet op het rechtszekerheidsbeginsel met het oog op het tijdstip waarop het CBP de CBP Richtsnoeren beveiliging van persoonsgegevens heeft gepubliceerd, wijst het CBP erop dat naleving van het bepaalde in artikel 13 van de Wbp geen onderdeel uitmaakt van de scope van het onderzoek.

De zienswijze van YD heeft op dit punt niet geleid tot aanpassing van de bevindingen en conclusies in het rapport.

(Micro)profielen en profilering/behavioural advertising

Zienswijze YD: YD betwist dat zij, al dan niet met behulp van gegevens van derden, (micro)profielen opstelt.⁴⁰⁸ Het CBP definieert in de voorlopige bevindingen deze term niet en maakt het gebruik van (micro)profielen ook niet aannemelijk. Het CBP handelt hierdoor, volgens YD, in strijd met de onschuldpresumptie nu YD dient aan te tonen dat zij niet aan profilering doet.⁴⁰⁹

YD betoogt dat het CBP door vast te stellen dat YD over informatie beschikt waarmee personen kunnen worden benaderd die naar verwachting geïnteresseerd zijn in producten of diensten, wil aantonen dat er steeds sprake is van profilering en daarmee van de verwerking van persoonsgegevens.⁴¹⁰

YD wijst erop dat de Artikel 29-werkgroep een onderscheid maakt tussen contextueel adverteren, gesegmenteerd adverteren en op surfgedrag gebaseerde reclame, alsmede de verschillende manieren om profielen op te bouwen. Een dergelijke nuancering ontbreekt in de voorlopige bevindingen.⁴¹¹ YD wijst ook op compromisamendementen aangenomen tijdens het overleg van de LIBE Commissie van het Europese Parlement in het kader van de concept Privacy verordening.⁴¹² In deze amendementen staat volgens YD het voorstel om het verwerken van pseudonieme data buiten de reikwijdte van de verordening te laten vallen. YD betoogt dat voor zover YD profielen opstelt en voor zover dit plaatsvindt op basis van pseudonieme data (unieke user ID's), dit reeds is toegestaan.⁴¹³

⁴⁰⁶ Screenshot digitaal onderzoek IPv6 test voor YD, vastgelegd op 28 januari 2014.

⁴⁰⁷ Zie <http://tweakers.net/nieuws/91564/upc-en-ziggo-stellen-invoering-ipv6-uit.html> waarin UPC en Ziggo, de twee grootste kabels in Nederland, aangeven dat de ondersteuning van IPv6 wordt uitgesteld.

⁴⁰⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 41.

⁴⁰⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 54.

⁴¹⁰ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 41.

⁴¹¹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 42.

⁴¹² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 42.

⁴¹³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 43.

YD betwist dat zij aan behavioural advertising doet.⁴¹⁴ Het CBP legt volgens YD geen verband tussen het plaatsen van cookies door YD en behavioural targeting. Het gebruik van tracking cookies en tracking impliceert volgens YD ook niet dat altijd sprake is van profilering en daarmee ook van de verwerking van persoonsgegevens.⁴¹⁵ Nu het om zeer beperkte informatie gaat die YD verwerkt en deze informatie niet is gericht op specifiek gedrag, is er volgens YD ook geen sprake van een grote privacy impact voor betrokkenen.⁴¹⁶ YD betwist eveneens dat zij heimelijk persoonsgegevens zou verwerken.⁴¹⁷

Reactie CBP: Voor zover YD betoogt dat het CBP de termen (micro)profielen en behavioural advertising in de voorlopige bevindingen niet heeft gedefinieerd, merkt het CBP het volgende op.

In de Recommendation CM/Rec(2010)13 van de Raad van Europa on the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data in the context of profiling is in artikel 1, onder e, een definitie opgenomen van “profiling” die luidt: *“Profiling” means an automatic data processing technique that consists of applying a “profile” to an individual, particularly in order to take decisions concerning her or him or for analysing or predicting her or his personal preferences, behaviours and attitudes.*”

De definitie van het begrip “profiel” in artikel 1, onder d, luidt: *“Profile” refers to a set of data characterising a category of individuals that is intended to be applied to an individual.*”

In de opinie van de Artikel 29-werkgroep over online reclame op basis van surfgedrag wordt in hoofdstuk 2 “op surfgedrag gebaseerde reclame” gedefinieerd als: *“(…) adverteren op basis van het in de loop der tijd observeren van het gedrag van particulieren. Op surfgedrag gebaseerde reclame is er op gericht de kenmerken van dit gedrag te bestuderen aan de hand van bepaalde handelingen, - herhaald bezoek van dezelfde sites (...) - teneinde een specifiek profiel te ontwikkelen en betrokkenen hiermee advertenties aan te bieden die zijn toegesneden op hun kennelijke interesses.*”⁴¹⁸

In dezelfde paragraaf onderscheidt de opinie contextueel en gesegmenteerd adverteren van op surfgedrag gebaseerde reclame. De opinie omschrijft contextueel adverteren als een gerichte vorm van adverteren op basis van de content die op dat moment op diezelfde site door betrokkene wordt bekeken. Als voorbeelden worden genoemd trefwoorden, de laatste zoekvraag of het IP-adres van de gebruiker als dit diens waarschijnlijke geografische locatie aangeeft.⁴¹⁹ Gesegmenteerd adverteren wordt omschreven als een gerichte vorm van adverteren op basis van gegevens die

⁴¹⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 42.

⁴¹⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 41.

⁴¹⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 14.

⁴¹⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 36.

⁴¹⁸ Zie WP29 171, Advies 2/2010 over online reclame op basis van surfgedrag (behavioural advertising) van 22 juni 2010, p. 5.

⁴¹⁹ Zie WP29 171, Advies 2/2010 over online reclame op basis van surfgedrag (behavioural advertising) van 22 juni 2010, p. 5.

bekend zijn over betrokkene zoals leeftijd, geslacht en locatie, die de betrokkene bewust zelf heeft opgegeven op het moment van aanmelding of registratie.⁴²⁰

Het CBP neemt en heeft bovengenoemde documenten als uitgangspunt genomen bij de beoordeling van de verwerking van gegevens door YD.

Het CBP verstaat onder 'microprofiel' een unieke identifier waaraan ten minste segmentinformatie of een lijst URL's is toegevoegd.

De zienswijze van YD heeft op het punt van het toetsingskader voor de verwerking van (persoons)gegevens (paragraaf 2.5) geleid tot aanpassing en verduidelijking van het toepasselijke en toegepaste wettelijk kader.

Voor zover YD betwist dat zij (micro)profielen opstelt over het surfgedrag van een bepaalde bezoeker wijst het CBP op het volgende. Het CBP heeft in paragraaf 3.8 vastgesteld dat YD unieke identifiers met daaraan gekoppeld een lijst met bezochte URL's heeft. Daarnaast heeft YD verklaard dat de gebruikers door YD op basis van surfgedrag in segmenten worden geplaatst.⁴²¹ YD noemt daarbij voorbeelden als [VERTROUWELIJK].⁴²²

De zienswijze van YD dat zij geen (uniek) profiel op gebruikersniveau opbouwt omdat zij alleen gegevens betreffende actueel (en niet historisch) surfgedrag gebruikt bij het tonen van gepersonaliseerde advertenties aan gebruikers, leidt niet tot aanpassing van het rapport.⁴²³ Dit is in logische tegenspraak met eerdere verklaringen van YD. Zo heeft YD verklaard dat [VERTROUWELIJK].⁴²⁴ YD heeft eveneens verklaard dat bij het bieden op advertentieruimte op een website van een derde partij tegelijkertijd wordt nagegaan of de bezoeker al eerder de website van de adverteerder heeft bezocht [VERTROUWELIJK] en of de bezoeker al eerder een advertentie van de adverteerder heeft gezien [VERTROUWELIJK].⁴²⁵ Deze door YD verklaarde werkwijze veronderstelt dat (ook) historisch surfgedrag wordt gebruikt bij het adverteren.

Voor zover YD betoogt dat haar werkwijze enkel zou bestaan uit het contextueel of gesegmenteerd adverteren, merkt het CBP op dat deze kwalificering in ieder geval niet opgaat voor de in hoofdstuk 3 beschreven werkwijze van YD bij het tonen van gepersonaliseerde advertenties. Daarvoor verwerkt YD gegevens die te gedetailleerd van aard zijn om dit te kunnen duiden als contextueel en/of gesegmenteerd adverteren. Bovendien doet YD vooral aan retargeting. Dat wil zeggen dat de soort advertentie juist niet wordt afgestemd op de context van de site waarop ze worden getoond. Ten slotte verstrekken de gebruikers niet bewust zelf gegevens aan YD. Ook

⁴²⁰ Zie WP29 171, Advies 2/2010 over online reclame op basis van surfgedrag (behavioural advertising) van 22 juni 2010, p. 5.

⁴²¹ Rapport voorlopige bevindingen van oktober 2013 van het CBP, onderzoek naar de verwerking van persoonsgegevens door YD voor behavioural targeting, p. 22.

⁴²² Rapport voorlopige bevindingen van oktober 2013 van het CBP, onderzoek naar de verwerking van persoonsgegevens door YD voor behavioural targeting, p. 22 en Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 41.

⁴²³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 41 en 42.

⁴²⁴ Rapport voorlopige bevindingen van oktober 2013 van het CBP, onderzoek naar de verwerking van persoonsgegevens door YD voor behavioural targeting, p. 22.

⁴²⁵ Rapport voorlopige bevindingen van oktober 2013 van het CBP, onderzoek naar de verwerking van persoonsgegevens door YD voor behavioural targeting, p. 23.

om deze redenen kan de werkwijze van YD niet worden gekwalificeerd als gesegmenteerd en contextueel adverteren in de zin van bovengenoemde opinie (van de Artikel-29 werkgroep).

Voor zover YD betoogt dat de voorlopige bevindingen concluderen dat als een verantwoordelijke over gegevens beschikt waarmee individuen kunnen worden benaderd die naar verwachting geïnteresseerd zijn in producten of diensten er steeds sprake is van de verwerking van persoonsgegevens, merkt het CBP op dat de voorlopige bevindingen een dergelijke conclusie niet bevatten.

Met betrekking tot het betoog van YD dat het CBP onterecht de concept Verordening niet heeft betrokken bij de voorlopige bevindingen, wijst het CBP op het volgende. Het CBP neemt bij de uitvoering van haar toezichthoudende taak het actuele wettelijk kader steeds als uitgangspunt.⁴²⁶ Voor wat betreft de concept Verordening wijst het CBP op de huidige fase waarin het onderhandelingsproces van het algemene gegevensbeschermingskader van de EU zich bevindt alsmede de voortgang daarvan. De commissie voor Burgerlijke Vrijheden, Justitie en Binnenlandse Zaken (LIBE) van het Europees Parlement heeft op 21 oktober 2013 gestemd over voorstellen en heeft een belangrijk aantal wijzigingsvoorstellen gedaan. Deze voorstellen hebben tot aanzienlijke discussies geleid alsmede tot nieuwe voorstellen zowel door verschillende lidstaten als door de Europese Commissie.⁴²⁷ Voordat de onderhandelingen tussen het Europees Parlement en de Raad kunnen aanvangen dient besluitvorming in de Raad van Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ-raad) plaats te vinden. Thans is dit nog niet het geval. Het CBP ziet dan ook geen aanleiding de concept Verordening bij haar bevindingen te betrekken. Ten overvloede merkt het CBP op dat het concept er niet van uit gaat dat met pseudonieme data alles mag worden gedaan. De verwerking van deze gegevens wordt in het huidige concept onder de grondslag 'gerechtvaardigd belang' geschaard. Een dergelijke verwerking dient, om rechtmatig te zijn, in de praktijk de 'gerechtvaardigd belang'-toets te doorstaan.

De zienswijze van YD heeft op deze punten voor het overige dan ook niet geleid tot aanpassing van het toepasselijke en toegepaste wettelijk kader, de bevindingen en de conclusies in het rapport.

Verantwoordelijke / bewerker

Zienswijze YD: YD betoogt dat het CBP in zijn voorlopige bevindingen onvoldoende heeft onderbouwd wat diens rol is. De begrippen verantwoordelijke, bewerker en mede verantwoordelijke worden niet voldoende onderscheiden.⁴²⁸ YD verzoekt het CBP dit meer specifiek aan te geven. YD betwist verantwoordelijk te zijn voor de hele keten en enkel het doel en de middelen te bepalen voor dat deel van de verwerking waar zij verantwoordelijk voor is.⁴²⁹ Daarnaast betoogt YD dat elementen in andere

⁴²⁶ Het CBP is alleen ten overvloede ingegaan op het concept wetsvoorstel tot wijziging van artikel 11.7a van de Tw. Zie hierover meer op pagina 126 e.v.

⁴²⁷ Brief CBP van 21 november 2013 aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over de voortgang Verordening en Richtlijn inzake gegevensbescherming. URL: <http://www.cbpweb.nl/>.

⁴²⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 43.

⁴²⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 56.

overwegingen van de Artikel 29-werkgroep, die bij bovengenoemd onderscheid een rol spelen, door het CBP geheel buiten beschouwing zijn gelaten en bij toepassing daarvan tot een geheel andere conclusie zouden leiden.⁴³⁰

Reactie CBP: Het CBP heeft geconcludeerd dat YD de verantwoordelijke is voor de gegevensverwerking. Het gaat daarbij om het gebruik van de eigen YD cookies en de gegevens die zij op een andere manier verzamelt en verwerkt, zoals [VERTROUWELIJK]. Waar het CBP verwijst naar een mogelijk gezamenlijke verantwoordelijkheid, heeft zij daarmee recht willen doen aan de mogelijke samenwerkingsverbanden van YD die in dat kader een rol kunnen spelen. In de context van behavioural targeting zijn de verschillende verwerkingen min of meer geïntegreerd zonder dat een gemeenschappelijke verantwoordelijke aanwezig is. In een dergelijke geval is er sprake van een afzonderlijke verantwoordelijkheid per (deel) verwerking.⁴³¹ In de voorlopige bevindingen is niet gesteld of geconcludeerd dat YD voor de gehele keten als verantwoordelijke dient te worden aangemerkt. Het CBP begrijpt dat YD haar verantwoordelijkheid voor de gegevensverwerking overigens niet betwist.⁴³²

Voor zover YD stelt dat toepassing van andere overwegingen van de Artikel 29-werkgroep tot een andere conclusie zou leiden omtrent de rol van YD merkt het CBP op dat YD op dit punt onvoldoende concrete feiten heeft aangevoerd ter weerlegging van de door het CBP onderbouwde stelling dat YD als verantwoordelijke dient te worden aangemerkt. YD bestrijdt deze conclusie ook niet.

De zienswijze van YD heeft op het punt van de rol van YD niet geleid tot aanpassing van de feitelijke bevindingen, beoordeling en conclusies in het rapport.

Geen ondubbelzinnige toestemming vereist

Zienswijze YD: Volgens YD is de aanname van het CBP dat artikel 8, aanhef en onder a, van de Wbp (op grond van tekstuele overeenkomsten) de enige of meest voor de hand liggende grondslag is, onjuist. Noch uit de wet, noch uit de wetsgeschiedenis of enige andere bron blijkt dit.⁴³³ De gelijke mate van bescherming uit artikel 1 van de e-Privacyrichtlijn ziet niet op het harmoniseren van de regimes van de e-Privacyrichtlijn en de Privacyrichtlijn, maar op de gelijke mate van bescherming tussen de lidstaten. Dit argument kan volgens YD dan ook niet worden gebruikt ter onderbouwing van de conclusie dat ondubbelzinnige toestemming de enige mogelijke grondslag is.⁴³⁴ Hetzelfde zou volgens YD gelden voor de (onvolledige en onjuiste) verwijzingen naar het TNO rapport en Tekst & Commentaar Telecommunicatierecht. De wetgever heeft bij de implementatie van artikel 11.7a van de Tw aangegeven dat de overige gronden voor verwerking uit de Wbp eveneens in aanmerking kunnen komen, aldus YD.⁴³⁵ YD benadrukt dat ook de ACM en Artikel 29-werkgroep hebben aangegeven dat

⁴³⁰ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 44.

⁴³¹ Rapport voorlopige bevindingen van oktober 2013 van het CBP, onderzoek naar de verwerking van persoonsgegevens door YD voor behavioural targeting, p. 9.

⁴³² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 56.

⁴³³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 4, 44-47 en 55.

⁴³⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 45-46.

⁴³⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 46.

toestemming impliciet kan worden gegeven.⁴³⁶ Aangezien de e-Privacyrichtlijn geen *lex specialis* is van de Privacyrichtlijn kan deze de Privacyrichtlijn niet beperken (in grondslag). Met deze wetsuitleg bedrijft het CBP politiek door middel van zijn onderzoeks- en handhavingspraktijk, aldus YD.⁴³⁷

Reactie CBP: De zienswijze van YD heeft op dit punt geleid tot onder andere aanpassing van de verwijzingen naar Tekst & Commentaar Telecommunicatierecht. Daarnaast is in de beoordeling verduidelijkt dat, gelet op de bedoeling van de Europese wetgever om een gelijk beschermingsniveau te bieden “tussen de lidstaten en dat de e-Privacyrichtlijn een specificatie van en een aanvulling vormt op de Privacyrichtlijn” én de overlap van de definities van toestemming/ondubbelzinnige toestemming, kan YD voor de met de tracking cookies samenhangende (daaronder mede begrepen: de daaruit resulterende) verwerking van persoonsgegevens alleen een beroep doen op de grondslag ondubbelzinnige toestemming. De zienswijze van YD heeft niet geleid tot aanpassing van de conclusies in het rapport dat ondubbelzinnige toestemming de enige mogelijke grondslag is voor de onderzochte verwerking van persoonsgegevens door YD. Dit ook omdat YD geen beroep kan doen op de grondslag van artikel 8, aanhef en onder f, van de Wbp (gerechtvaardigd belang) voor het verwerken van persoonsgegevens voor behavioural targeting.

Gerechtvaardigd belang

Zienswijze YD: YD bestrijdt de (indirecte) stelling van het CBP in zijn voorlopige bevindingen dat (online) marketing nooit een gerechtvaardigd belang kan zijn. Dat standpunt vindt volgens YD geen steun in de wet (de wetgever heeft juist aangegeven dat direct marketing / reguliere bedrijfsactiviteiten een gerechtvaardigd belang - met een geringe inbreuk op de privacy - kan (kunnen) zijn).⁴³⁸

Daar waar het CBP verwijst naar artikel 8 van het EVRM en de rechtspraak van het EHRM over de uitleg van ‘noodzakelijk’ wordt volgens YD niet aangegeven hoe deze regelgeving en rechtspraak over het begrip ‘noodzakelijk’ in de zin van beperkingen door overheden op grondrechten en verticale normen zich verhoudt tot het ‘noodzakelijk’ in artikel 7, onder f, van de Privacyrichtlijn en de vraag of een verwerking van persoonsgegevens noodzakelijk is. YD verzoekt het CBP om aanvullende uitleg.⁴³⁹

Reactie CBP: Het CBP heeft in het rapport geconcludeerd dat YD voor de verwerking van de persoonsgegevens onvermijdelijk de ondubbelzinnige toestemming van de betrokkene nodig heeft, vanwege de samenhang met de Tw. Alleen al om deze reden kan YD zich niet beroepen op de grondslag gerechtvaardigd belang. YD kan zich overigens ook niet beroepen op een gerechtvaardigd bedrijfsbelang dat boven het belang van de betrokken internetgebruikers gaat. ‘Gerechtvaardigd’ betekent in overeenstemming met de wet in brede zin.⁴⁴⁰ Het CBP heeft vastgesteld dat er ook

⁴³⁶ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 28 en 47.

⁴³⁷ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 47.

⁴³⁸ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 4, 45 en 48.

⁴³⁹ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 48.

⁴⁴⁰ Zie ook WP29 203, Opinion 03/2013 on purpose limitation van 2 april 2013, p. 19-20 en *Kamerstukken //1998/99*, 25 892, nr. 6, p. 11: “Overigens is het verzamelen van gegevens ten behoeve van een niet gerechtvaardigd doel tevens in strijd met artikel 7 van de Wbp.”

geen ‘gewone’ toestemming van de betrokken gebruikers is voor het gebruik van cookies voor behavioural targeting door YD. Daarom heeft YD geen gerechtvaardigd belang.

Daar komt bij dat het CBP in het rapport ten overvloede uiteen heeft gezet waarom de belangenafweging uitvalt in het nadeel van YD (ofschoon de wetgever in algemene zin heeft aangegeven dat direct marketing een gerechtvaardigd belang kán zijn).

De belangenafweging valt uit in het nadeel van YD vanwege de impact van de gegevensverwerking voor de betrokken internetgebruikers. De gegevensverwerking heeft gedeeltelijk betrekking op gegevens van gevoelige aard over websitebezoek binnen het bereik van YD (de URLs van bezochte sites van adverteerders, maar ook alle andere bezochte websites die via advertentienetwerken binnen het bereik van YD komen). URL's kunnen iets zeggen over de inhoud van de communicatie en raken aan de telecommunicatievrijheid en hiermee aan grondrechten. De gegevensverwerking is normaal gesproken ook ‘niet zichtbaar’ voor de betrokken gebruikers: de tracking cookies worden op technisch onzichtbare wijze geplaatst en uitgelezen. Om internetgebruikers te kunnen herkennen en hun zo relevant mogelijke advertenties te kunnen laten zien, gebruikt YD tracking cookies in de browser van hun computer, smartphone of tablet. De verwerkte gegevens over of een bepaalde internetgebruiker op de site van een bepaalde adverteerder is geweest en (in sommige gevallen) of hij daar een bepaalde categorie product of dienst heeft bekeken, vormen samen een micro-profiel. Door de samenwerking met advertentienetwerken kan YD deze gebruikers elders op internet vinden, en hen daar gepersonaliseerde advertenties tonen.⁴⁴¹ Door het ontbreken van de benodigde informatie daarover kunnen de betrokken gebruikers worden verrast door advertenties die hen achtervolgen op het web. Dit terwijl het belang om te kunnen surfen zonder gevolgd te worden de online communicatievrijheid raakt. Het gemak dat de gebruikers kunnen ervaren dat ze er aan herinnerd worden dat ze op de site van een bepaalde adverteerder zijn geweest, weegt hier niet tegen op.

Bovendien stelt YD derde partijen in staat (bijvoorbeeld via de door YD getoonde advertenties) cookies voor advertentiedoeleinden te plaatsen. Daarmee kunnen ze informatie over gebruikers verzamelen en combineren over meerdere websites (meer dan die sites die binnen het bereik van YD vallen). Hierdoor worden de gebruikers en hun surfgedrag bij een groot aantal partijen bekend. In elk geval bij [VERTROUWELIJK] gaat het gedeeltelijk om tracking cookies. [VERTROUWELIJK] Dit raakt niet alleen aan de online communicatievrijheid maar levert tevens een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van internetgebruikers op. Bij een dergelijke inbreuk kan geen sprake zijn van een gerechtvaardigd bedrijfsbelang dat boven het belang van de betrokken internetgebruikers gaat.

Verder plaatst YD tegenover deze inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van betrokken gebruikers ook geen aanvullende waarborgen, bijvoorbeeld op het gebied van verhoogde transparantie. Het CBP heeft in paragraaf 4.4.2 juist geconcludeerd dat de informatie van YD over de onderzochte tracking cookies en de overige gegevensverwerking tekortschiet.

⁴⁴¹ Zie ook URL:

<http://www.mijnprivacy.nl/Vraag/profilering/Paginas/Profilering.aspx>.

Ten slotte heeft het HvJ EU geoordeeld dat ‘noodzakelijk’ een autonoom begrip van Unierecht vormt dat eenvormig moet worden uitgelegd. Het EHRM heeft guidance gegeven over de uitleg van dit begrip.

De zienswijze van YD heeft niet geleid tot aanpassing van de conclusies in het rapport dat YD geen beroep kan doen op de grondslag van artikel 8, aanhef en onder f, van de Wbp (gerechtvaardigd belang) voor het verwerken van persoonsgegevens voor behavioural targeting.

Wetsvoorstel tot aanpassing van de cookiebepaling

Zienswijze YD: Volgens YD heeft het CBP ook hier ervoor gekozen de beschikbare informatie in het voor YD ongunstigste licht te lezen, ook door relevante informatie weg te laten: bijvoorbeeld de opmerking van de wetgever in het concept wetsvoorstel dat het aan de ACM is om per geval te beoordelen of de voorgestelde nieuwe uitzondering geldt.⁴⁴²

Volgens YD kan het CBP bovendien niet concluderen dat dit wetsvoorstel niets aan de analyse van het CBP afdoet. De uitzondering is techniekneutraal geformuleerd en het CBP zou meer gedetailleerd moeten aanvoeren waarom de werkwijze van YD (bijvoorbeeld ten aanzien van frequency capping) niet onder de nieuwe uitzondering zou vallen (niet alleen stellen dat sprake is van tracking cookies).⁴⁴³

Met het oog op de rechtszekerheid dient het CBP, waar het ervoor kiest om aan te sluiten bij het wetsvoorstel, dit volgens YD zeer restrictief te doen, dan wel op de voor YD meest gunstige wijze. Dit omdat het nog maar een wetsvoorstel is en de ACM zal moeten bepalen of een bepaald geval wel of niet onder het toestemmingsvereiste valt.⁴⁴⁴

Reactie CBP: YD acht, zo begrijpt het CBP, het kennelijk prematuur om in dit onderzoek inhoudelijk in te gaan / te anticiperen op het wetsvoorstel. Dit terwijl YD niet in haar belangen is geschaad door toetsing aan de voorgestelde nieuwe uitzondering op het informatie- en toestemmingsvereiste in de Tw. Het CBP is alleen ten overvloede ingegaan op het wetsvoorstel. De zienswijze van YD heeft niet geleid tot aanpassing van de beoordeling en conclusies in het rapport dat ondubbelzinnige toestemming de enige mogelijke grondslag is voor de onderzochte verwerking van persoonsgegevens door YD. Dit ook omdat YD geen beroep kan doen op de grondslag van artikel 8, aanhef en onder f, van de Wbp (gerechtvaardigd belang) voor het verwerken van persoonsgegevens voor behavioural targeting.

Verzoek om informatie

Zienswijze YD: YD heeft in haar zienswijze een verzoek om informatie gedaan, voor zover nodig met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob), met betrekking tot (kort gezegd) ‘relevante informatie over het wetsvoorstel’ tot wijziging

⁴⁴² Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 49.

⁴⁴³ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 52 en 54.

⁴⁴⁴ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 52.

van de cookiebepaling. YD stelt daarbij dat zij bij gebreke van ontvangst daarvan onder andere na publicatie door de minister van de Memorie van Toelichting nog aanvullend haar zienswijze moet kunnen geven.⁴⁴⁵

Reactie CBP: Het CBP heeft bij besluit van 21 januari 2014 het Wob-verzoek van YD gedeeltelijk toe- en afgewezen, vanwege een of meer van de uitzonderingen of beperkingen van artikel 10 en 11 van de Wob (belang van inspectie / toezicht en controle, bescherming van de persoonlijke levenssfeer, het voorkomen van onevenredige benadeling en persoonlijke beleidsopvattingen in documenten die zijn opgesteld voor intern beraad). Zoals uiteengezet onder het kopje 'Nieuwe zienswijze' is het CBP alleen in uitzonderlijke gevallen gehouden om de verantwoordelijke opnieuw te horen voordat het zijn definitieve bevindingen vaststelt. YD heeft onvoldoende redenen aangevoerd om aannemelijk te maken dat van zo'n uitzonderingssituatie sprake is. YD is ook niet in haar belangen geschaad. (De uitleg van) het wettelijk kader is gebaseerd op openbare stukken. YD heeft daarop kunnen reageren en heeft daar ook op gereageerd. De zienswijze van YD heeft op dit punt niet geleid tot aanpassing van de bevindingen en conclusies in het rapport.

⁴⁴⁵ Zienswijze YD van 2 december 2013, p. 49 en 53.